

Klimat- och näringslivsdepartementet

Vårt diarienummer:

2021-03174

Ert diarienummer:

N2021/01920

Datum:

2023-04-13

Slutrapport av regeringsuppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser

Vinnova fick i uppdrag från regeringen att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser. Uppdraget slutrapporteras härmed.

I detta ärende har generaldirektör Darja Isaksson beslutat. Madelene Nilsson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Karin Rydén.

Darja Isaksson

Bilagor: - Slutrapport av regeringsuppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser
- Utvärdering av genomförandet av regeringsuppdraget (slutrapport Sweco)
- Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt (analys Sweco)
- Mall Strategiska snabbdialoger mellan regioner och Vinnova 230206

Slutrapport från
regeringsuppdrag
att utveckla
arbetssätt och
processer för ökade
synergier

Utgivare: Vinnova – Sveriges innovationsmyndighet

Titel: Slutrapport från regeringsuppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier

Författare: Madelen Nilsson

Utgiven: [Klicka eller tryck här för att ange datum](#)

Ert diarienummer: N2021/01920

Diarienummer: 2021-03174

Innehållsförteckning

Förord	5
Sammanfattning	6
1 Bakgrund	8
2 Val av metod	10
2.1.1 Utvecklade dialoger baserade på kunskapsunderlag	10
2.1.2 Utveckla genom att testa och göra piloter	10
2.1.3 Arbetets organisering	11
2.1.4 Smart specialisering – synliggör regionala prioriteringar	11
2.1.5 Kompetenshöjande insatser	11
2.1.6 Digitala möten som huvudsaklig mötesform	12
2.1.7 Utvecklad kunskap om hinder vid samfinansiering	12
2.1.8 Struktur för piloter och processer	14
3 Beskrivning av tio piloter och två processer	15
3.1 IDENTIFIERA	15
3.1.1 Pilot med Region Östergötland	15
3.1.2 Pilot med Region Västmanland	17
3.1.3 Pilot med Region Norrbotten	18
3.1.4 Pilot med Region Blekinge	20
3.1.5 Spaningsgruppen	21
3.2 MOBILISERA	23
3.2.1 Tematisk pilot: smart energy/smart transportation	23
3.2.2 Tematisk pilot: dataspelsbranschen	25
3.2.3 Tematisk pilot: halvledarområdet	26
3.2.4 Pilot ledd av iHubs Sweden	28
3.2.5 Pilot ledd av Clusters of Sweden	29
3.3 FINANSIERA	30
3.3.1 Hållbar industri	30
3.3.2 Taskforce för statsstödsfrågor	32
4 Slutsatser	34
4.1.1 Nya arbetsformer behöver implementeras och konsolideras	34

4.1.2	Medel och tidsram har möjliggjort ett effektivt genomförande av regeringsuppdraget	34
4.1.3	Förutsättningar som stärkt genomförandet av regeringssuppdraget	35
4.1.4	Regeringsuppdraget har fyllt ett behov av dialoger mellan nationell och regional nivå	35
4.1.5	Arbetsätt för utvalda geografiska områden.....	35
4.1.6	Arbetsätt för samfinansiering av större strategiska satsningar	36
4.1.7	Missionsbaserat arbete och samhällsomställning är komplext och resurskrävande	36
4.1.8	Myndigheternas utlandskontor är en outnyttjad potential för internationalisering	36
4.1.9	Arbetsätt som ger mervärde för regioner.....	36
4.1.10	Analys och utvärdering	37
4.1.11	Stärkt myndighetssamarbete	38
4.1.12	Administrativa hinder som kan lösas genom nya arbetsätt.....	38
4.1.13	Administrativa hinder som kräver förändringar i regelverk	38
4.1.14	Schematisk beskrivning av process för ökade synergier.....	40
5	Rekommendationer	41
6	Ekonomisk redovisning	43
7	Bilagor	44

Förord

Sverige rankas som ett av världens mest innovativa länder. Denna position har stor betydelse för hur attraktiva vi är för investeringar, talanger och samarbeten med vår omvärld. Förmågan att skapa nya lösningar som är bättre än de tidigare är grunden för både vårt välstånd och vår internationella konkurrenskraft.

Vi har styrkeområden i hela landet som spänner över flera fält. Dessa styrkeområden avspeglas i nationella och regionala strategier. Vi har dessutom en bredd i vårt näringsliv där såväl de största företagen som de små startupbolagen har en viktig roll att fylla för att möta den gröna omställningen. Oavsett bransch är detta bolag som ofta existerar och agerar på en global marknad. Den konkurrens som spelar störst roll, är den som finns utanför Sveriges gränser.

De samhällsutmaningar vi möter med framför allt den gröna omställningen kräver att vi hittar nya sätt att arbeta.

En viktig faktor för framgång är att vi arbetar smart tillsammans, särskilt när det handlar om att bygga kompetens, kapacitet för samhällsomställning och långsiktig konkurrenskraft. För att lyckas med omställningen behöver vi utveckla förmågan att satsa mer långsiktigt och koordinerat. Denna förmåga kan vi stärka genom att etablera arbetssätt som gör att vi använder såväl regionala styrkor som nationella resurser för att på så sätt stärka vår internationella konkurrenskraft. Tydliga regionala och nationella strategier som samspelar är förutsättningar för att kunna samverka när det gäller att identifiera och genomföra strategiska systempåverkande aktiviteter.

Alla nationella och regionala myndigheter och organisationer har viktiga roller att spela i att skapa förutsättningar för att innovationer kommer på plats och kan skalas upp. Det kräver att vi utvecklar hur vi arbetar för att skapa dessa förutsättningar.

Att våga testa nya arbetssätt för att stärka samverkan mellan den regionala och nationella nivån har varit utgångspunkten när Vinnova arbetat med regeringsuppdraget.

Sammanfattning

I juni 2021 fick Vinnova ett regeringsuppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser.

Det övergripande målet för uppdraget är att identifiera, tillämpa och sprida effektiva arbetssätt och processer så att innovationsinsatser på nationell och regional nivå bättre ska komplettera varandra. Metoden för uppdragets genomförande har varit att genom piloter undersöka arbetssätt och processer i praktiken. Flera av piloterna har påvisat brister i innovationsstödsystemet, så som bristande dialog mellan nationella och regionala aktörer samt avsaknaden av koordinering mellan olika innovationsinsatser. Vinnova har utforskat lösningar på problemen, exempelvis via den dialogbaserade metoden som utvecklats i ett pilotprojekt med Region Östergötland eller piloten Hållbar Industri där Vinnova och Tillväxtverket gemensamt arbetar för att kunna finansiera stora projekt som adresserar komplexa samhällsutmaningar. Ytterligare ett exempel är den "spaningsgrupp" som etablerats som arbetssätt för att skapa proaktivitet och framförhållning så att regional och nationell nivå i Sverige hinner rigga för ökade synergier inför större satsningar inom EU.

Den samlade lärdomen är att det är utmanande att samfinansiera och samverka mellan innovationsinsatser på regional, nationell och internationell nivå. Det saknas koordinering och samordning mellan de aktörer som är verksamma inom innovationsstödsystemet på de olika nivåerna. Huvudanledningen tycks vara en brist på incitament för högre grad av koordinering, samordning och samverkan. Varje aktör arbetar utifrån sina egna uppdrag och behöver starkare incitament för att samarbeta med andra. Vinnova har tillsammans med relevanta aktörer testat olika arbetssätt och kunnat utveckla en portfölj av arbetssätt och processer för ökade synergier.

Identifierade hinder för synergier är bland annat utlysningar som inte är koordinerade i tiden, korta ansökningsperioder samt skillnader i krav på projektansökningar och rapportering. Analysen föreslår en utökad dialog mellan finansiärer som ett första steg till lösning. Det finns dock hinder som kräver regelförändringar: EU:s statsstödsregler riskerar att hindra eller begränsa en del synergier och den innovation vi vill nå för att ställa om samhället, genomföra missions och öka konkurrenskraft.

Uppdragets utvärdering visar att metoden för regeringsuppdraget varit mycket lyckosam. Den visar även att många aktörer anser att det finns en potential till bättre och större projekt om teman för projekt identifieras i samverkan mellan aktörer på de olika nivåerna. I det innovationsstödjande systemet finns det en potential att nå synergieffekter om innovationsinsatser på de olika nivåerna samspelar och koordineras bättre jämfört med vad som är fallet idag.

Arbetet med regeringsuppdraget visar tydligt att koordinering och samverkan mellan aktörer verksamma på de olika nivåerna i innovationsstödsystemet tar tid. Kultur och verktyg har utvecklats på olika sätt av de olika aktörerna. För att skapa en möjlighet att

realisera de synergier som kan bli resultatet av utökad samverkan krävs således en långsiktig dialog. Därför är det av vikt att flera av de dialoger mellan olika aktörer som initierats via regeringsuppdraget ges en möjlighet att fortsätta även efter avslutat regeringsuppdrag.

1 Bakgrund

I juni 2021 fick Vinnova ett regeringsuppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser.

Det övergripande målet för uppdraget är att identifiera, tillämpa och sprida effektiva arbetssätt och processer så att innovationsinsatser på nationell och regional nivå bättre ska komplettera varandra samt kunna nyttja insatser på EU-nivån och att synergier mellan insatserna främjas. Uppdraget genomfördes mellan 17 juni 2021 och 15 april 2023.

Alla innovationsinsatser landar i ett regionalt sammanhang där det finns ett regionalt ekosystem bestående av exempelvis universitet/högskolor, företagskluster, inkubatorer och företag. Genom att nationell nivå aktivt tar del av de regionala strategierna och lyssnar in regionala ekosystems behov förbättrar vi träffbilden för de nationella satsningarna och säkerställer att de nationella satsningarna kompletterar de regionala. Och vice versa. Regionerna har behov av att öka samverkan med den nationella nivån. Nationell nivå har specialistkompetens och nätverk som regionerna kan få tillgång till. Nationell nivå har även medel som kan medfinansiera större projekt inom regionala fonden (ERUF) eller egna regionala satsningar.

Att stärka de regionala ekosystemen för att nå internationellt är en bred uppgift och berör grundläggande frågor om innovationsstödsystemet och Vinnovas kärnuppdrag.

Vinnova har sedan tidigare många dialoger med företag, forskningsorganisationer och andra innovationsaktörer. De dialoger som beskrivs i denna rapport ska ses som komplement till redan existerande dialoger.

I de beskrivna casebaserade arbetssätten nedan byggs kopplingar till Horisont Europa in, till exempel genom aktiviteter i arbetspaket och deltagande i referensgrupper. Implementeringen av EU:s Missions, är ett instrument i Horisont Europa. EU Missions samlar europeisk forskning och innovation för att tillsammans lösa samhällsutmaningar. För att göra detta krävs bred samverkan mellan regionala och nationella aktörer för att komplettera de insatser som görs på europeisk nivå inom ramen för Horisont Europa.

Möjliga synergier till ERUF-programmen i Sverige har undersökts, både i form av en strategisk planering av insatser där projekt sedan blir steg i rätt riktning och även samfinansiering av insatser. Smart specialisering öppnar också dörrar till EU-program som Horisont Europa och Interregional Innovation Investments (I3).

Vinnova och Tillväxtverket har också inom ramen för uppdraget medverkat i pilotarbete för att tillsammans med svenska regioner och EU Joint Research Center utveckla nästa generation innovationsstrukturer inom EU, bland annat Partnerships for Regional Innovation (PRI).

Vinnova ser ett växande behov av en proaktiv och strategisk mobilisering av svenska aktörer givet utvecklingen med EU-satsningar som till exempel DIGITAL, Digital Act, Chips Act och Raw Materials Act.

2 Val av metod

2.1.1 Utvecklade dialoger baserade på kunskapsunderlag

Metoden i uppdraget bygger i stort på att i dialog mellan regioner/regionala aktörer och nationella aktörer utforma handlingsplaner för gemensamt agerande.

Främjarsystemet och innovationsstödsystemet utvärderas löpande.

Regeringsuppdraget har tagit sin utgångspunkt i redan framtagna kunskapsunderlag som utvärderingar av Vinnovas Vinnväxtprogram, Tillväxtverkets regeringsuppdrag om smart specialisering och S3-piloten, genomförandet av Regionalfondsprogram (ERUF 2014–2020 med flera). Även det matchningsverktyg¹ som tagits fram av Tillväxtverket har använts, främst internt på Vinnova för att översiktligt matcha Vinnovas strategiska insatsområden mot regionernas specialiseringar. Vinnova har under arbetet med regeringsuppdraget sett behov av att komplettera kunskapsunderlaget, se avsnitt 1.1.7.

För att stödja lärandeprocessen har Vinnova upphandlat stöd för genomförandet av regeringsuppdraget i form av en formativ utvärdering. Insikter från den formativa utvärderingen har löpande tagits in under genomförandet och bidragit till en kontinuerlig metodutveckling.

2.1.2 Utveckla genom att testa och göra piloter

Vinnova har främst använt piloter för att testa och utveckla arbetssätt. Uppdragets begränsade omfattning i resurser, i form av tid och budget, gör att genomförandet inte har förväntats ge stor systempåverkan. Däremot har uppdraget testat och utvecklat arbetssätt som genom lärande visat sig fungera och som i vissa fall kunnat skalas upp i systemövergripande strukturer.

Casebaserade piloter i dialogform har identifierats utifrån följande kriterier:

- tydligt regionalt engagemang att lägga tid och resurser
- strategier för smart specialisering som tydligt möjliggör matchning med nationella insatser
- hög potential på internationella marknader
- stor potentiell påverkan för det nationella innovationsekosystemet
- möjlighet att testa nya vägar för att innovationsinsatser ska stärka varandra bättre
- möjlighet att skala upp så arbetssättet omfattar fler (aktörer, regioner, myndigheter, länder, tematiker, samhällsutmaningar osv)

---

¹ Namn på verktyget och datum för delning från TVV (Anna kan ta fram)

2.1.3 Arbetets organisering

Till uppdraget har en styrgrupp och en referensgrupp etablerats. Styrgruppen, bestående av enhetschefer på Vinnova och Tillväxtverket har diskuterat arbetssätt och inriktning för uppdraget. Även Energimyndigheten, Svenska Institutet och Business Sweden har inkluderats genom den redan existerande myndighetsgruppen för internationellt samarbete, Triple I. Prioriterade kraftsamlingsmål för myndigheterna har legat till grund för prioriteringar och urval i arbetet med regeringsuppdraget. Avstämningar har gjorts med referensgruppen med blandad sammansättning av regionala och nationella myndigheter och organisationer.

Regeringsuppdraget har skett i nära dialog med Tillväxtverket. Förutom att Tillväxtverket haft viktiga roller i styrgrupp och referensgrupp har Tillväxtverket även aktivt medverkat i flertalet av de piloter och processer där arbetssätt utvecklats.

Under respektive pilot och process nedan kan ses vilka relevanta organisationer på regional och nationell nivå som deltagit i utvecklandet av respektive arbetssätt.

Lärande och spridning av resultat har skett löpande genom information till och dialog med regionala och nationella myndigheter, Tjänstemannaforum, Politikerforum, RND-nätverket, S3-nätverket, SKR regional kontakt, Vinnovas arbete med den nya generationen strategiska innovationsprogram Impact innovation, Reglab med flera.

2.1.4 Smart specialisering – synliggör regionala prioriteringar

En nyckel till många arbetssätt som utvecklats inom ramen för uppdraget är regionernas strategier för smart specialisering. De synliggör regionala prioriteringar som möjliggör nationell och internationell sammankoppling och koordinering. Smart specialisering är ett inarbetat och nödvändigt villkor i hela EU. På samma gång möjliggör det därför samverkan och nyttjandet av insatser inom EU. Arbetet med smart specialisering förutsätter att regionerna för en dialog med näringsliv och akademi och andra centrala aktörer i innovationsekosystemet, vilket bygger in sektorsöverskridande kopplingar som inkluderar företag och forskning. I arbetssätten för ökade synergier har Vinnova använt regionernas strategier för smart specialisering för att få en första överblick, men de har alltid kompletterats med öppna inbjudningar och en dialog.

2.1.5 Kompetenshöjande insatser

Genom att samverka och koordinera våra satsningar med regionala och andra myndigheters kan alla bidra till att stärka konkurrenskraften för Sverige. (I denna rapport kommer Business Sweden att inkluderas i begreppet nationella myndigheter för läsförståelsens skull, trots att organisationen inte formellt är en myndighet.) För att lägga grunden för samverkan och koordinering har Vinnova i arbetet med

regeringsuppdraget genomfört utbildningar i regioners struktur, ansvar för regional utveckling, finansieringsmöjligheter (1:1-medel, ERUF mm) samt smart specialisering. Målgruppen har varit medarbetare på den egna och andra myndigheter. Vinnova har också gjort ett poddavsnitt² om synergier mellan regionala och nationella innovationsinsatser samt medverkat i RISE podd³ för att nå en bredare målgrupp.

2.1.6 Digitala möten som huvudsaklig mötesform

Arbetsätten i regeringsuppdragen bygger huvudsakligen på digitala möten. Både planeringsmöten, strategiska dialoger med ett fåtal eller upp till 60 deltagare, samt kontaktskapande möten mellan svenska regioner och kontaktpersoner i USA har genomförts genom digitala möten.

Digitala möten gör det enklare för fler att delta och överbryggas avstånd. De möjliggör att vid samma tillfälle koppla samman aktörer i olika delar av landet med aktörer i andra länder. De minimerar restid och miljöpåverkan samtidigt som möten blir tillgängliga för fler att delta i. När det är relevant kan flera deltagare från samma organisation delta, vilket förbättrar möjligheten för dem att efter mötet arbeta vidare inom organisationen. Digitala möten kan även spelas in och paketeras för spridning till aktörer i efterhand.

2.1.7 Utvecklad kunskap om hinder vid samfinansiering

I genomförandet av uppdraget har behovet av kunskap gällande hinder vid finansiering av innovationsprojekt från två eller fler finansieringskällor identifierats.

Insatser för att stötta och utveckla innovativa företag i Sverige sker i stor utsträckning i projektform. Det finns flertalet finansieringskällor på regional, nationell och internationell nivå som finansierar innovationsinsatser. I syfte att bygga större insatser, och erhålla full finansiering, söker aktörer finansiering till samma projekt från flera källor – så kallad samfinansiering. Att projekt samfinansieras är ofta önskvärt då det ger möjlighet till större strategiska satsningar och kan minska fragmentiseringen av innovationsinsatser. Att tydliggöra hinder bidrar till att utveckla synergier mellan olika, nationella och eller regionala, finansieringskällor.

Arbetet har genomförts i två steg. I ett första steg genomförde Vinnova en enklare enkät där samtliga regionalt utvecklingsansvariga gavs möjlighet att beskriva hinder de mött avseende samfinansiering. Parallellt upphandlades en studie med fokus på intervjuer med aktörer kring samfinansiering. Enkätresultaten har tagits tillvara i studien. Studien identifierade elva hinder som centrala. Av de anses fem vara mest prioriterade, att undanröja ur den sökandes perspektiv. Gemensamt för samtliga hinder

---

² [Hemligheten bakom regional framgång | Vinnova](#)

³ [SPELFOKUS | RSS.com](#), avsnitt S01 E02

är att lösningen enligt rapporten i ett första steg är en utökad dialog mellan myndigheter som sedan leder till samagerande.

De fem prioriterade hindren samt Swecos förslag till första lösningssteg är:

- Skillnader i krav på ansökningar – utökad dialog mellan finansierarna. Ett första steg (av flera förslag som kräver olika mycket samverkan) föreslås vara att tillse att samma projektbeskrivning kan användas i olika utlysningar.
- Skillnader på krav i rapportering – utökad dialog mellan finansierarna. Ett första steg (av flera förslag som kräver olika mycket samverkan) föreslås vara att tillse att samma projektrapportering och budgetuppföljning kan användas i olika finansierares rapporteringssystem.
- Utlysningar som ej är koordinerade i tiden – utökad dialog mellan finansierarna. Att koordinera utlysningar i tid torde vara relativt enkelt att lösa genom ett utökat informationsflöde mellan finansierarna, och liksom för tidigare exempel på hinder, att initiera eller utveckla dialogen mellan finansierarna.
- Tolkning av statsstödsregler – utökad dialog mellan finansierarna och med sökande aktörer. Den myndighetsgemensamma arbetsgruppen "Task force för statsstödsfrågor" med Tillväxtverket och Vinnova bör få ett tydligt mandat och lång livstid (eventuellt permanentas). Detta då det bedöms att en längre insats resurssätts för att skapa trygghet och tillit i hela systemet.
- Korta ansökningsperioder – förstudier eller långa öppna ansökningsperioder. Studera befintliga exempel på förstudiemodeller eller långa öppna ansökningsprocesser för att applicera dessa metoder bredare i verksamheterna. Vinnova konstaterar att det finns ett värde i strategiska dialoger inför planeringen av utlysningar, inte minst att svenska aktörer är engagerade i framtagandet av program och utlysningar på EU-nivån.

Huruvida dessa hinder kräver förändringar i regelverk är för tidigt att säga, en djupare förståelse behövs för varje utmaning. Till exempel kan skillnader i krav på rapportering ha sin grund i regelverken, eller inte, vilket behöver utredas i en myndighetsgemensam kontext.

Ett hinder som försvårar storskaliga projekt generellt, inte enbart vid samfinansiering, är utmaningen med privat medfinansiering. 1:1-medel, ERUF, Vinnovamedel, Tillväxtverkets medel samt regionala medel är alla föremål för statsstödsreglerna då förmånstagaren bedriver ekonomisk verksamhet. Detta innebär att den privata medfinansiering oftast måste vara lika stor som summan av all ERUF och statlig finansiering, vilket är ett hinder för större innovationsprojekt.

Detta hinder kräver förändringar i regelverket.

Vidare vill Vinnova peka på att de stora satsningar som nu görs på EU-nivå kräver nationell finansiering om svenska aktörer ska kunna delta. En förutsättning för ökade

synergier mellan svenska och EU-insatser är därför att det framgent finns tillgängliga medel som kan medfinansiera ett svenskt deltagande i EU-satsningar.

2.1.8 Struktur för piloter och processer

Samtliga arbetssätt som utvecklats genom regeringsuppdraget handlar om flernivåsamverkan och flernivåstyrning. De främjar nationell nivåns kunskap om innovationsarbete på regional nivå och vice versa. De flesta tar avstamp i regionala innovationsstrategier för smart specialisering. De främjar också den internationella kopplingen till innovationsinsatser i EU eller specifika länder.

Piloternas huvudsakliga syfte handlar om att utveckla arbetssätt för att identifiera, mobilisera och finansiera innovationsinsatser på sätt som ger ökade synergier. Uppdelningen nedan visar piloternas huvudsakliga syfte uppdelat under *identifiera*, *mobilisera* och *finansiera*. Flera piloter bidrar även till annat än den rubrik de sorterats in under. Utöver piloterna har Vinnova även startat två processer under tiden för regeringsuppdraget (spaningsgruppen respektive taskforce för statsstödfrågor).

Här följer en lista över de piloter och processer som utvecklats:

2.1.8.1 IDENTIFIERA

- Pilot med Region Västmanland och den gemensamma myndighetsgruppen för internationalisering, Triple I
- Pilot med Region Norrbotten och Triple I
- Piloter med Region Blekinge och Triple I eller aktörer för valt mission
- Pilot med Region Östergötland och Vinnova
- Process "Spaningsgruppen" om EU:s innovationspolitik på 2-10 års sikt

2.1.8.2 MOBILISERA

- Pilot om tematiska områden: Smart energi och Smarta transporter
- Pilot om tematiskt område: Kraftsamling Dataspelesbranschen med synergier
- Pilot om tematiskt område European Chips Act: Halvledarområdet
- Pilot om missionbaserat arbete och internationell uppkoppling ledd av iHubs
- Pilot om internationalisering led av Clusters of Sweden i samarbete med Triple I

2.1.8.3 FINANSIERA

- Pilot med Vinnovas område Hållbar industri: Utlysning för systemdemonstratorer av resilient produktion för en hållbar industri
- Process "Taskforce för statsstödsfrågor"

3 Beskrivning av tio piloter och två processer

Tyngdpunkten i arbetet med regeringsuppdraget ligger i tio piloter och två processer. Anledningen till antalet är flera:

- För att säkra redundans om arbetet i någon pilot skulle stanna upp samt att alla regioner har olika förutsättningar och behov, beslutade Vinnova att genomföra fyra olika vertikala piloter som bygger på dialoger med en region.
- Alla tematiska piloter har en speciell karaktär som baseras på var det starkaste initiativtagandet finns i dagsläget: från EU-nivån, nationella nivån eller regionala nivån.
- Nationella samlingsorganisationer har identifierats som viktiga intermediärer som driver innovation och transformation. De står nära små och medelstora företag och kan arbeta med utveckling av innovationsekosystem och internationalisering på ett sätt som små och medelstora företag vanligtvis inte kan prioritera.
- Att besluta om större medel per projekt har inte bedömts kunna ge större effekt, givet de aktörer som ska arbeta i projekten och den korta uppdragstiden för regeringsuppdraget.
- Förändringsprocesser tar tid i form av kalendertid. Vinnova har därför på detta sätt arbetat med parallella piloter under uppdragstiden.
- Ungefär hälften av piloterna har genomförts utan att Vinnova beslutat om projektfinansiering för detta. Statliga aktörer och regionala myndigheter har sett arbetet värdefullt och därför prioriterat deltagande i dem.
- Förutom piloterna finns också två processer som arbetar för att undanröja eller minska hinder för synergier som identifierats, exempelvis framförhållning som ger tid för mobilisering och koordinering samt tydligare kommunikation kring statsstödsfrågor.

3.1 IDENTIFIERA

3.1.1 Pilot med Region Östergötland

Deltagare i dialog för att ta fram dialogmodell: Region Östergötland (strateg för innovation och näringsliv och enhetschef för regional tillväxt/kompetensförsörjning) och Vinnova (enhetschef internationella avdelningen, områdesledare och handläggare för Hållbar industri samt regeringsuppdraget för ökade synergier).

3.1.1.1.1 Arbetssätt

Region Östergötland och Vinnova har utvecklat en modell för strategiska dialoger mellan regioner och Vinnova. Piloten började med en dialog mellan Region Östergötland och Vinnova som gemensamt formulerade följande mål för piloten: Hitta struktur för långsiktig strategisk dialog mellan regionen som regionalt utvecklingsansvarig myndighet och Vinnova som nationell innovationsmyndighet för att effektivt kunna identifiera inom vilka områden det finns potential för gemensamma strategiska tematiska satsningar med internationell uppkoppling.

Piloten identifierade tidigt att det krävs korta koncentrerade presentationer av regionernas fokusområden för att bli en modell som kunde skalas upp till att omfatta samtliga regioner och flera myndigheter. Modellen som piloten landat i bygger på följande:

1. Nyttja befintliga plattformar för att identifiera nationella prioriteringar där samverkan med regioner behövs. Vinnovas och Business Swedens områden kan användas som utgångspunkt.
2. Nyttja befintliga plattformar för att identifiera vilka regioner som har prioriteringar som överensstämmer med de nationella strategierna. RND-nätverket har identifierats som den plattform som bör nyttjas
3. Digitala möten där regionerna har 10 minuter på sig att presentera sina strategiska fokusområden. Det ska inte handla om ett äskande om nationell finansiering.
4. Regionala strategier för smart specialisering samt internationell uppkoppling är centralt i modellen.
5. Identifiering av områden där regioner och nationella aktörer kan fortsätta dialogen kring nästa steg. Det kan till exempel handla om fullskaliga systemdemonstratorer eller att stärka det svenska deltagandet i EU-partnerskap.

Modellen har testkörts vid fyra tillfällen tillsammans med Vinnovas områden Hållbar industri och Hållbar precisionshälsa. Deltagarna är eniga om att modellen fungerar och kan växlas upp till fler områden och med fler aktörer.

3.1.1.1.2 Resultat

- En struktur för dialogprocess mellan regional och nationell har tagits fram och testkörts med två av Vinnovas områden. Totalt har 14 regioner deltagit, antingen som föredragande eller åhörare. Modellen upplevs som snabb, bra och enkel för deltagande parter.
- En mall finns framtagen som stöd för regionernas förberedelser. Den beskriver processen och innehåller underlag för en power point presentation, se bilaga 3.
- Arbetssätten kommer att leva vidare då det redan planeras för ytterligare en dialog kopplat till Hållbar industri och en dialog kopplad till Digital omställning.
- Några regioner planerar att adoptera modellen och genomföra liknande dialoger med kommuner och aktörer i den egna regionen

3.1.1.1.3 Slutsatser

- Modellen är uppskalningsbar. Den kan skalas upp till att omfatta alla 21 regioner, flera delar av Vinnova och andra myndigheter. Eftersom mötet sker digitalt, kan

flera representanter från varje region och nationell myndighet enkelt delta, vilket underlättar fortsatt arbete och nytta för organisationerna. Det kan till exempel gälla samplanering mellan olika enheter (innovationsinsatser, näringslivsinsatser, digitalisering, hälsa och sjukvård, samhällsplanering, hållbar regional utveckling osv).

- Modellen kräver att en aktör med ett nationellt ansvar och legitimitet inom området leder och koordinerar dialogen. I detta fall har det fungerat väl att Vinnova tagit den rollen gällande innovationsutveckling.
- Utmaningar som identifierats är att modellen kan kräva en viss träning i att kondensera information till tio minuter. Genom att spela in möten kan man lätt gå tillbaka och lyssna på valda delar igen.
- Både regioner och Vinnovas deltagare tycker att dialogerna varit värdefulla och vill fortsätta dialogerna på en regelbunden basis. Frekvensen som diskuterats är en till fyra gånger per år. Region Östergötland sammanfattar ett mervärde:
Tilliten och ett öppet samtal, är ett resultat. Det spiller över till andra processer vi har, som också blir bättre processer.
- En viktig aspekt för att modellen ska fortsätta upplevas värdefull är att både Vinnova och regioner senare återkopplar vad informationen på dialogmötet lett till.
- Modellen är en kanal för de nationella aktörerna att sprida kunskap om internationella möjligheter.

3.1.2 Pilot med Region Västmanland

Deltagare: Region Västmanland och Triple I myndighetsgrupp (Vinnova, Business Sweden, Tillväxtverket, Energimyndigheten, Svenska institutet). Lokala och regionala innovationsaktörer som regionen bjöd in, tex Electrification hub och Automation region.

3.1.2.1.4 Arbetssätt

- Dialog i liten skala (3-10 personer) med regionen och de nationella aktörerna där regionens smart specialiseringsstrategi var i fokus.
- Dialog i storformat (30-60 deltagare) vid två tillfällen där de regionala innovationsaktörerna deltog tillsammans med regionen och de nationella aktörerna. Temat för första mötet var elektrifiering och elektromobilitet. Temat för det andra mötet var IndTech (digital omställning av industrin). Båda områdena återfinns i regionens smart specialiseringsstrategi.
- Samtliga dialoger skedde genom digitala möten.
- Syftet med dialogerna var att identifiera områden för samarbeten mellan regional och nationell nivå,
- Genom dialogerna prioriterades fortsatt nordiskt samarbete för att öka samarbeten med USA och amerikanska aktörer, bland annat i Silicon Valley.

Projektet har fått finansiering från uppdraget och arbetet leddes av Electrification Hub i samarbete med Automation Region och Business Sweden. I referensgruppen till projektet har representanter från både nationella myndigheter och regioner deltagit

Projektet har utvecklat arbetssätt inom tre områden:

1. Identifiera internationella affärsmöjligheter och hur dessa kan omvandlas till affärer (delstatssamarbeten för piloter/demonstratorer med amerikansk finansiering, samarbeten inom hamnar)
2. Business intelligence (identifiera, analysera/syntetisera och ta fram kommunikativa underlag om betydande marknadsnära omvärldstrender)
3. Utforska möjligheterna att använda olika finanserings- och policyverktyg på nationell nivå

3.1.2.1.5 Resultat

- Flera dialogmöten har hållits med närmare 80 aktörer involverade
- Tematik och internationell marknad har identifierats
- Ett närmare samarbete mellan innovationshubben Electrification hub och Business Sweden inom området elektromobilitet, som även inkluderar företag från andra delar av Sverige.
- Arbetssätt för att koppla samman en svensk innovationshubb (och företag kopplade till den) med amerikanska samarbetspartners i utvalda delstater i USA.
- Stärkt internationell uppkoppling i genomförandet av regionens strategi för smart specialisering, särskilt inom området energi.
- Efter de strategiska dialogerna i piloten har både regionala och nationella aktörer tagit initiativ att formera insatser som fyller gap och behov som blev tydliga vid dialogerna, till exempel strukturer för att hitta samarbets- eller affärsaktörer i andra länder samt spridning av kunskap om de verktyg som finns hos Business Sweden och andra statliga aktörer.

3.1.2.1.6 Slutsatser

- Ett fungerande arbetssätt är att börja med strategiska dialoger för att identifiera områden för samarbeten mellan regional och nationell nivå, för att därefter gemensamt mobilisera aktörer och först därefter finna finansiering för projekt och aktiviteter.
- Det går att genomföra strategiska dialoger med 3-60 deltagare via digitala möten.
- Det ger ett stort mervärde för såväl regioner och regionala aktörer som nationella myndigheter att flera nationella myndigheter finns närvarande vid samma möte. Även deltagande från olika delar av samma myndighet kan ge ett mervärde.
- Vinnova bedömer att denna modell att träffa varje region separat inte är uppskalningsbar till att omfatta alla 21 regioner i Sverige med dagens resurser. Modellen är dock ett sätt att identifiera regional-nationell samverkan för ett begränsat antal särskilt utvalda områden för innovationsutveckling.

3.1.3 Pilot med Region Norrbotten

Deltagare: Region Norrbotten och Triple I myndighetsgrupp (Vinnova, Business Sweden, Tillväxtverket, Energimyndigheten, Svenska institutet).

3.1.3.1.7 Arbetssätt

Piloten startade med digitala möten i liten skala med ca 3-10 personer från regionen och Triple I myndighetsgrupp. Fokus för dialogen för strategiskt samarbete utgick från regionens smart specialisering samt de nationella myndigheternas uppdrag. Två strategiska huvudriktningar utkristalliserade sig:

1. Att skapa morgondagens hållbara samhällen med det stora behovet av inflyttande norrbottningar i samband med den stora industriella omställningen
2. Att stärka utvecklingsområden i regionens smart specialiseringsstrategi genom regional-nationellt samarbete kring internationaliseringsinsatser.

Vinnova beslutade om en projektfinsiering för att regionala aktörer tillsammans med statliga aktörer skulle utveckla arbetssätt att göra detta tillsammans. Projektet LUX leddes av Region Norrbotten i samarbete med Norrbottens handelskammare. I referensgruppen till projektet har representanter för både nationella myndigheter och regioner ingått. I LUX har regionen och Norrbottens handelskammare involverat fler regionala innovationsaktörer och kopplat ihop dem med statliga aktörer för att föra dialog om insatser.

Arbetsättet inkluderar samarbete mellan regionala, nationella och internationella aktörer, bland annat Arctic Business Incubator, Industriellt utvecklingscentrum Norr, Vinnova, Energimyndigheten, Business Sweden, Almi, Tillväxtverket och Enterprise Europe Network.

3.1.3.1.8 Resultat

- Regionen har utvecklat sin roll att samla näringslivets aktörer i regionen som är centrala för innovationsutveckling och internationell uppkoppling.
- Dialogen med Triple I myndigheter har stärkt kontakterna mellan regionen, regionens aktörer och statliga aktörer.
- Vinnova fortsätter samarbetet med Region Norrbotten genom en insats att arbeta med framtidsscenarioer tillsammans med lokala och regionala aktörer i Norrbotten och Västerbotten. Det sker på en konferens om samhällsomvandling, bostäder, attraktion, resurser och kompetens i april 2023.
- Kunskapen om Energimyndighetens och Business Swedens insatser och erbjudanden har spridits till fler aktörer i Norrbotten.
- Projektet har gett ökad kunskap om företagets vilja till internationell handel, behov av kompetens samt intresse för nya arbetssätt för att rekrytera medarbetare från andra länder.

3.1.3.1.9 Slutsatser

- Ett fungerande arbetssätt är att börja med strategiska dialoger för att identifiera områden för samarbeten, för att därefter gemensamt mobilisera aktörer och sedan finna finansiering för projekt och aktiviteter.
- Det har varit en större utmaning att hitta arbetssätt för den första strategiska inriktningen (hållbara samhällen) än den andra (internationalisering). Utmaningarna liknar de som framkommit i piloten med Blekinge och iHubs Sweden.

- Det ger ett stort mervärde för såväl regioner och regionala aktörer som nationella myndigheter att flera nationella myndigheter finns närvarande vid samma möte. Även flera olika delar från samma myndighet kan ge ett mervärde.
- Det går att genomföra strategiska dialoger via digitala möten, vilket samtidigt möjliggör för fler deltagare från samma myndighet att delta.
- Dialogen visar att regionen har stort behov av att samverka med olika myndigheter, inte minst med tanke på tillståndsprocesser vid den gröna omställningen.
- Vinnova bedömer att denna modell att träffa varje region separat inte är uppskalningsbar till att omfatta alla 21 regioner med dagens resurser. Modellen är dock ett sätt att identifiera regional-nationell samverkan för ett begränsat antal särskilt utvalda områden för innovationsutveckling.
- Vinnova, Region Norrbotten och Norrbottens handelskammare har identifierat att det finns behov av kunskapshöjning om internationalisering hos aktörer i regionen, till exempel företagsfrämjande inkubatorer och acceleratorer, relevanta funktioner på Luleå tekniska universitet och RISE, näringslivsstrategier hos kommuner samt Norrbottens kommuner. Detta trots att regionen i flera år arbetat med Regional exportsamverkan inom Tillväxtverkets uppdrag.

3.1.4 Pilot med Region Blekinge

Deltagare: Region Blekinge och Triple I myndighetsgrupp (Vinnova, Business Sweden, Tillväxtverket, Energimyndigheten, Svenska institutet). Regional innovationsaktör, Blue science park, som regionen bjöd in.

3.1.4.1 Arbetssätt

Piloten startade med digitala möten i liten skala med ca 3-10 personer från regionen och Triple I myndighetsgrupp. Fokus för dialogen för strategiskt samarbete utgick från regionens innovationsstrategi för smart specialisering samt de nationella myndigheternas uppdrag.

Efter inledande diskussioner om olika möjliga inriktningar blev huvudspåret att Region Blekinge valde att agera testregion för EU:s mission *Healthy oceans and waters* mot bakgrund av att regionen har "missions" som en av specialiseringarna i regionens strategi för smart specialisering. Piloten inriktades på en av regionens egna styrkor och strategiska områden: havsbaserad vindkraft. Region Blekinge är part i det europeiska TRAMI-projektet⁴, och har därigenom ett byggt upp ett nätverk med europeiska samverkanspartner och Vinnovas internationella avdelning. Den internationella kopplingen fanns alltså redan.

Dialogen ledde till att Vinnova under våren 2022 initierade kontakter med Energimyndigheten mot bakgrund av att de bedömdes vara en nyckelaktör på nationell myndighetsnivå i Sverige. Energimyndigheten meddelade att de inom ramen för sitt

⁴ TRAMI, the TRAnsnational cooperation on the MIssions approach, is an EU funded project focussed on Making Missions Work by creating Communities of Practice, exchanging knowledge and offering mutual learning. [Home | TRAMI \(trami5missions.eu\)](https://trami5missions.eu)

uppdrag inte kunde prioritera medverkan i det arbete som Region Blekinge vill göra. Regionen har också konstaterat att tillståndsprocesser för havsbaserad vindkraft involverar mellan 10-20 myndigheter. Vidare har regionen identifierat minst nio myndigheter/aktörer som är relevanta att föra dialog med i ett missionbaserat arbetssätt: Hav och vattenmyndigheten, Energimyndigheten, Boverket, Svenska kraftnät, Försvarsmakten, Kustbevakningen, Nationellt center för cybersäkerhet, Business-Sweden, Internationella klusterbildningar inom cyber security. Arbetssättet i piloten kom dock inte så långt som att involvera dessa, då det inte bedömdes konstruktivt att fortsätta dialogerna när en nyckelaktör som Energimyndigheten inte skulle delta.

3.1.4.1.10 Resultat

Piloten visar att det är en stor utmaning för en region att driva ett missionarbete om inte centrala nationella aktörer väljer att göra prioriteringar som stödjer regionen med resurser och nationellt ledarskap.

3.1.4.1.11 Slutsatser

- Arbetet med missions är att arbeta med komplexitet. Det kräver att man arbetar över mängder av traditionella gränser mellan sektorer, geografier och myndighetssfärer, vilket medför ett omfattande och arbetskrävande "fotarbete" för att genom breda aktörsnätverk mobilisera relevanta aktörer runt en mission.
- Nyckelaktörer med centralt ansvar inom området behöver ta ledning i processen. För att en region (som Blekinge) på allvar ska kunna leverera på EU:s missions och kunna bedriva ett missionsorienterat arbetssätt krävs sannolikt nationella och europeiska resurser. Resurser som ger incitament till att styra mot och leverera på EU:s missioner. Vinnovas, Energimyndighetens och Formas satsning Impact Innovation kan bli ett steg i denna riktning men det upplevs i dagsläget som ett för stort åtagande för Region Blekinge att ta på sig en ledande roll. På sikt ser regionen dock möjlighet att ansluta sig till dessa insatser under förutsättning att regionens egna styrkor och missioner kan bidra.
- Piloten visar att den offentliga strukturen står inför stora utmaningar när det gäller för att lösa komplexa samhällsomställningsfrågor. När centrala aktörer inom ramen för sitt uppdrag väljer att inte prioritera att stödja en regions arbete med att nå en mission blir det ännu svårare för en region att genomföra sin strategi. En tydligare styrning från Regeringskansliet till myndigheterna när det gäller missions och stödet till regionerna skulle kunna underlätta.

3.1.5 Spaningsgruppen

Deltagare: Vinnova (internationella avdelningen och ställföreträdande generaldirektör för externa frågor, Tillväxtverket (sekretariatet för ERUF och ansvarig för smart specialisering), regioners EU-kontor i Bryssel (North Sweden och Central Sweden)

3.1.5.1.12 Arbetssätt

Regionernas EU-kontor i Bryssel, svenska lärosäten och Vinnova tog genom ett antal digitala dialogmöten under maj-juni 2022 fram ett förslag om bildandet om en gemensam arbetsgrupp: "Spaningsgruppen". Även Tillväxtverket bjöds in före sommaren 2022 och har deltagit i grupperingen sedan dess.

Gruppen har träffats genom ett digitalt möte per kvartal. Vinnova har varit sammanställande. Deltagarna har utbytt information i form av spaningar. Gruppen har ambitionen att atmosfären ska vara informell, för att möjliggöra gruppens roll som ett bollplank till vilket deltagarna kan bolla idéer och frågor.

Målet med gruppens arbete är att spana efter långsiktigt strategiska frågor som diskuteras i forum på EU-nivån och som kan få stor påverkan på synergier mellan innovationsinsatser på regionala, nationella och EU-nivån. Frågeställningar kan vara:

- Vad är på gång på 2-10 års sikt?
- Vad betyder det och vilken är relevansen för Sverige och svenska aktörer?
- Vad vill och behöver vi göra?

Exempel på diskussionspunkter har varit framtidens innovationspolitik, framtidens sammanhållningspolitik samt framtidens forskningspolitik som diskuteras i EU, smart specialisering och Partnerships for Regional Innovation (PRI), flernivåsamarbete samt förutsättningar för ökade synergier.

3.1.5.1.13 Resultat

- En grupp sammansatt av representanter från Vinnova, Tillväxtverket och regionernas EU-kontor har bildats och träffas genom regelbundna digitala möten.
- Gruppen har identifierat förändringar inom EU:s innovationspolitik som med stor sannolikhet kommer att påverka innovationsaktörers möjlighet till finansiering från EU:s program på två till tio års sikt, till exempel kravet på smart specialisering och utvecklingen mot Partnerships for Regional Innovation.

3.1.5.1.14 Slutsatser

- Informationsspridningen och dialogen ger ett värde för alla ingående organisationer. Det har från början uttalats att detta inte är en pilot, utan en process som vi utvecklat tillsammans som fortsätter efter regeringsuppdragets slut.
- Regionernas kontor i Bryssel har kunskap om satsningar inom de europeiska ramprogrammen (inkluderat Horisont) och hur de regionala initiativen kan stärkas genom EU-program. Genom samverkan kan Sverige som helhet öka kunskapen om EU:s innovationspolitik och därmed stärka svensk medverkan i programmen.
- Spaningsgruppen gör att myndigheterna utbyter information om strömningar som kan få implikationer på europeisk innovationspolitik på två-tio års sikt. Den framförhållningen gör att vi hinner identifiera viktiga processer för svenska aktörer. Andra synergi-arbetsätt regeringsuppdraget utvecklat visar att det går att öka synergierna mellan regionala, nationella och internationella

innovationsinsatser, men att det ofta kräver kalendertid för att identifiera och mobilisera för detta.

- Spaningsgruppen är ett arbetssätt för att skapa proaktivitet och framförhållning så regional och nationell nivå i Sverige hinner rigga för ökade synergier, till exempel inför nästa programperiod inom EU.

3.2 MOBILISERA

3.2.1 Tematisk pilot: smart energy/smart transportation

Deltagare: Vinnova, Energimyndigheten, Tillväxtverket, Business Sweden, Regioner: Dalarna, Halland, Norrbotten, Sörmland, Värmland, Västernorrland, Västmanland och Västra götalandregionen.

3.2.1.1.15 Arbetssätt

Denna pilot har utvecklat arbetssätt och processer för att mobilisera svenska aktörer i kraftsamlingar med internationell uppkoppling inom tematiska områden som utgår från Business Swedens affärs ekosystem *Smart energy* och *Smart transportation*.

På nationell nivå samverkade Vinnova, Tillväxtverket, Business Sweden och Energimyndigheten. Denna pilot började när piloten med Västmanland pågick i ett halvår. Lärdomar från Västmanlandspiloten togs med i arbetet, till exempel värdet av att ha flera statliga aktörer med i samma dialoger med regioner. Det goda resultatet av att använda digitala möten bidrog också till arbetssättet.

Modellen som piloten landat i bygger på följande:

1. Ett nationellt initiativ inom ett tematiskt område med internationell uppkoppling, i detta fall Green Transition Initiative (GTI) och USA.
2. Nyttja befintliga plattformar för att identifiera vilka regioner som har prioriteringar som överensstämmer med de nationella strategierna. S3-nätverket har identifierats som den plattform som bör nyttjas.
3. Digitala möten (en timme) där statliga aktörer och svensk utstationerad personal informerar det amerikanska innovationsekosystemet och möjligheter genom GTI. Talare har varit innovations- och forskningsråd i Washington, ansvarig för Vinnovas kontor i Silicon valley, forsknings- och innovationsansvarig hos Business Sweden samt GTI-medarbetare. Regionerna bjuder in relevanta aktörer till mötet.
4. Digitala möten där regioner presenterar innovationsaktörer i den egna regionen. Aktörerna presenterar behov, intresse och önskemål av samarbeten med aktörer i USA.
5. Kontakter tas bilateralt eller gruppvis efter matchning av behov och möjligheter

Modellen med digitala dialogmöten har testkörts vid fyra tillfällen. Deltagarna är eniga om att modellen fungerar och kan växlas upp till fler områden och med fler aktörer. Det

finns potential att finjustera modellen genom att välja bredare eller smalare tematiska områden.

-

3.2.1.1.16 Resultat

- Ett fungerande, strukturerat arbetssätt för tematiska nationella kraftsamlingar med internationell uppkoppling som involverar alla regioner som har prioriterat det valda tematiska området i sin strategi för smart specialisering.
- Arbetssättet kan användas för olika tematiker, till exempel Business Swedens affärsekosystem eller ett prioriterat område inom EU.
- Energimyndigheten, Business Sweden, Vinnova och GTI har fått kontakter med fler svenska regioner och regionala aktörer
- Ett resultat av piloten är att Tillväxtverket och Vinnova tillsammans med Sveriges innovations- och forskningsråd i Indien under våren 2023 planerar en liknande process. Arbetssätt och lärande från denna pilot tas med i utformningen av Indieninsatsen.

3.2.1.1.17 Slutsatser

- Alla regioner bjöds in genom det nationella S3-nätverket. Det transparenta och inkluderande arbetssättet har varit uppskattat.
- Det är viktigt med uthållighet; det tar tid för många regioner att bygga kapaciteten sitt deltagande. Regioner har olika struktur och roller och kapacitet kopplat till företags- och innovationssystemet.
- Business Sweden har en central roll kopplat till flernivåsamverkan för internationalisering då de finns på plats i regionerna och har närvaro på utländska marknader.
- Värdet med arbetssättet är att det är en snabb väg för att etablera internationellt samarbete. Arenan förenar regional, nationell och internationell dialog. En svensk utstationerad medarbetare som arbetar med GTI i USA förklarar:
Detta har varit en mycket uppskattad arena för att ge en bra översyn som grund för match-making mellan regionerna och oss som utsända i "fält".
- Medarbetare på Vinnovas kontor i Silicon valley i USA ser en outnyttjad potential. Arbetet med synergiuppdraget har visat att det behövs att någon arbetar med strukturerade dialoger och "överhörningen". Därför är det viktigt att Vinnova fortsatt/utökad jobbar med det regionala uppdraget:
Från vår sida i Silicon Valley blev det väldigt tydligt att vi inte når ut till regionerna "per automatik" vilket leder till att vår närvaro till viss del är underutnyttjad.
- Vinnovas slutsats är att Sveriges innovations- och forskningsråd i utpekade länder har en viktig roll att spela i detta arbetssätt. Det kan finnas anledning att stärka bemanning i strategiskt viktiga länder om fler aktörer från svenska regioner ökar kontakten med innovations- och forskningsråden.

3.2.2 Tematisk pilot: dataspelsbranschen

Deltagare: Vinnova, RISE, innovationsaktörer i ekosystemet för dataspelsbranschen i Sverige.

3.2.2.1.18 Arbetssätt

Piloten har utvecklat ett arbetssätt för nationell kraftsamling för dataspelsbranschen, ett område som tidigare präglats av främst regionala och lokala innovationsinsatser. Aktörer i denna bransch är dock ofta internationellt uppkopplade från start. Vinnova bjöd in till dialog under hösten 2021 och samlade aktörer från olika sektorer från norr till söder. Ett tydligt behov av en nationell kraftsamling för dataspelsbranschen uttalades. Vinnova beslutade om en projektfinansiering till RISE för att utveckla arbetssätt för ökade synergier mellan regionala och nationella innovationsinsatser i en nationell kraftsamling med internationell uppkoppling för dataspelsbranschen inklusive spillover-aspekter till exempelvis digital omställning, industri 4.0 och interaktiva medier.

Modellen som piloten använt bygger på följande:

1. RISE bjöd in till fem digitala möten som samlade en referensgrupp med 75-90 deltagare från 30-40 organisationer.
2. Fokusgrupper arbetade med olika teman om branschens nuläge och utmaningar i ett digitalt verktyg och RISE samlade in denna data av "upptäckter".
3. RISE genomförde intervjuer samt analyserade rapporter och fokusgruppernas data.
4. RISE och Dataspelsbranschen gjorde en gemensam analys.
5. RISE tog fram rekommendationer.
6. Upptäckter och rekommendationer skickade ut till referensgruppen med möjlighet att ge feedback.
7. Materialet sammanställdes till en rapport Kraftsamling Dataspelsbranschen.

3.2.2.1.19 Resultat

- Ett sektoröverskridande nätverk av aktörer inom dataspelsbranschen i Sverige.
- En framtagen rapport Kraftsamling Dataspelsbranschen med rekommendationer.
- Piloten har utvecklat ett arbetssätt med digitala möten för att samla aktörer från norr till söder i Sverige. Sammansättningen av aktörer har varit sektoröverskridande och inkluderat bland annat forskare, företags- och innovationshubbar, utbildningsanordnare, offentlig sektor med flera.
- Ett forskarråd har bildats under tiden för pilotprojektet. Forskarrådet samlar forskare inom dataspelsbranschområdet.
- Som en direkt följd av den första strategiska dialogen 30 november 2021 som Vinnova bjöd in till, skickade SISP (Swedish Incubators & Science Parks) ut ett erbjudande om peer review till innovations- och klustermiljöer i olika regioner. Flertalet svarade ja och har varit positiva till samarbetet.

- RISE har beslutat att inrätta en virtuell test- och demomiljö för spelindustrin, GameNode. Syftet är att kunna utgöra en katalysator och arena för aktörer kopplade till dataspelsindustrin.
- Vinnova har beslutat om ett fortsättningsprojekt finansierat av Vinnovas strategiska område Digital omställning för att bygga vidare på den grund som finns.

3.2.2.1.20 Slutsatser

- Att ge en aktör som har nationell legitimitet för området mandat att samla aktörer utspridda i olika regioner i landet visade sig fungera bra.
- Piloten visar att det går att mobilisera ett område där aktörerna har relativt liten systematisk kontakt och stor spridning i landet, enbart genom digitala möten.

3.2.3 Tematisk pilot: halvledarområdet

Deltagare: Business Sweden och Vinnova.

3.2.3.1.21 Arbetssätt

I dialog mellan Vinnova och Business Sweden identifierades halvledarområdet som ett område där det finns ett starkt initiativ på EU-nivån. Vinnova beslutade om en projektfinsiering till Business Sweden för att utveckla arbetssätt för ökade synergier mellan regionala och nationella innovationsinsatser i en nationell mobilisering kopplat till EU:s förordning om halvledare-området.

Halvledare har under de senaste åren varit ett av de mest prioriterade teknikområdena globalt, vilket syns genom rekordstora investeringar i USA, Asien och Europa. Sverige har en stark halvledarindustri med potential att växa och bli en viktig spelare i Europa. I dialogen mellan Vinnova och Business Sweden identifierades att det saknas en förståelse för vad som behövs för att stärka ekosystemet på en regional och nationell nivå och ta del av de möjligheter som EU:s förordning om halvledare, European Chips Act (ECA), ger. Projektets syfte var att identifiera arbetssätt för samverkan och gemensamma innovationsinsatser mellan regionala och nationella aktörer, mobilisera nyckelaktörer för att säkerställa en gemensam helhetsbild och föreslå en åtgärdsplan för att stärka det svenska halvledarekosystemet. Business Sweden var ansvarig och koordinerande part. Vinnova var en nära dialogpart under genomförandet med bemanning från området digital omställning och internationella avdelningen. Deltagare i enkät och workshoppar var bland annat SME, akademi, Almi samt regionalt utvecklingsansvariga.

Projektet har inkluderat olika metoder för att samla in data där det inledningsvis genomfördes en enkät följt av två workshoppar med fokus på fördjupande diskussioner.

3.2.3.1.22 Resultat

- En framtagen rapport om ekosystemet för halvledarområdet i Sverige.
- Tillväxtverket planerar att använda sig av underlag från denna pilot om halvledarekosystemet i sina regeringsuppdrag kopplat till Halvledarakten och industriell omvandling.
- Ett arbetssätt som samlat aktörer i relevanta regioner i Sverige.
- Piloten har visat att det finns samförstånd bland aktörerna gällande nuläget kopplat till styrkor, behov, utmaningar och möjligheter inom halvledarekosystemet. Det framgår att Sveriges styrkor ligger inom halvledardesign, utrustning och sammansatta halvledarmaterial men även områden som kraftelektronik och fotonik.
- Pilotprojektet har varit ett viktigt förberedande arbete inför European Chips Act där "manegen har krattats" för fortsatta insatser.
- Business Sweden identifierade behov av åtgärder för kunskapsspridning från Vinnova och Tillväxtverket till relevanta aktörer kring European Chips Act, vilket också är planerat att genomföras under våren 2023.
- Vinnova kommer under 2023 att följa upp denna pilot med att genomföra informationsinsatser och dialog med aktörer och regionalt utvecklingsansvariga för att möta de behov som pekats ut i projektet. Dialogerna kommer att ske genom en variant av snabbdialogsmodellen utvecklad i piloten tillsammans med Region Östergötland.

3.2.3.1.23 Slutsatser

- Att ge en aktör som har nationell legitimitet för området mandat att samla aktörer som finns utspridda i olika regioner i landet visade sig fungera bra.
- Business Swedens workshoppar samlade inte lika många deltagare som RISE samlade för dataspelsbranschen. En anledning kan vara att aktörer inom dataspelsbranschen är fler. En annan kan vara att RISE genomgående använde digitala möten medan Business Sweden organiserade ett helt fysiskt möte och ett hybridmöte.
- De stora möjligheterna för svensk halvledarindustri finns inom de identifierade styrkeområdena, där Sverige har möjlighet att bli en viktig aktör inom den europeiska värdekedjan förutsatt att det satsas tillräckligt med resurser.
- Det finns ett behov av att ta fram en tydlig målbild för svensk halvledarindustri. Detta för att fokusera resurser på ett mer effektivt sätt och göra det tydligare för alla aktörer vilka områden man bör satsa på inom kompetensförsörjning, finansiering och främjandeinsatser. Detta kan möjliggöra för Sverige att positionera sig på ett tydligare sätt i den europeiska värdekedjan och underlätta för aktörer att hitta relevanta stöd såväl nationellt som inom EU.
- Vinnova ser att det finns ytterligare synergier att utveckla framgent, till exempel potential att använda innovationspartnerskapsavtalen med Tyskland och Frankrike för att skapa starka konsortier inom halvledarområdet.

3.2.4 Pilot ledd av iHubs Sweden

Deltagare: iHubs Sweden samt kontaktpersoner på de statliga aktörerna inom Triple I myndighetsgrupp, främst Vinnova

3.2.4.1.24 Arbetssätt

En pilot med arbetssätt som omfattar flertalet regioner och flertalet tematiska områden. Några av Sveriges ledande innovationskluster har samlats i organisationen iHubs Sweden. (Flertalet av dem har byggts upp med stöd från Vinnovas Vinnväxt-program). De har lett en pilot för att utveckla arbetssätt där innovationsklustren kopplar ihop sina kontaktnät inom respektive styrkeområde bestående av näringsliv, akademi, offentlig sektor, finansiärer och civilsamhälle, för att skapa nationell kraftsamling med internationell uppkoppling genom att arbeta missionbaserat med samhällsutmaningar. Bland annat har de utvecklat arbetssätt för att stärka kopplingarna mellan svenska innovationshubbar och innovationsklustret i Silicon Valley, USA. Piloten har genomförts i dialog med Vinnova och Tillväxtverket och i samverkan med Clusters of Sweden och Swedish Incubators and Science Parks.

Piloten inleddes med dialoger mellan Vinnova och iHubs och har sedan letts av iHubs med en projektfinansiering. Innovationshubbarna har parvis ansvarat för arbetspaket med olika inriktningar.

3.2.4.1.25 Resultat

- Piloten visar att några regioner kommit längre med att använda missions eller systeminnovation som drivkraft för sitt regionala utvecklingsuppdrag, medan de flesta vilar på traditionella styrkeområden.
- En kapacitetshöjande utbildning har tagits fram i piloten. Den attraherade initialt främst strateger och direktörer från regionalt utvecklingsansvariga myndigheter. Det har visat sig kraftfullt att arbeta med mission som verktyg genom att man kan kombinera missionens "uppifrånperspektiv" med regionernas "nedifrånperspektiv" baserat på regionala styrkor.
- Piloten visar att det råder stor osäkerhet kring begrepp som mission och systemtransformation och vad de innebär i praktiken för regionalt utvecklingsansvariga myndigheter i Sverige.
- Projektet har lett till ett utökat samarbete mellan iHubs, Clusters of Sweden och SISP (Swedish incubators and science parks)
- En ansökan till Nationella Regionalfonden inom ERUF har lämnats in.
- En projektansökan till ett Interregprogram med nyttjande av §37.1 har lämnats in. Den innehåller både en med insats utanför regionen (Kanada) och en med deltagande aktör som kommer från nation utanför unionen (Kanada). Beslutet kommer i april med potentiell projektstart i augusti 2023. Det finns fortfarande oklarheter för projektansökan kring bland annat statsstöd. Trots vissa oklarheter ser redan nu den kanadensiska samarbetsparten stor potential i att

växla upp resurser i sin hemmaprovinc, vilket i sin tur kan leda till stora möjligheter för svenska start-ups.

- Piloten har stärkt den internationella kopplingen mellan ledande svenska innovationsmiljöer och Silicon valley genom att iHubs Sweden blivit medlemmar i Nordic Innovation House i Silicon Valley.
-

3.2.4.1.26 Slutsatser

- Det saknas nationella insatser för att stödja breda insatser för utbildning och lärande kring begrepp som missions, systeminnovation, transformation och vad de innebär för genomförandet av regionala strategier.
- Det krävs ett skifte i hur man driver innovationsprocesser för att uppnå systeminnovation i förhållande till "traditionell" innovation. Bilden av att det kräver långsiktiga processer (snarare än projekt) med många involverade aktörer från både lokal, regional och nationell nivå har stärkts.
- Piloten visar att det behövs en form av "samverkansaccelerator" som fångar upp, koordinerar och omsätter initiativ att stärka innovationsutveckling för samhällsomställning.
- Piloten har visat ett strukturerat sätt att bredda kanalen för innovationssamarbeten mellan aktörer i Silicon valley och ledande svenska innovationsmiljöer.

3.2.5 Pilot ledd av Clusters of Sweden

Deltagare: Clusters of Sweden samt kontaktpersoner på de statliga aktörerna inom Triple I (Business Sweden, Tillväxtverket, Svenska institutet, Energimyndigheten och Vinnova)

3.2.5.1.27 Arbetssätt

Efter en inledande dialog mellan Clusters of Sweden och Vinnova om pilotens inriktning, beslutade Vinnova om en projektfinansiering. En pilot med arbetssätt som omfattar flertalet regioner och flertalet tematiska områden. Clusters of Sweden består av ett 20-tal företagsklustermiljöer runt om i Sverige. De har lett en pilot som handlar om arbetssätt där klustermiljöer stödjer företag att hitta rätt internationaliseringsinsats i den verktygslåda som finns genom nationella och EU:s insatser. Arbetssätten har tagits fram i samverkan mellan Clusters of Sweden och nationella myndigheter samt Business Sweden. Piloten har genomförts i dialog med Vinnova och Tillväxtverket och i samverkan med iHubs,

Clusters of Sweden bildades som en följd av Tillväxtverkets program för klusterledare i Sverige, kallad S3-piloten. Olika företagsklustermiljöer har ansvarat för att testa och utveckla olika arbetssätt i olika arbetspaket. De har bland annat arbetat med:

- Enterprise Europe Network (med Tillväxtverket)
- Pioneer the possible (med Svenska institutet)

- Sweden Innovation Days (med Vinnova)

3.2.5.1.28 Resultat

- Klustermiljöerna i Clusters of Sweden har fått ökade kännedom om de tillgängliga aktörerna och verktygen för internationalisering samt utarbetat strategier för hur företag i olika branscher och skeden av sin utveckling ska få information om och tillgång till det mest lämpade verktyget givet den unika situationen.
- En spridning av kunskap om internationaliseringsverktyg till företagsklustermiljöer och företag i många regioner i Sverige.

3.2.5.1.29 Slutsats

- Ett dialogbaserat arbetssätt som stärker kontaktnätet mellan statliga aktörer och intermediärorganisationer som Clusters of Sweden, iHubs och SISP kan minska till kunskapsluckor om internationaliseringsinsatser.
- Trots att regionerna i flera år arbetat med Regional exportsamverkan inom Tillväxtverkets uppdrag, finns det stora kunskapsluckor om verktyg och insatser inom internationalisering.
- Ökad användning av tillgängliga verktyg och ett mer träffsäkert stöd till respektive företag bör kunna bli ett resultat av piloten, men en effektmätning har inte hunnit ske under den korta projektiden och regeringsuppdragets korta uppdragstid.

3.3 FINANSIERA

3.3.1 Hållbar industri

Deltagare: Vinnova och Tillväxtverket.

Vinnova: strategiskt område Hållbar industri (områdesledare, handläggare för utlysning), jurist, internationella enheten (detta regeringsuppdrag).

Tillväxtverket: teamledare innovation, sekretariatet för ERUF, ERUF programansvariga

Två regioner bjöds in att delta i validering av utlysningstext (Region Värmland och Region Norrbotten)

3.3.1.1.30 Arbetssätt

Piloten har utvecklat arbetssätt för ökade synergier för regionala och nationella innovationsinsatser med internationell uppkoppling för en omställning till hållbar industri. Arbetssättet har utgått från Vinnovas insats för systemdemonstratorer för en hållbar och resilient produktion. Regioner har inkluderats i valideringen av insatsen och genomförbarhetsstudierna. Vinnova och Tillväxtverket har löpande haft digitala avstämningsmöten där främst tidplaner för utlysningar, utformning av utlysningar samt regelmässig grund för utlysningar (tex statsstödsförordningen) har stämts av.

Piloten har utvecklat arbetssätt som handlar om att komma runt en del av de hinder som omnämns i rapporten om finansieringshinder som Sweco tagit fram på uppdrag av Vinnova inom ramen för detta regeringsuppdrag. Dialogerna mellan Vinnova och Tillväxtverket fortsätter vid tidpunkten för skrivandet av denna slutrapport och är planerade att fortsätta minst ett halvår till, beroende på vilken utlysning för Regionalfondsprogrammen (ERUF) som ligger rätt i tiden för att matcha de behov aktörerna för implementeringsprojekten har. Implementeringsprojekten är nästa steg efter genomförbarhetsstudierna om systemdemonstratorer för en resilient och hållbar produktion. Myndigheterna har även planerat informations- och dialogträffar med de aktörer som bedriver genomförbarhetsstudier för systemdemonstratorer.

3.3.1.1.31 Resultat

- Vinnova bjöd in två regioner att delta i valideringen av utlysningstexten för genomförbarhetsstudierna.
- Vinnova krävde medverkan av minst en region i utlysningen för genomförbarhetsstudier om systemdemonstratorer.
- En myndighetsgemensam planeringsgrupp där Vinnova och Tillväxtverket (ERUF) ingår.
- Vinnova och Tillväxtverket har tillsammans tagit fram en tidslinje där de båda myndigheternas aktiviteter synliggjorts för att kunna synkronisera planeringen av utlysningar inför implementeringsprojekt för systemdemonstratorer (efter genomförbarhetsstudierna).
- Vinnova och Tillväxtverket har planerat för olika hypotetiska projektstrukturer hos implementeringsprojekt, för att möjliggöra för samfinansiering av dessa om det skulle bli aktuellt.
- Myndigheterna har även planerat gemensamma informations- och dialogträffar med de aktörer som bedriver genomförbarhetsstudier för systemdemonstratorer.

3.3.1.1.32 Slutsatser

Denna pilot visar möjligheten på att kunna arbeta med stora systempåverkande satsningar om man identifierar målet i tidigt skede. Genom att redan från start bjuda in regionerna och planera för uppväxling med andra myndigheter kan flertalet av de hinder som Swecos rapport pekar på minimeras.

En slutsats är att även om myndigheterna samplanerar strategiska insatser för att möjliggöra samfinansiering, är myndigheternas medel offentliga. När det gäller finansieringen av systemdemonstratorer för hållbar produktion, bedöms begränsningen för storleken på respektive systemdemonstrator bero på hur mycket privata medel som kan mobiliseras. Statsstödsförordningens gruppundantag för till exempel experimentell

utveckling sätter gränser för hur stor del av satsningen som kan finansieras med offentliga medel. Möjligheten att investera i systemdemonstratorer för industriell och samhällelig omställning, är alltså beroende på statsstödsförordningens gränser och företagens intresse av att göra investeringen.

Arbetsätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser

Formativ utvärdering av ett regeringsuppdrag

Sweco AB
Uppdrag

RegNo 556542-9841
Arbetsätt och processer för ökade
synergier mellan regionala,
nationella och internationella
innovationsinsatser
Torbjörn Fångström
Slutrapport230406

Upprättad av
Dokumentreferens

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	5
1. Regeringsuppdraget.....	7
2. Löpande utvärderingen	8
2.1 Inledning.....	8
2.2 Metoder och Genomförande	8
2.3 Genomförande av regeringsuppdraget	9
2.4 Spaningsgruppen	11
2.5 Taskforce för Statsstödsregler	12
2.6 Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt	12
2.7 Vertikala Piloter	13
2.7.1 Östergötland	13
2.7.2 Västmanland	14
2.7.3 Norrbotten	14
2.7.4 Blekinge	14
2.8 Tematiska Piloter	15
2.8.1 Smart energi, smarta transporter.....	15
2.8.2 Dataspelsbranschen	16
2.8.3 Hållbar industri.....	16
2.8.4 Halvledarområdet	17
2.9 Uppskalningspiloter	18
2.9.1 Cluster of Sweden	18
3. Sammanfattande Observation och reflektioner	20
4. Rekommendationer	28
5. Lärande:	30
• Bilaga 1, Aktörer som intervjuats.....	32

Introduktion

Följande rapport beskriver den formativa löpande utvärderingen av regeringsuppdraget: *Uppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser*. Rapporten presenterar övergripande genomförandet av uppdraget och kopplat till den utvärderarnas observationer och reflektioner. Fokus i rapporten är på de arbetssätt och processer som testats under regeringsuppdraget. Det bör noteras att observationer, reflektioner och rekommendationer bygger på det som följeforskaren har observerat vid de olika möten där följeforskaren har deltagit och de av följeforskaren genomförda intervjuerna. Här finns en risk för missförstånd och missuppfattningar vilket betyder att det som presenteras i följande rapport inte kan ses som absoluta sanningar.

Sammanfattning

Enligt följeforskningen har metoden för genomförandet av regeringsuppdraget varit mycket lyckosam. Genom arbetet med pilotprojekt har arbetssätt och processer undersökts i praktiken. Flera av pilotprojekten har påvisat brister i innovationsstödsystemet, så som bristande dialog mellan nationella och regionala aktörer samt avsaknaden av koordinering mellan olika innovationsinsatser. Samtidigt har pilotprojekten även påvisat hur dessa brister kan åtgärdas exempelvis via den dialogbaserade metoden som utvecklats i ett pilotprojekt med Region Östergötland eller piloten Hållbar Industri där Vinnova och Tillväxtverket gemensamt arbetar för att kunna finansiera stora projekt adresserande komplexa samhällsutmaningar.

Det samlade intrycket är att det är utmanade att samfinansiera och samverka mellan innovationsinsatser på regional, nationell och internationell nivå. Huvudanledningen tycks vara avsaknad av koordinering och samordning mellan de aktörer som är verksamma inom innovationsstödsystemet på de olika nivåerna.

Följeforskningen visar även på att många intervjuade anser att det finns en potential till bättre och större projekt om tematiska områden för projekt definieras i samverkan mellan aktörer på de olika nivåerna och realiserar genom innovationsinsatser på såväl regional som nationell och internationell nivå. I det innovationsstödjande systemet tycks det således finnas en potential att nå synergieffekter om innovationsinsatser på de olika nivåerna samspelar och koordineras bättre jämfört med vad som är fallet idag.

Det har i följeforskningsuppdraget blivit tydligt att koordinering och samverkan mellan aktörer verksamma på de olika nivåerna i innovationsstödsystemet tar tid. Språkbruk, kultur och verktyg har utvecklats på olika sätt av de olika aktörerna. För att skapa en möjlighet att realisera de synergier som kan bli resultatet av utökad samverkan krävs således en långsiktig dialog mellan de olika innovationsstödjande aktörerna för att skapa en gemensam förståelse av varandras roller, kultur och språkbruk. Därför är det av vikt att flera av de dialoger mellan olika aktörer som initierats via regeringsuppdraget ges en möjlighet att fortsätta även efter avslutat regeringsuppdrag.

Två centrala resultat från de genomförda dialogerna mellan regionala och nationella aktörer har varit att:

1. De nationella aktörerna har fått en bättre förståelse för regionala styrkeområden och genom detta både kunnat nå ut bredare och tagit hem information för planering av kommande insatser.

2. De regionala aktörerna har fått information om kommande nationella och internationella satsningar och även kunna sluta upp bakom nationellt utpekade styrkeområden.

Det sist nämnda bidrar till en möjlighet att realisera nationell spets byggd på regionala styrkeområden.

Utifrån den empiri som följeforskningen bygger på är det tydligt att det i stor utsträckning saknas en aktör som identifierar och mobiliserar aktörer från olika nivåer i innovationsstödsystemet. De olika dialogmötena och pilotprojekten som genomförts inom ramen för regeringsuppdraget har till del fyllt detta tomrum. Det finns därför en risk att den nu utökade och påbörjade samverkan som regeringsuppdraget bidragit till kommer att försvinna om ingen aktör åtar sig uppgiften att koordinera, identifiera och mobilisera aktörer från olika nivåer i innovationsstödsystemet.

1. Regeringsuppdraget

I följande kapitel presenteras kortfattat regeringsuppdraget och hur det har genomförts. Kapitlet är i huvudsak deskriptivt. Observationer, reflektioner och rekommendationer återfinns i de två avslutande kapitlen. För att särskilja regeringsuppdraget från utvärderingsuppdraget kommer regeringsuppdraget benämnas som just regeringsuppdraget och utvärderingsuppdraget kommer att benämnas uppdraget i den nu aktuella rapporten.

I juni 2021 fick Vinnova ett regeringsuppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser¹. Det övergripande målet för uppdraget var att identifiera, tillämpa och sprida effektiva arbetssätt och processer så att innovationsinsatser på nationell och regional nivå bättre ska komplettera varandra samt kunna nyttja insatser på EU-nivån och att synergier mellan insatserna främjas. I uppdraget ingick särskilt att analysera och vidta eventuella åtgärder för att medel för innovationsinsatser och regional utveckling ska användas mer effektivt.

Vinnova skulle under uppdraget löpande föra dialog och inhämta synpunkter från Tillväxtverket. I uppdraget skulle Vinnova även föra dialog på regional och nationell nivå med andra relevanta myndigheter och organisation om hur innovationsinsatser, exempelvis uppdrag (eng. missions) inom Horisont Europa kan bidra till nationell kraftsamling.

Som skäl till uppdraget anges i regeringsuppdraget att nationella innovationsrådet har uppmärksammat betydelsen av att synergier inom det nationella innovationssystemet utvecklas och tas tillvara samt att medel och fonder bättre kompletterar varandra. Vidare hänvisas till propositionen Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige (prop. 2020/21:60) där regeringen pekar på behovet av att forsknings- och innovationssystemets funktionalitet och effektivitet förbättras. I skrivelsen Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (skr. 2020/21:133) bedömer regeringen att ett utvecklat regionalt innovations- och forskningsarbete är viktiga förutsättningar för det nationella innovations- och forskningsarbetet.

Sammantaget pekar flera källor på möjliga synergieffekter om innovationsinsatser på regional, nationell och internationell nivå koordineras och kopplas samman.

Regeringsuppdraget har genomförts från 17 juni 2021 till 15 april 2023.

---

¹ Uppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser, N2021/01920, 20210617, Vinnovas diarienummer: 2021-03174

2. Löpande utvärderingen

2.1 Inledning

Löpande utvärdering är en utvärdering som inte bara mäter måluppfyllelse utan också kontinuerligt stöttar projektet att nå sina mål. Det innebär att utvärderaren använder analys och reflektioner samt kunskap och erfarenhet från tidigare utvärderingar för att stödja projektledningen i framdriften av projektet.

I det nu aktuella uppdraget har utvärderaren observerat de olika piloternas utveckling och genom intervjuer byggt upp en kunskap rörande projektdeltagarnas uppfattning och upplevelser av regeringsuppdraget samt via kontinuerliga avstämningar med uppdragsledningen till regeringsuppdraget återkopplat observationer och reflektioner rörande genomförandet av regeringsuppdraget.

2.2 Metoder och Genomförande

Utvärderaren har genomfört intervjuer med aktörer verksamma på den regionala, nationella och internationella nivån i innovationsstödsystemet. Urvalet av intervjupersoner har skett i samråd med projektledningen. Drygt 30 intervjuer har genomförts under tiden för genomförandet av uppdraget. Utöver detta har följeforskaren deltagit på ett antal möten i syfte att observera hur projektet har utvecklats. I första hand har dessa möten genomförts inom ramen för ett antal av de olika pilotprojekten. Alla pilotprojekt har inte följts på samma sätt. I dialog med uppdragsledningen för regeringsuppdraget har ett antal piloter valts ut för följeforskaren att följa mer direkt. Vissa piloter, exempelvis de som erhållit en viss finansiering, har rapporterat mer formellt till Vinnova i form av slutrapporter. Dessa piloter har följeforskaren inte följt via deltagande på pilotprojektmöten eller på andra sätt utöver att ta del av pilotprojektens slutrapporter.

Löpande under regeringsuppdraget har följeforskaren avrapporterat observationer och reflektioner till uppdragsledningen. Avrapporteringarna har både varit av mer informell och formell karaktär. Vid de mer formella avrapporteringarna har återrapporeringen skett via presentationer. Observationer och reflektioner vilka presenteras i nu aktuell rapport bygger i stor utsträckning på de tidigare genomförda mer formella återrapporeringarna. Utöver avrapporteringar och deltagande på olika för regeringsuppdraget relevanta möten har följeforskaren deltagit som en part i en panel vilken deltog i regeringsuppdragets lär-seminarium den 26 januari 2023. Panelens uppgift var att reflektera och kommentera de olika deltagarnas presentationer.

Avrapporteringar till uppdragsledningen har genomförts vid totalt 6 mer informella möten (19/1–22, 3/2–22, 11/2–22, 9/2–23 och 8/3–23) och sammantaget 10 mer formella möten då observationer och reflektioner presenterats via presentationer (9/3–22, 7/4-22, 4/5-22, 3/6-22, 19/8-22, 30/9-22, 27/10-22, 24/11-22 och 21/12-22)

2.3 Genomförande av regeringsuppdraget

Inom ramen för regeringsuppdraget har Vinnova på olika sätt samlat och fört dialoger med regionala, nationella och internationella aktörer aktiva i innovationsstödsystemet. De nationella aktörerna har i huvudsak utgjorts av de fem myndigheter som utvecklat ett samarbete inom ramen för International Innovation Initiative (Triple I) där Vinnova, Tillväxtverket, Business Sweden, Energimyndigheten och Svenska institutet ingår. Regionala aktörer har tillfrågats om intresse för att delta i regeringsuppdraget exempelvis via S3-nätverket² och RND nätverket³. Utöver att regioner bjudits in via olika nätverk har regionernas strategier för smart specialisering identifierats som en nyckel för att kunna skapa ökade synergier av innovationsinsatser samt för att koppla samman regionala innovationsinsatser i olika delar av landet med nationella och internationella innovationsinsatser. Initieringen av samarbeten som genomförts inom ramen för regeringsuppdraget har genomförts i så kallade strategiska dialoger där utgångspunkten varit dialogmöten rörande vad olika samarbeten bör adressera och vilka aktörer på regional och nationell nivå som har haft intresse, kunskap och relevant inriktning för att kunna delta i de olika formerna av samarbeten.

En betydande andel av regeringsuppdraget har genomförts genom att i praktiken undersöka och testa olika arbetssätt och processer via 10 dialogbaserade pilotprojekt med ett inbyggt lärande. Lärandet har delvis varit inbyggt i piloterna delvis inkluderat i en externt upphandlad formativ utvärdering/följeforskning. Resultatet från den sist nämnda delen presenteras i denna rapport. Vinnova har även inom ramen för regeringsuppdraget upphandlat en analys av hinder för samfinansiering av innovationsprojekt. Den sist nämnda analysen har redovisats i en separat rapport⁴.

Utöver piloterna, följeforskningen och analysen av hinder för samfinansiering har två grupper initierats med representanter från de aktörer som är verksamma på ett nationellt plan. En så kallad "Spaningsgrupp" och en "taskforce för statsstödsregler" har sats samman och träffats ett antal gånger under tiden för genomförandet av regeringsuppdraget. Den först nämnda gruppen har haft som syfte att identifiera hur innovationspolitiken långsiktigt förändras på europeisk nivå och vilken betydelse det kan få för svenska aktörer. Den sist nämnda gruppen har haft som syfte att undersöka statsstödsregler och hur dessa påverkar olika innovationsinsatser.

Innan pilotprojekten påbörjades togs en övergripande processkarta fram med tre centrala steg som krävs för att realisera projekt vilka skulle kunna utnyttja

² Nätverk med representanter från regioner utgående från regionernas smarta specialiseringsstrategier

³ Nätverk med fokus på regional nationell dialog kring FoU frågor där regionalt utvecklingsansvariga och representanter från nationella aktörer som Landsbyggs- och Infrastrukturdepartementet, Klimat- och Näringsdepartementet, Tillväxtverket och Vinnova träffas.

⁴ Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt - med fokus på regionala medel, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Vinnovamedel

innovationsstöd på regional, nationell och internationell nivå. De tre stegen utgjordes av:

1. Identifiera områden där det finns potential för aktörer i Sverige att genomföra projekt med innovationsstöd från regional, nationell och internationell nivå.
2. Mobilisera aktörer som vill och kan delta i gemensamma insatser (exempelvis så som nätverk, projekt eller olika former av partnerskap) inom de områden som identifierats i det inledande steget.
3. Finansiera, det vill säga undersöka möjligheter till finansiering av projekten.

Utifrån processkartan har därefter de 10 olika pilotprojekt kategoriserats. 4 av pilotprojekten adresserade i huvudsak steget identifiera och 6 adresserade i första hand steget mobilisera. Av de 6 piloterna som adresserade steget mobilisera har 4 även tydligt adresserat det sista steget, finansiera. Det bör i detta sammanhang nämnas att ingen av pilotprojekten enbart adresserat ett av processtegen. Ovan har angetts vilka steg som varit de olika pilotprojektens huvudsakliga fokus. Piloterna har vidare delats upp i vertikala, horisontella/tematiska och uppskalnings piloter. Nedan följer en kort beskrivning av vad som avses med de begreppen "vertikala", "horisontella/tematiska" och "uppskalning".

Vertikala piloter

Syftet de vertikala piloterna har varit att få till stånd dialogmöten och strategiska samtal i flernivåsamverkan mellan Triple I-organisationerna på nationell nivå och regionala aktörer samt en kommun. I en vertikal pilot ligger således fokus på dialogen mellan det regionala och nationella. Regionerna som har deltagit i de vertikala piloterna är Region Östergötland, Region Västmanland, Region Norrbotten och Region Blekinge. Piloterna med Västmanland och Norrbotten har också utmynnat i en mindre projektfinansiering från regeringsuppdraget.

Horisontella/Tematiska piloter

Syftet med de horisontella/tematiska piloterna har varit att undersöka möjliga synergier och arbetssätt där innovationsinsatser som genomförs i olika regioner inom ett visst tematiskt område kopplas samman. De tematiska områdena har valts på olika sätt exempelvis har det tematiska området för en pilot utgått från tematiken i Business Swedens sju affärsekosystem⁵, vilka till stor del sammanfaller och liknar Vinnovas tio områden för hållbar konkurrenskraft⁶. Ett antal strategiska dialogmöten med avstamp i innovationssatsningar respektive regionernas prioriteringar för smart specialisering har genomförts som ett första steg för att definiera lämpliga piloter. Dialogmötena har genomförts både som små och stora möten med 5–50 deltagare. Aktörerna som därefter påbörjade arbetet med pilotprojekten definierade mer noggrant innehåll och genomförande.

Uppskalningspiloter

⁵ De sju affärsekosystemen rubriceras som Smart Industry, Smart Transport, Smart Energy, New Materials, Digital Technologies, Life Science och Sustainable Lifestyle.

⁶ Vinnovas tio områden rubriceras fram till årsskiftet 2022/2023 som Hållbar Industri, Hållbara matsystem, Hållbar mobilitet, Hållbar precisionshälsa, Hållbar samhällsbyggnad, Digital omställning, Ekosystem för innovativa företag, Kompetensförsörjning, Offentlig sektor och civilsamhället och Framtidsområden. Från och med 2023 har antalet områden reducerats till 8.

Syftet med uppskalningspiloterna har varit att undersöka hur arbetssätt, metoder och verktyg ska utformas och tillgängliggöras så att de kan spridas till många, dvs kunna skalas upp/spridas till fler och på så sätt bidra till ett effektivare innovationsstödsystem.

Inom ramen för regeringsuppdraget har, som tidigare nämnts, 10 pilotprojekt initieras, två externa uppdrag (följeforskning och analys av samfinansieringshinder) upphandlats samt två arbetsgrupper initierats. Var dessa olika insatser befinner sig utifrån ovan nämnda processkarta illustreras i nedanstående tabell Tabell 1).

Tabell 1 De olika piloterna och andra aktiviteter är grupperade utifrån om de har varit en Vertikal eller Horisontell pilot samt vilket steg, Identifiera, Mobilisera eller Finansiera som piloten eller aktiviteten har adresserat. Vidare anges med symbolen (f) om aktiviteten haft finansiering från regeringsuppdraget.

Form\Steg	Identifiera	Mobilisera	Finansiera
Vertikal	Västmanland (f) Norrbotten (f) Blekinge Östergötland		
Horisontell		Smart Energy/Transport Halvledarområdet (f) Dataspelsbranschen (f) Hållbar Industri	Smart Energy/Transport Halvledarområdet (f) Dataspelsbranschen (f) Hållbar Industri
Uppskalning		iHubs (f) Cluster of Sweden (f)	
Grupper	Spaningsgruppen		Task-Force Statsstöd
Rapporter	Följeforskning (f)	Följeforskning (f)	Följeforskning (f) Samfinansieringshinder (f)

Samtliga dialoger initierade av Vinnova och merparten av övriga dialoger och möten har skett genom digitala möten. Pilotprojekten har undersökt möjligheter, utmaningar och arbetssätt för ökade synergier mellan det regionala, nationella och internationella innovationsstödsystemet.

För en mer detaljerad beskrivning av hur regeringsuppdraget har genomförts hänvisas till Vinnovas avrapportering av regeringsuppdraget. De olika piloterna och genomförda aktiviteter presenteras även kort nedan.

2.4 Spaningsgruppen

En grupp bestående av representanter för flera regioner stationerade i Bryssel, Vinnova och Tillväxtverket som gemensamt strävar efter att förstå vad som händer med europeisk innovations politik på längre sikt har bildats inom ramen för regeringsuppdraget. Syftet var att kunna agera proaktivt och med framförhållning på innovationssatsningar som är på väg att initieras längre fram i tiden på EU-nivå. Gruppen genomför kortare digitala möten en gång per kvartal. Deltagare i gruppen är North Sweden European office⁷, Central Sweden

⁷ North Sweden European Office är Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtland/Härjedalens direkllänk till EU och är bland annat verksamma via ett kontor i Bryssel. Målet med verksamheten är att skapa förutsättningar för regionens företag, akademi och offentlig verksamhet att agera framgångsrikt på EU-arenan.

European office⁸, Vinnova och Tillväxtverket. Särskilt kan här noteras, enligt följeforskaren, att även om gruppen har initierats under tiden för regeringsuppdraget så kommer den enligt representanterna för de ingående aktörerna inte att avslutas i samband med att regeringsuppdraget avslutas. Vikten och intresset för dialogerna som förts inom gruppen har varit så stort att ambitionen är att gruppen ska fortsätta att vara aktiv även efter avslutat regeringsuppdrag.

2.5 Taskforce för Statsstödsregler

Gruppen taskforce för statsstödsregler undersöker hur statsstödsreglerna används och tillämpas av Tillväxtverket och Vinnova. Gruppen undersöker även konsekvenserna av tillämpningen och om det finns något som behöver förändras i nuvarande regelverk för att finansieringsinsatserna ska bli mer effektiva. Från de två myndigheterna deltar jurister, ekonomer, handläggare, representanter från det gemensamma ERUF-kansliet på Tillväxtverket och programansvariga på Vinnova. Gruppen har haft ambitionen att den ska utökas med representanter från Energimyndigheten längre fram. Ett exempel på vad gruppen undersökt är hur finansieringen av så kallade intermediärer (aktörer som verkar för att stödja företag och offentlig sektor med olika insatser, exempelvis inkubatorer eller universitetens enheter för samverkan och innovation) påverkas av statsstödsregler. Deltagare i gruppen har också noterat att det tar tid att hitta ett gemensamt språk då myndigheter är självständiga och utvecklar sitt eget språkbruk och arbetsprocesser. Följeforskaren gör bedömningen att även denna gruppering kommer att vara verksam efter avslutat regeringsuppdrag, något som ses om mycket värdefullt inte minst givet det stora antalet intervjuade i rapporten som analyserat hinder för samfinansiering⁹ som lyft fram att varierande syn på statsstödsregler hos finansiärer är ett stort problem.

2.6 Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt

Syftet med rapporten var att belysa ett urval finansieringskällor från offentliga aktörer, att analysera vilka hinder som finns för ökad samfinansiering samt att ge rekommendationer om utveckling för att förbättra möjligheterna till samfinansiering.

I rapporten listas ett antal grupper av hinder som identifierats:

Finansiering från flera källor. Detta avser hinder som uppstår genom skillnader i administrativa krav på ansökningar och rapportering, utlysningar som ej är koordinerade tidsmässigt samt att finansiärer i vissa fall har olika upphandlingsregler.

Statsstödsregler och förordningar. Projektstödsförordningen 2003:596, 6§ har hindrat regioner att använda 1:1 projektmedel som medfinansiering i exempelvis projekt finansierade av Vinnova, en regel som ändrats från årsskiftet (2022–2023). Vad gäller statsstödsreglerna uppfattar en del

⁸ Central Sweden European Office är verksamma i Bryssel vars medlemmar är Region Dalarna, Region Gävleborg och Region Örebro län. Kontoret bidrar till förverkligandet av medlemmarnas regionala utvecklingsstrategier och program utifrån ett EU-perspektiv.

⁹ Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt - med fokus på regionala medel, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Vinnovamedel

intervjuade projektaktörer att statsstödsreglerna bitvis kommuniceras på olika sätt av Vinnova och Tillväxtverket.

Regionala skillnader. Regler kopplade till programområdesgränserna (NUTS II) har i den förra programperioden utgjort ett hinder men i den nya programperioden har förenklingar skett. Dessutom har regionerna starkt skiftande förutsättningar för regionalt utvecklingsarbete, till exempel rörande nivån av 1:1-medel och egna medel vilket i vissa lägen försvårar samfinansiering.

Övriga identifierade hinder. Kort projektlängd och ”projektifiering” tar resurser från aktörers ordinarie verksamhet och risk finns att projektresultat inte implementeras. Korta ansökningsperioder medför ofta att stödsökande får svårt att hinna med intern samordning, att hitta externa samarbetspartners och att förankra politiskt, vilket är ett måste för att få till stånd medfinansiering.

Swecos samlade bedömning är att flertalet hinder borde kunna minskas genom en utökad dialog finansierarna emellan, i kombination med att ändra på vissa rutiner och arbetssätt.

2.7 Vertikala Piloter

Som tidigare nämnts har dessa piloter bestått av dialogmöten och strategiska samtal i flernivåsamverkan, mellan Triple I-organisationerna (se kapitel 2.3) på nationell nivå och i första hand olika regionala aktörer. Regionerna som deltagit i de vertikala piloterna har varit Region Östergötland, Region Västmanland, Region Norrbotten och Region Blekinge. Piloterna med Västmanland och Norrbotten har också utmynnat i en mindre projektfinansiering från regeringsuppdraget.

2.7.1 Östergötland

Inom ramen för piloten har representanter för Region Östergötland i samverkan med representanter för Vinnova utvecklat ett arbetssätt för en kort precis presentation av en utvald del av regionens Smart specialiseringsstrategi. Som stöd för presentationen har en mall tagits fram. Vid ett första dialogmöte deltog representanter från Region Östergötland, Region Norrbotten och Region Värmland samt representanter från Vinnova. Region Östergötland genomförde två presentationer en på ca 10 min och en på 5 min. Två områden presenterades ”Samverkansstruktur inom bioekonomi” och ”Materialinnovationer”. Mötesdeltagarna konstaterade att det krävs en tydlig struktur för presentationerna samt att 5 minuter var för kort tid. Det konstaterades även att dialogprocessen kan vara en start för regioner att gemensamt identifiera styrkeområden där det klagörs vilken region som tar ledningen för vilka områden. Dialogprocessen skulle även kunna ha som delsyfte att formulera ett antal frågor som behöver besvaras i efterföljande analyser och omvärldsbevakningar för att ytterligare precisera området.

Representanter från Vinnova såg även en stor potential i att dialogprocessen skulle kunna utgöra en del av Vinnovas verksamhetsplanering. Vid ett uppföljande dialogmöte presenterade även representanter för Vinnova området ”Hållbar Industri”. Region Uppsala, region Skåne och region Östergötland presenterade även områden där regionerna var intresserade av olika former av samverkan.

2.7.2 Västmanland

Projekttitel: Pilot: International Innovation Initiative (Triple I) inom elektrifiering och automation.

Piloten syftade till att utveckla arbetssätt för internationalisering kopplat till smart specialisering och svenska styrkeområden inom energi, elektrifiering, elektromobilitet, smart industri, automation och IndTech. Piloten har undersökt förutsättningar för affärsutveckling internationellt på två sätt. För det första, genom insatser för att identifiera affärer i vilka svenska företag kan delta. För det andra, genom omvärldsanalyser/-synteser som visar på viktiga utvecklingsområden internationellt, vilka kan vara viktig information för svenska företag och utvecklingsinsatser. Mälardalens universitet har varit koordinator för projektet och haft en finansiering på 1 000 000 kr från regeringsuppdraget.

2.7.3 Norrbotten

Projekttitel: Ljuset från den gröna omställningen

I piloten, Ljuset från den gröna omställningen (LUX) samarbetade Region Norrbotten och Norrbottens Handelskammare på uppdrag av Vinnova.

Målet var att öka norrbottniska företags internationaliseringsgrad, genom att testa nya arbetsmetoder och arbeta med frågor så som attraktivitet och smarta, hållbara samhällen. Piloten har bestått av två delar, exportfrämjande och kompetensförsörjning med syfte att vidare utforska vad norrbottniska företag behöver för att lyckas ta klivet ut i världen samt hur Norrbotten kan attrahera fler människor att flytta till länet. Piloten genomfördes i samverkan med statliga aktörer inom Triple I. Region Norrbotten har varit koordinator för pilotprojektet som haft en finansiering på 1 500 000 kr från regeringsuppdraget.

I piloten konstateras att lyckad internationalisering ställer krav på att företaget är villig att avsätta både tid och resurser över tid för att ett internationaliseringsarbete ska kunna ge konkreta resultat. Vidare har framkommit att företagets behov ställer krav på långsiktighet, vad gäller både finansieringsmöjligheter och fler möjligheter till stöd kring uppföljande insatser på marknader där marknadsbearbetning påbörjats. Detta för att ytterligare accelerera internationaliseringsarbetet och snabbare nå konkreta resultat.

Vidare beskrivs att mer gränsöverskridande samverkan mellan region och bransch, inte bara inom internationalisering utan även inom global kompetensförsörjning, behövs för att stärka den gemensamma attraktions- och konkurrenskraften. För att öka attraktiviteten för de smarta, hållbara samhällena i det arktiska Europa krävs sålunda, enligt pilotprojektet, en utökad dialog mellan regional och nationell nivå i Sverige och en tydligare gemensam arktisk strategi, förstärkt mellanstatlig samverkan, förenklade regel- och ramverk samt praktiskt fungerande fri rörlighet på den gemensamma nordnordiska arbetsmarknaden.

2.7.4 Blekinge

Utifrån region Blekingens smarta specialiseringsstrategi och det område där regionen hade störst intresse av att föra en dialog med Vinnova valdes att undersöka möjligheten att skapa en testbädd i regionen för mission-baserat arbete. Något som blev tydligt var att det krävdes ett stort antal såväl nationella som regionala aktörer för att ringa in och definiera hur en sådan testbädd skulle kunna formuleras. En lärdom från de dialoger som genomfördes inom ramen för

pilotprojektet var att komplexiteten blir mycket hög i ett missions-baserat arbete och att det kräver ett stort antal aktörer. En reflektion från följeforskaren som relaterar till denna pilot är att den relativt korta tiden för regeringsuppdraget gör det svårt att verkligen realisera och konkretisera vissa projekt, exempelvis då ambitionen bygger på ett missions-baserat arbete eller är mycket komplexa så som den delen av Norrbottenpiloten som adresserade morgondagens attraktiva och hållbara städer.

2.8 Tematiska Piloter

I de tematiska piloterna har arbetssätt för att koppla samman innovationsinsatser som sker i olika regioner testats. Valet av tematiska områden har genomförts på olika sätt. Smart energi/smarta transporter har utgått från tematiken i Business Swedens sju affärsekosystem¹⁰ som grundstruktur, vilka till stor del sammanfaller och liknar Vinnovas tio områden för hållbar konkurrenskraft¹¹.

Dataspelsbranschen valdes som pilot då det är en bransch där starka initiativ tagits på lokal och regional nivå och då svenska dataspelsföretag vuxit sig mycket starka internationellt sett.

Halvledarområdet valdes för att det är ett område där det finns ett starkt initiativ på EU-nivån (European Chips Act¹²). Hållbar industri, till sist, valdes för att det är ett område där det finns ett starkt initiativ från nationell nivå. Valet av de tre sist nämnda piloterna har således utgått från initiativ på lokal/regional nivå (Dataspelsbranschen) nationell nivå (Hållbar industri) och Internationell nivå (Halvledarområdet).

2.8.1 Smart energi, smarta transporter

I pilotprojektet "Smart energi, smarta transporter" landade dialogen mellan nationella/internationella och regionala aktörer efter ett antal initiala möten i att utgå från satsningen Green Transition Initiative (GTI)¹³ och två av Business Swedens sju affärsekosystem. För att identifiera intresserade regioner användes S3-nätverket. Här ombads de regioner som var intresserade av att delta aktivt i regeringsuppdraget och som i sina smarta specialiseringsstrategier lyft fram smart energi och/eller smarta transporter att kontakta uppdragsledningen för regeringsuppdraget. De regioner som anmält sitt intresse bjöds därefter in till ett antal dialogmöten.

Deltagare vid det första dialogmötet där GTI utgjorde utgångspunkten var representanter från Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket och Business Sweden. Regioner som deltog med representanter på mötet var Västra Götalandsregionen, Region Dalarna, Region Västmanland och Region

¹⁰ Smart Industri, Smart transport, Smart energi, Nya material, Digitala tekniker, Life Science, Hållbar livsstil

¹¹ Hållbar industri, Hållbara matsystem, Hållbar mobilitet, Hållbar precisionshälsa, Hållbar samhällsbyggnad, Digital omställning, Ekosystem för innovativa företag, Kompetensförsörjning, Offentlig sektor och civilsamhälle, Framtidsområden.

¹² https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-chips-act_en

¹³ Green Transition Initiative (GTI) är ett gemensamt initiativ mellan Sveriges ambassad i Washington DC, Business Sweden, Energimyndigheten och Vinnova. Målen är att koppla samman svenska och amerikanska intressenter inom sektorer som elektromobilitet, förnybar energi, hållbar industri och gröna byggnader.

Västernorrland. Under mötet konstaterades att flera av regionrepresentanterna såg det nationella ledarskapet som positivt, det vill säga det sågs som positivt att en aktör verksam på den nationella nivån definierar ett tematiskt område som regioner kan sluta upp bakom. Följeforskaren noterade även att arbetssättet skapade en selektion av vilka regioner som ser ett intresse i att delta i dialogen. De regioner som har en styrka inom det tematiska området är också de som anmälde intresse för att delta i dialogen.

Piloten vidareutvecklades med ytterligare ett antal möten som avslutades med att flera regioner presenterade regionens satsningar under temat "Elektromobilitet" och "Förnybar energi och hållbar industri" för representanter från GTI initiativet. Representanterna för GTI initiativet är stationerade vid Sveriges ambassad i Washington DC och Vinnovas kontor i Silicon Valley, Palo Alto, Kalifornien.

2.8.2 Dataspelsbranschen

Projekttitel: Kraftsamling Dataspelsbranschen

Projektet har byggt upp ett nytt nationellt nät där aktörer från alla delar av ekosystemet kan mötas och där information och goda exempel från regionalt och lokalt arbete lättare kan spridas. Genom möjliggörande av nya ansökningar och initiativ har både mer kunskap (rapporten Väger in i spelbranschen) och internationella mötesytor (t.ex. gemensam närvaro på mässor) kunnat formas. Projektet har skapat underlag och bidrag till en samlad helhetsbild av branschens möjligheter, potential, behov och utmaningar. Projektet levererade en rapport som kan utgöra underlag för en framtida nationell strategi inom området och undersökte nya arbetssätt samt processer för bättre synergier lokalt, regionalt och nationellt.

Från en genomförd intervju och pilotprojektets slutrapport framkommer att utvecklingen av branschen med stöd från offentliga medel i stor utsträckning har skett på regional nivå och att en stark nationell satsning saknas. Flera kritiska faktorer för branschens utveckling har identifierats inom olika områden och kontaktytor för att kunna arbeta vidare med dessa har uppnåtts. Möjligheten för nationella aktörer att kunna få en djupare förståelse för det lokala och regionala arbetet har ökat och olika aktörer har kunnat knytas närmre varandra. Inte minst har projektet kunnat agera som katalysator för redan befintliga lokala och regionala initiativ så att dessa genom projektets metoder och processer lättare kunnat öka sina kontaktytor.

RISE Research Institutes of Sweden AB har varit koordinator för projektet och haft en finansiering på 1 250 000 kr från regeringsuppdraget.

2.8.3 Hållbar industri

Resilient produktion för en hållbar industri var en utlysning inom Vinnovas område "Hållbar Industri". Projekten som finansierades via utlysningen är så kallade genomförbarhetsstudier, som syftade till att förbereda fullskaliga projekt i form av systemdemonstratorer. Genomförandet skall enligt utlysningstexten präglas av ett mission-orienterat arbetssätt där ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv beaktas.

Syftet med insatsen var att stimulera framväxt av en resilient svensk industri som bidrar till resurseffektivitet, både inom och utanför landets gränser. Utlysningen vilken finansierat genomförbarhetsstudierna fokuserade på

resiliens inom värdekedjor och mot exempelvis globala chocker inom klimat, miljö, finans, distribution, geopolitik och energi.

Ytterligare ett syfte med utlysningen var, enligt utlysningstexten:

...att stimulera till kapacitetsbyggande i samverkan mellan industri och region, bidra till att stärka det nationella perspektivet på regionernas smarta specialiseringar och skapa förutsättningar för synergier mellan nationella och europeiska finansieringsmodeller.

Här fanns alltså en vilja att konkret stimulera till projekt vilka finansierades av såväl det nationella innovationsstödsystemet som det regionala.

I utlysningstexten beskrivs ett antal resultatmål som projekten förväntas uppfylla. Ett av dessa mål berör samfinansiering av projekten med regional, nationell och internationell finansiering. Resultatmålet var formulerat som att projekten förväntades ta fram:

En förankrad plan för en långsiktig och hållbar finansiering av systemdemonstratorn, inklusive möjligheter till samfinansiering genom regionala, nationella och andra internationella medel samt EU-program.

Genom designen av utlysningen krävdes således av projektgenomförarna att de skulle undersöka och söka finansiering från olika nivåer i innovationsstödsystemet. I intervjuer med representanter för Vinnova har det även framkommit att pilotprojektet initierat inom ramen för regeringsuppdraget har handlat om en dialog mellan Vinnova och Tillväxtverket där jurister, handläggare och programansvariga undersökt hur de efterkommande systemdemonstratorerna ska kunna få goda förutsättningar för att söka finansiering både inom kommande Regionalfonds- och Vinnovautlysningar. Dialogen har genomförts i en myndighetsgemensam grupp och har exempelvis behandlat möjligheten att koordinera tidplaner för utlysningar, projektbeslut, projekttider, innehåll och förordningsgrunder för utlysningar. Dialogen för att undersöka möjligheter till koordinering mellan Regionalfonds- och Vinnovautlysningar kommer enligt genomförda intervjuer inte att avslutas i samband med att regeringsuppdraget avslutas.

Totalt tre genomförbarhetsstudier har finansierats via utlysningen. Målsättningen är att dessa genomförbarhetsstudier ska resultera i tre systemdemonstratorer där ambitionen är att de ska kunna finansieras både av Vinnova och ERUF. Om detta kommer att vara möjligt att genomföra i praktiken återstår att se då samfinansieringen först kommer att testas skarpt tidigast under hösten 2023.

2.8.4 Halvledarområdet

Projekttitel: Arbetssätt för ett starkare halvledarekosystem

Följande information om pilotprojektet är inhämtat från den slutrapport som inlämnats från pilotprojektet till Vinnova.

Piloten har strävat efter att identifiera arbetssätt för samverkan och gemensamma innovationsinsatser mellan regionala och nationella aktörer i halvledarinnovationssystemet, mobilisera nyckelaktörer för att arbeta fram en gemensam helhetsbild och möjliggöra viderutveckling av halvledarindustrin i

Sverige. Huvudsyftet med piloten har varit att mobilisera för ett svenskt deltagande i European Chips Act¹⁴.

Det konkreta målet har varit att föreslå en åtgärdsplan i syfte att effektivisera tillgång till medel för innovationsinsatser, regional utveckling samt internationalisering, och ökade synergier mellan regionala, nationella och europeiska innovationsinsatser. Koordinator för pilotprojektet har varit Sveriges Export & Investeringsråd tillsammans med Business Sweden. Projektet har haft en mindre finansiering på 200 000 kr från regeringsuppdragets budget.

2.9 Uppskalningspiloter

Syftet med uppskalningspiloterna har varit att undersöka hur arbetssätt, metoder och verktyg ska utformas och tillgängliggöras så att de kan spridas till många, dvs kunna skalas upp/spridas till fler och på så sätt bidra till ett effektivare innovationsstödsystem.

Projekttitle: Internationaliseringsarbete Triple I och iHubs Sweden

Följande information om pilotprojektet är inhämtat från den slutrapport som inlämnats från pilotprojektet till Vinnova.

Projektet har skapat ett lärande kring metoder för systeminnovation och missions, vilka också har spridits nationellt.

Projektet har utvecklat iHubs Swedens roll att bli nationell resurs för systeminnovation och missions. Verktyg har utvecklats i projektets regi samt tillsammans med andra aktörer i innovationssystemet.

Flera regioner och innovationsmiljöer har involverats för att förstå regionala strategier som del av iHubs plattform för systeminnovation, och ett nytt samarbete med SISP¹⁵ har inletts. Det senare har exempelvis resulterat i 2 ansökningar till Vinnovas program Impact Innovation. På det nationella planet har ett samarbete skapats med IVA gällande entreprenörskap. Projektet har etablerat en ny organisering under Stiftelsen iHubs Sweden med fokus på en nationell satsning på systeminnovation samt etablerat kontakter för att skapa projekt utifrån EU:s missions och Sveriges innovationssystem.

På den internationella scenen har iHubs besökt och blivit medlemmar i Nordic Innovation House i Silicon Valley. Där testades policy exchange koncept med inspiration från Stanford Change Lab. Projektet har vidareutvecklat arbetet mellan Sverige och Kanada, samt initierat en samverkan genom aktiviteter med Green Transition Initiative (GTI).

Mälardalens universitet har varit koordinator för projektet och haft en finansiering på 4 500 000 kr från regeringsuppdraget.

2.9.1 Cluster of Sweden

Projekttitle: Clusters of Sweden: Ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationssystem.

¹⁴ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-chips-act_en

¹⁵ Swedish Incubators & Science Parks (SISP) är den svenska branschföreningen för Sveriges inkubatorer och science parks. SISP har 61 medlemmar över hela Sverige som tillsammans har över 5000 företag.

Följande information om pilotprojektet är inhämtat från den slutrapport som inlämnats från pilotprojektet till Vinnova.

Det övergripande syftet med pilotprojektet var att stärka och utveckla klustrens strategiska och operativa förmåga att stärka företagens långsiktigt hållbara konkurrenskraft. Detta genom att öka förmågan att använda klusterrollen som ett strategiskt verktyg för företagsutveckling, samt genom ökade regionala, nationella och internationella samarbeten där små- och medelstora företag integreras i större och mer globala värdekedjor. 9 kluster har samarbetat med Business Sweden, European Enterprise Network (EEN), Vinnova och Svenska Institutet genom att testa metoder/verktyg och utveckla arbetssätt för framtidens samarbete.

Mobile Heights har varit koordinator för projektet och haft en finansiering på 2 194 000 kr från regeringsuppdraget.

3. Sammanfattande Observation och reflektioner

I följande kapitel beskrivs följeforskarens observationer och reflektioner. Observationerna och reflektionerna är baserade på såväl genomförda intervjuer som observationer från ett antal möten. De möten som följeforskaren har deltagit på har varit initiala dialogmöten, möten genomförda som del av pilotprojekten, lär-seminarium och avstämningsmöten med uppdragsledningen för regeringsuppdraget. Observationerna och reflektionerna är samlade under rubrikerna:

- Genomförande av uppdraget
- Hinder för synergier
- Möjligheter till synergier
- Nationell/Internationell - Regional Samverkan
- Regional-Regional samverkan
- Smart Specialisering
- Efter avslutat regeringsuppdrag

Genomförande av uppdraget

I följande stycke sammanfattas observationer och reflektioner rörande själva genomförandet av regeringsuppdraget.

Återkommande i intervjuerna framkommer att uppdragsledningen ses som mycket drivande, öppen, inbjudande och neutral. Inte minst det sist nämnda tycks varit en viktig faktor, att en aktör som bjuder in till dialog är neutral och inte drivs av egenintresse. Även det dialogbaserade arbetssättet som använts för att identifiera och välja ut aktörer för de olika piloterna har varit mycket uppskattat av flera av de intervjuade. En av de intervjuade sa exempelvis:

Modigt! Det är så här Vinnova ska arbeta.

I regeringsuppdraget har det genomförts möten där representanter för regionerna haft möjlighet att möta och diskutera med representanter från flera nationella myndigheter (Triple I) samtidigt. Möjligheten att kunna möta flera myndigheter samtidigt har uppskattats mycket av flertalet av de representanter för olika regioner som har intervjuats. Några av de intervjuade uppger även att ett arbetssätt där flera nationella aktörer samlas ses som en indikation på att de nationella aktörerna börjat koordinera sin verksamhet sinsemellan. Ett exempel på en sådan koordinering är ambitionen att Tillväxtverket och Vinnova gemensamt ska finansiera projekt i pilotprojektet "Hållbar Industri".

Även arbetssättet med pilotprojekt har uppskattats av flera av de intervjuade. Vissa framförde att de såg det som en risk att det utan pilotprojekt skulle bli ett

alltför stort fokus på teori. Pilotprojekten har utifrån följeforskarens observationer säkerställt att arbetsätt och processer undersökts i praktiken. Vidare har pilotprojekten även påvisat att det går att få till synergier mellan olika nivåer i innovationsstödsystemet, exempelvis har den vertikala piloten med Region Östergötland visat hur dialoger mellan nationella myndigheter och regioner skapat kontakter mellan regioner och GTI-satsningen.

Det har även lyfts fram en förhoppning att det ska bli någon form av fortsättning på pilotprojekten, en fortsättning som kan bygga vidare på vissa av de resultat som arbetats fram i pilotprojekten. Att få en möjlighet att bygga vidare på resultat från pilotprojekten har setts som viktigt av flera av de intervjuade inte minst givet den korta tid som pilotprojekten haft till förfogande.

Några av de intervjuade påpekade vikten av att även lyfta fram hinder för synergier som inte var direkt lösbara via dialoger eller pilotprojekt, exempelvis hinder som kräver regelförändringar för att de ska vara möjliga att lösa. Uppdragsledningen för regeringsuppdraget har varit väl medvetna om dessa hinder och adresserat dem bland annat genom den genomförda analysen "Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt" samt genom initieringen av gruppen Task-Force Statsstödsregler.

Hinder för synergier

I följande stycke sammanfattas observationer och reflektioner rörande en av regeringsuppdragets utgångspunkter, "hinder för synergier".

Från såväl intervjuer och möten som från delar av de genomförda piloterna framkommer det tydligt att det finns en önskan om bättre koordinering mellan olika innovationsstödande insatser och att det finns en potential till synergieffekter då insatser från olika aktörer samverkar. Bilden som växer fram för följeforskaren är att det innovationsstödande systemet i dag i stor utsträckning är fragmenterat. Fragmenteringen skapar inlåsnings effekter där insatser och finansiering har svårt att röra sig över såväl regiongränser som mellan det nationella/internationella och regionala nivån. Vidare är det flera av de intervjuade som lyfter fram avsaknaden av någon som har en överblick och som kan koordinera olika insatser i systemet. I några få intervjuer påpekades även att myndigheter organiserar sin verksamhet utifrån regeringens uppdrag, vilket gör att det är politiska beslut som behövs för att bidra till förutsättningar för ökad samverkan och ökade synergier.

I ett fåtal intervjuer påpekas även att det nu befintliga innovationsstödsystemet med en stor mängd olika insatser kan ha fördelar då det skapar ett utrymme för en variation av olika projektidéer. Följeforskaren noterar att fragmenteringen, där olika insatser arbetas fram utan koordination, kan bidra till den bredd av insatser som finns idag. Samtidigt bör det beaktas att ett fragmenterat innovationsstödsystem kan ha svårigheter att stödja stora projekt vilket ofta krävs för att kunna bidra till lösningar på stora komplexa samhällsutmaningar. Det bör även beaktas att en ökad koordinering och minskad fragmentering inte behöver innebära att variationen av insatser minskar. En klokt genomförd koordinering borde ha förutsättningen att bidra till att variation av olika insatser bevaras samtidigt som den bidrar till att öka möjligheten för stora komplexa projekt att söka finansiering från olika aktörer i innovationsstödsystemet.

En utmaning för de aktörer som söker finansiering för större projekt från flera finansiärer är att det innebär stor administration och osäkerhet på grund av att olika finansiärer ställer olika krav på ansökningar och rapporter. Vidare är olika finansiärens utlysningar och rapporteringstillfällen sällan koordinerade i tid

och innehåll. För en vidare diskussion om utmaningarna med att söka finansiering för ett projekt från flera finansiärer hänvisas till den analys av hinder för samfinansiering av innovationsprojekt som redovisats i en separat rapport¹⁶.

Ytterligare en utmaning som lyfts fram är att projektfinansiering i sig är ett problem då långsiktig samverkan eftersträvas. Projekt tar slut och resultat från projekt kan ha svårigheter att få fäste i den ordinarie verksamheten (något som även kan vara fallet för nu aktuellt regeringsuppdrag).

Flera av de intervjuade lyfter fram att det kan ta tid att hitta former för dialog, samverkan och nya arbetssätt. Tiden för att lyckas med detta kan enligt de intervjuade variera mycket. För aktörer som saknar mötesforum kan det vara svårt att få fram ny samverkan och nya arbetssätt under kort tid (se exempelvis Dataspelpiloten¹⁷). Strävar aktörer efter ny samverkan, dialog och arbetssätt där det redan finns mötesplatser eller nätverk (exempelvis S3-nätverket eller RND-nätverket) kan det gå snabbare men fortfarande kräva förhållandevis lång tid.

Möjligheter till synergier

I följande stycke sammanfattas observationer och reflektioner rörande en av regeringsuppdragets utgångspunkter, synergimöjligheter.

Utifrån de möten där följeforskaren har deltagit samt via de av följeforskaren genomförda intervjuerna blir det tydligt att det finns en vilja till samverkan mellan olika aktörer som befinner sig på olika nivåer, regionalt, nationellt och internationellt i innovationsstödsystemet. Det gäller såväl aktörer på regional nivå som vill samarbeta över regiongränser, med nationella och internationella aktörer som aktörer på nationell nivå som är öppna för samarbeten med den regionala och internationella nivån. Även aktörer (satsningar) som agerar på den internationella arenan, så som Vinnovas kontor i Silicon Valley eller satsningen GTI¹⁸, visar stort intresse att få till stånd samarbete med den regionala nivån i Sverige. I en av intervjuerna beskrivs exempelvis situationen som att det är lätt att hitta aktörer i USA som är intresserade av samarbeten, utmaningen är att hitta vilka regionala aktörer i Sverige som har rätt kunskaper och vilja till samarbete. Det finnas även en tilltro till att en samverkan mellan innovationsinsatser på regional, nationell och internationell nivå kan ge synergieffekter.

En viktig förutsättning för att kunna realisera potentiella synergier mellan de olika nivåerna i innovationsstödsystemet är enligt flera av de intervjuade att aktörer inte tänker på sin egen organisation i första hand. En av de intervjuade sa exempelvis:

Det blir bäst när aktörer inte tänker på sin egen organisation i första hand, perspektivet AB Sverige är det viktiga, hur ska vår nation kunna stå sig i den internationella konkurrenskraften?

¹⁶ Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt - med fokus på regionala medel, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Vinnovamedel

¹⁷ Pilotprojektet har genom ett välfungerande och inkluderande arbetssätt med digitala möten verkligen lyckats samla ett nät av aktörer från norr till söder, inom olika sektorer. Dock påvisar intervjuer att det varit långt ifrån enkelt givet att nationella mötesforum för området i stor utsträckning har saknats.

¹⁸ Green Transition Initiative (GTI) är ett gemensamt initiativ mellan Sveriges ambassad i Washington DC, Business Sweden, Energimyndigheten och Vinnova. Målet med satsningen är att positionera Sverige som en nyckelpartner till USA för klimatomställningen och koppla samman svenska och amerikanska intressenter inom olika sektorer så som elektromobilitet, förnybar energi, hållbar industri och gröna byggnader.

Några intervjuade lyfter fram initiativ som redan idag arbetar med att få till bättre koordinering. Som exempel angavs Vinnväxt¹⁹satsningarna som ett sätt att koppla smart specialisering med akademien och det regionala med det nationella och internationella.

Både representanter från Vinnova och energimyndighetens har uttryckt intresse för hur regeringsuppdraget kan visa på arbetssätt för att initiera en dialog med olika regioner. Här har regeringsuppdraget påvisat att det är möjligt exempelvis via pilotprojekten "Hållbar Industri" och "Smart energi/Smarta transporter" där Vinnova och Energimyndigheten i det sist nämnda exemplet nått ut till regioner på ett sätt som de inte gjort tidigare.

Bilden av att koordineringen av innovationsinsatser inte har varit bra har stärkts under följeforskningsuppdragets genomförande. Genomförande av regeringsuppdraget har genom de olika pilotprojekten lyckats förbättra delar av koordineringen och visat på de stora möjligheter till synergier som finns via en bättre koordinering; inte minst för att få samman/koordinera finansieringsströmmarna. Även koordinering av tid och innehåll vid genomförandet av innovationsinsatser är viktig om synergier ska kunna realiseras. Ett exempel på en sådan koordinering är att utlysningar från olika finansiärer ligger i fas och adresserar liknande områden.

Nationell/Internationell Regional samverkan

I följande avsnitt beskrivs observationer och reflektioner rörande samverkan mellan den nationella/internationella och regionala nivån.

Några av representanterna för nationella aktörer som intervjuats påpekar att samverkan med regioner kan kräva tålamod. Beslutsprocesserna på regional nivå tycks kräva längre tid jämfört med de som finns hos de nationella aktörerna. I det första fallet handlar det ofta om att politiska beslut krävs. I det andra fallet rör det sig ofta om interna myndighetsbeslut. Två processer som skiljer sig mycket åt, inte minst vad gäller den tid som krävs för att komma till beslut.

Från piloten som arbetade fram en process för att koppla samman regioner med Green Transition Initiative (GTI) samt från flera av de intervjuade framkom det som lyckat att utgå från tematiska områden som sätts på nationell nivå. Detta skapade en utsällningseffekt av regioner, de som hade ett intresse av det tematiska området svarade på dialoginbjudningar från Vinnova. Följeforskaren noterar att en potentiell utmaning då samverkan ska byggas upp mellan internationell/nationell och regional nivå är att den regionala nivån består av 21 regioner. Att skapa samverkan mellan en nationell myndighet och samtliga 21 regioner kan vara både tidskrävande och svårt. Genom att bjuda in till samverkan och dialog inom ett uttalat, på nationell nivå satt tematiskt område, via befintliga nätverk där samtliga regioner finns representerade sker som ovan beskrivet en selektion av de regioner som har störst intresse för ett givet tematiskt område. Genomförande av regeringsuppdraget har undersökt detta arbetssätt och kunna påvisa att selektionen av regioner gör att samverkan blir mer hanterbar då den innebär en samverkan med ett mer begränsat antal aktörer. Följeforskaren noterade även att graden av konkretisering kan vara utmanande. Ett alltför specifikt tematiskt område skapar en osäkerhet hos

¹⁹ Vinnväxt är en insats som främjar hållbar regional tillväxt genom att utveckla internationellt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer inom specifika tillväxtområden. Initiativen utses via öppna utlysningar och de som bedömts som bäst får tio års finansiering med målet att de ska etableras som nationellt och internationellt starka och attraktiva innovationsmiljöer.

vissa regionala representanter då det kan vara svårt att bedöma om området verkligen är av intresse för regionen. På motsvarande sätt kan ett alltför konkret och smalt valt tematiskt område innebära att få regioner ser att de har ett intresse för temat. Följeforskaren noterade även från de dialoger mellan regioner och nationella aktörer som han följt att ett alltför specifikt tematiskt område kan skapa förväntningar på att dialogen ska utmynna i ett konkret projektförslag och inte, vilket har varit syftet, en dialog och en inledning till samverkan på strategisk nivå.

Flera av de regionala aktörer som följeforskaren har kommit i kontakt med beskriver det som positivt med ett nationellt ledarskap runt ett uttalat tematiskt område, det skapar enligt de intervjuade en möjlighet för de regioner som har ett intresse att sluta upp gemensamt bakom det tematiska området.

En detalj i sammanhanget, men en viktig sådan, som framkom i de möten som genomfördes i en av piloterna var att de regionalt utvecklingsansvariga fyller en viktig funktion i de inledande dialogerna mellan den nationella/internationella och regionala nivån. De regionalt utvecklingsansvariga har en kunskap om olika aktörer i den region de arbetar för. Det för med sig att det kan finnas en öppenhet och en bredd för möjliga beröringspunkter och samarbeten i den inledande dialogen. Allteftersom dialogerna blir mer konkreta både rörande tematiskt område och vilka aktörer (exempelvis företag, lärosäten, institut eller centrumbildningar) som bör delta i de fortsatta dialogerna kan de regionalt utvecklingsansvariga kontakta och undersöka intresse för medverkan från relevanta aktörer. Genom att regionalt utvecklingsansvariga bygger upp nätverk och kontakter med representanter för såväl den nationella som den internationella nivån skapas även en potential för framtida samarbeten och dialoger inom en bredd av tematiska områden.

Några av de intervjuade vilka representerar olika regioner lyfte fram vikten av flexibilitet i de nationella satsningarna för att underlätta koordinering mellan den regionala och nationella nivån. En detaljstyrning av innovationsinsatser på nationell nivå kan enligt de intervjuade slå fel om den inte passar den regionala nivån. Följeforskaren noterar att de regionala aktörerna är måna om sitt oberoende och sina regionala prioriteringar och inte nödvändigtvis ser det som något uteslutande positivt att behöva anpassa regionala satsningar till satsningar på nationell eller internationell nivå. Däremot ser flera av de regionala aktörerna, som tidigare beskrivits, det som positivt med en nationell aktör som pekar ut ett tematiskt område att samlas under. Om de regionala prioriteringarna stämmer med detta tematiska område kan regionen välja att sluta upp under angivet tema. Följeforskarens bild är dock att regionerna inte vill att nationella tematiska områden ska styra de regionala strategierna. Däremot efterfrågas ett nationellt ledarskap för samling och koordinering till vilket regioner kan välja att ansluta sig.

Avslutningsvis noterade följeforskaren att i dialoger där flera regioner deltog uppstod kontakter och idéer på samarbeten direkt mellan regionerna. Följeforskaren noterar även att i dialoger och samverkan mellan regioner och den nationella/internationella nivån är det viktig med ett förtroende mellan regionerna så att de vågar kliva fram och tydligt anger att regionen verkligen har en styrka inom givet område och kan tänka sig att ta ledningen för ett vidare samarbete regioner emellan för nationell spets. Lika viktigt är det att regioner tydligt kan ange att det finns en styrka inom ett visst område men kanske inte för hela området, eller att den är lika stark som i andra regioner och att de

därför är intresserad av samverkan men inte nödvändigtvis som en aktör som tar ledningen.

Regional-Regional samverkan

I följande avsnitt beskrivs observationer och reflektioner vilka i huvudsak berör samverkan mellan olika regioner.

Några av de intervjuade påpekade att det saknas tydliga finansieringsinstrument för att få till samarbeten mellan olika regioner. Även om det i nuvarande programperiod för den regionala utvecklingsfonden finns möjligheter för en region att finansiera aktiviteter utanför regionen, nationellt såväl som internationellt, så behöver kultur och arbetssätt först förändras innan ett samarbete mellan regioner kan bli aktuellt på riktigt. En möjlighet för att få till samarbeten över regiongränserna kan således vara att forma ett finansieringsinstrument som har som huvudsyfte att få till en gränsöverskridande samverkan.

En av de intervjuade lyfte även fram att det regionala har svårt (saknar incitament och möjligheter) för skalning, dvs det saknas tydliga incitament för att sprida det som utvecklats inom en region till andra regioner. Här efterlystes en aktör som koordinerar olika regionala initiativ för att få till nationell kraftsamling och spets samt för att tillse att det som utvecklas i en region även kan spridas till andra regioner.

I såväl en av piloterna som i några av intervjuerna framkom att det är en styrka för flera regioner att kunna gå samman, en region har kanske inte muskler för att synas i exempelvis USA men ett antal regioner som går samman kan skapa den synlighet och intresse som krävs för en dialog och möjlig samverkan med aktörer från andra länder.

Smart Specialisering

I följande avsnitt beskrivs observationer och reflektioner vilka i huvudsak berör så kallad smart specialisering. Smart specialisering är den regionalpolitiska ramen för innovationsbaserad tillväxt och ska vara en metod och ett arbetssätt för att prioritera insatser och utvecklingsprojekt som stärker företag, offentlig sektor, forskningen och civilsamhället i en region.

Inom ramen för regeringsuppdraget har regionernas strategier för smart specialisering setts som en nyckel för att skapa ökade synergier genom den tydlighet strategierna ger i regioners fokus och prioriteringar av innovationsinsatser.

I de intervjuer som följeforskaren har genomfört har representanter till regionala och nationella aktörer framfört varierande åsikter om de smarta specialiseringsstrategiernas användbarhet. En representant för en nationell aktör lyfte fram att det går att jämföra olika smarta specialiseringsstrategier med varandra, att de inte är så olika och splittrade som de kan verka vid en första överblick. Å andra sidan lyfte ett par representanter för regionala aktörer att strategierna är urvattnade och inte tillräckligt specialiserade för att tydligt kunna särskilja olika regioners styrkeområden. En av de intervjuade ansåg att det krävdes en ny modell eller process för att kunna identifiera områden lämpliga för samverkan mellan olika regioner. Följeforskaren kan bara konstatera att åsikterna om de smarta specialiseringsstrategierna går isär troligen beroende på att regionernas strategier är olika, vissa kan vara funktionella för att identifiera samverkansområden andra kan vara det i mindre utsträckning.

Oavsett vilket bör strategierna givet det ovan angivna användas med viss försiktighet.

Efter avslutat regeringsuppdrag

I följande avsnitt beskrivs observationer och reflektioner vilka i huvudsak berör tiden efter avslutat regeringsuppdrag.

Forum och plattformar för dialog som syftar till att initiera samverkan mellan de olika nivåerna tycks enligt följeforskaren i stor utsträckning saknas. En aktör som har ett tydligt uttalat uppdrag att skapa plattformar och forum för dialoger mellan de olika nivåerna av innovationsinsatser verkar idag inte finnas.

Följeforskaren noterar även att det är tydligt att själva regeringsuppdraget utgjort en motor och kraft för att få till stånd de arbetssätt som inom ramen för uppdraget har utarbetats och testats. I anslutning till den reflektionen ställer sig följeforskaren även frågan vad som kommer att hända när regeringsuppdraget avslutas. Det är mycket tydligt att såväl internationella aktörer (exempelvis GTI), nationella aktörer (exempelvis Vinnova) och regionerna efterfrågar dialog och samverkan. Näst intill samtliga intervjuade ser potentialen och möjligheter till synergier genom samverkan mellan de olika nivåerna. Det är därför, enligt följeforskaren, mycket tydligt att det behövs en aktör som identifierar och skapar förutsättningar för dialog och samverkan. Inom ramen för regeringsuppdraget har Vinnova genom uppdragsledningen tagit på sig den efterfrågade rollen. Följeforskaren har under genomfört uppdrag inte uppfattat att det finns någon aktör som haft den rollen innan regeringsuppdraget och ser det även som en stor risk att det inte kommer att finnas någon aktör som kommer att åta sig den rollen efter avslutat regeringsuppdrag.

Såväl instruktion som regleringsbrev för Vinnova och Tillväxtverket öppnar för att båda dessa myndigheter skulle kunna åta sig rollen som en aktör vilken identifierar och skapar förutsättningar för dialog och samverkan.

Exempelvis står det i förordning (2009:1101) med instruktion för Verket för innovationssystem under rubriken "Uppgifter" 2 §, 5 punkten att läsa:

Verket för innovationssystem ska medverka i genomförandet av det regionala tillväxtarbetet i enlighet med förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete och bidra till att utveckla samspelet mellan det regionala tillväxtarbetet och den nationella forsknings- och innovationspolitiken

Och under "Samverkan" 6 § att:

Verket för innovationssystem ska inom sitt verksamhetsområde samverka med och utveckla dialogen mellan berörda regionala, nationella och internationella aktörer.

Vidare anges i regleringsbrev för budgetåret 2022 avseende Vinnova (N2021/03054) under rubriken "Regional utvecklingspolitik" att:

Vinnova ska redovisa vilka insatser myndigheten genomfört för att bidra till den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Utgångspunkter för rapporteringen ska vara regeringens skrivelse (2020/21:133) Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 samt regeringens proposition (2017/18:179) En sammanhållen politik för Sveriges

landsbygder. Redovisningen ska ske enligt anvisningar från Tillväxtverket.

Samt att det i förordning (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket under rubriken Uppgifter 6 § står att läsa:

Tillväxtverket ska genomföra insatser som främjar ett aktivt regionalt tillväxtarbete i länen samt i det arbetet utveckla och förbättra förutsättningarna för dialog, samarbete och lärande mellan olika relevanta aktörer på nationell, regional och lokal nivå

En avslutande reflektion kopplad till behovet av en aktör som skapar förutsättningar för dialog och samverkan är vikten av att arbetet kan lämnas över när den initiala fasen är över. Att tillse att dialoger och samverkan utvecklas och konkretiseras är arbetskrävande och troligen inget som en enskild aktör kan eller bör hålla i själv. Det är, enligt följeforskaren, av vikt att stafettpinnen lämnas över efter ett antal inledande steg. Som exempel på det kan nämnas piloten där regioner kopplats samman med GTI-initiativet eller Vinnovas satsning på Resilient Industri inom ramen för Vinnovas område Hållbar Industri.

4. Rekommendationer

I detta avslutande kapitel beskrivs rekommendationer från följeforskningen med fokus på vad som enligt följeforskningen behövs för att vissa arbetssätt och processer ska kunna leva vidare även efter avslutat regeringsuppdrag.

Skapa förutsättningar för samverkan mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser.

Utifrån genomfört följeforskningsuppdrag är det tydligt att det saknas en aktör som identifierar möjlig samverkan mellan aktörer aktiva inom olika nivåer av innovationsstödsystemet. Det kan vara olika aktörer för olika områden som tar den koordinerande rollen. Dock är det centralt att det finns en aktör som har ansvaret att identifiera möjlig samverkan mellan aktörer inom det definierade området. Aktiviteter som genomförts som delar av regeringsuppdraget har samlat aktörer och även initierat samverkan mellan dessa aktörer. Då regeringsuppdraget avslutas finns en stor risk att dessa funktioner kommer att försvinna. En övergripande rekommendation är därför att tillse att en neutral aktör tar uppgiften att identifiera och skapa förutsättningar för samverkan mellan aktörer aktiva i olika nivåer av innovationsstödsystemet.

En sådan aktör bör arbeta med att identifiera och även ta de första stegen för att mobilisera relevanta aktörer. Det vill säga i praktiken skapa förutsättningar för en första dialog och även i ett andra steg en fördjupad dialog för samverkan. Det senare då det är långt från självklart att en första dialog verkligen resulterar i samverkan. Samtidigt är det viktigt att samverkansprocessen efter inledande steg kan drivas vidare av de aktörer som faktisk har ett intresse av att samverka. Ett upplägg där den aktör som initierar samverkan även driver samverkan mellan olika andra aktörer är inte skalbart och kommer att kräva stora resurser.

Dialog mellan nivåerna

Tillse att det finns en kontinuerligt pågående dialog mellan aktörer i innovationsstödsystemet aktiva inom den regionala, nationella och internationella nivån i syfte att skapa en ömsesidig förståelse för prioriteringar och beslutsprocesser. Regeringsuppdraget har skapat två sådana forum genom de två arbetsgrupperna, Spaningsgruppen och taskforce för statsstödsregler. Följeforskaren ser det som viktigt att dessa forum fortlever även efter avslutat regeringsuppdrag. Även processen för dialoger som utvecklats inom ramen för Östergötlandspiloten kan ses som ett exempel på denna form av dialog.

Effektiva dialoger, bevara Triple I

Flera av de intervjuade vilka representerat regionala aktörer har uttryckt uppskattning då det fått träffa flera aktörer från den nationella nivån samtidigt.

Följeforskaren ser det därför som fördelaktigt om initiativet Triple I fortsätter sin verksamhet samt att Triple I inom ramen för sin verksamhet bjuder in regionala aktörer för olika former av ömsesidigt lärande. Om det finns en möjlighet att inkludera flera myndigheter i samarbetet och genom detta skapa möjligheter för regionala aktörer att möta än fler nationella aktörer i ett och samma möte bör det beaktas, detta då de framkommit vid såväl dialogmöten som i intervjuer att det efterfrågas av regionala aktörer.

Task-force Statsstödsregler

I rapporten "Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt"²⁰ konstateras att det finns en uppfattning från projektaktörer att statsstödsregler kommuniceras på olika sätt av Vinnova och Tillväxtverket. Det är därför av vikt att taskforce för statsstödsregler fortsätter sitt arbete även efter avslutat regeringsuppdrag för att verka för en gemensam syn på statsstödsregler och hur de ska tillämpas.

Regionala styrkor för nationell spets, grunden för en nationell smart specialisering?

Behåll och utveckla arbetssättet där regioner med intresse för ett givet tematiskt område samlas. Det tematiska området bör definieras och beskrivas av en nationell aktör. Samlingen av relevanta regioner kan konkret lyfta fram den nationella spetsen inom det angivna tematiska området och kan utgöra en yta för internationell uppkoppling. En möjlig vidareutveckling av ett sådant arbetssätt kan vara att utveckla en nationella smart specialiseringsstrategi. Det bör även vara möjligt att använda regionernas smarta specialiseringsstrategier i arbetet med att samla relevanta regioner för ett visst tematiskt område. Dock bör de smarta specialiseringsstrategierna användas med viss försiktighet, som nämnts tidigare, givet den varierande kvalitet som dessa har enligt ett antal av de intervjuade.

Uppföljning av olika verktyg och insatser

Även om flera av pilotprojekten visat exempel på intresse för samverkan mellan de olika nivåerna i innovationsstödsystemet kan det vara av vikt att följa upp vad som händer efter de initiala dialogerna. Resulterar de verkligen i att innovationsstödande aktiviteter på olika nivåer samspelar bättre och skapar synergieffekter? Här förordas någon form av uppföljning för att verkligen säkerställa att de synergieffekter som eftersträvas genom ökad samverkan verkligen uppnås.

²⁰ Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt med fokus på regionala medel, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Vinnovamedel Sweco som ett deluppdrag i regeringsuppdraget.

5. Lärande:

I följande kapitel beskrivs några områden av generellt lärande som kan vara relevanta för eventuella fortsättningsprojekt som bygger vidare på det som framkommit i regeringsuppdraget.

Samverkan tar tid

Flera av de intervjuade och de aktiva inom de olika pilotprojekten har vittnat om tiden det tar för att bygga upp en förståelse för varandras organisationer. Inte minst gäller det en förståelse för arbetssätt och kultur som finns hos olika myndigheter. Myndigheter är i stor utsträckning självständiga och har arbetat fram sina egna arbetsprocesser och verktyg. En förutsättning för att få till stånd synergier och samverkan mellan olika innovationsstödjande finansiärer är att tillse att det initialt avsätts tillräckligt med tid och resurser för att bygga upp en gemensam förståelse av varandra organisationer.

Samfinansiering viktig men kanske inte för alla

Via intervjuer och deltagande vid möten samt även genom rapporten för finansieringshinder som tagits fram inom ramen för regeringsuppdraget blir det tydligt för följeforskaren att det idag är komplext och administrativt utmanande att söka finansiering för ett projekt från olika finansiärer. Samtidigt har det även lyfts att projekt vilka verkligen ska kunna bidra till att lösa samhällsutmaningar ofta behöver vara stora, komplexa och involvera ett stort antal aktörer. Dessa komplexa projekt kan således vara i stort behov av finansiering från flera finansiärer för att lyckas få till den budget som krävs för projektets genomförande. Samfinansiering från flera finansiärer av projekt kan alltså vara motiverat och nödvändigt för stora komplexa projekt men inte nödvändigtvis lika fördelaktigt för mindre mer fokuserade projekt.

Identifiera områden för nationell kraftsamling

Om områden för nationella kraftsamlingar identifieras underlättar det för regioner att samlas under dessa områden. Genom det kan nationell spets baserad på regionala styrkeområden verkligen realiseras. I arbetet med följeforskningen har det även blivit klart att flera av de som representerar regioner och som blivit intervjuade anser att det behöver vara en nationell aktör som kliver fram och beskriver vilka områden som är aktuella för kraftsamling och varför just dessa områden är aktuella för en kraftsamling. Det har även lyfts fram att nationellt satta områden för kraftsamling kan skapa bättre möjligheter för medfinansiering från andra aktörer, även privata, då det tydliggör att satsningen och aktuellt område ses som centralt och viktigt på nationell nivå inte bara på den regionala nivån.

Dialogmöten är av strategisk karaktär

Det noteras att den strategiska karaktären på dialogmötena har varit uppskattad och att det är av vikt att poängtera att de inte handlar om att formera konkreta projekt. Dialogmötena har utgjort en möjlighet för att exempelvis öka förståelsen för respektive aktörs roll, för att underlätta gemensamma satsningar, för att klargöra vem som kan göra vad och för att skapa nya kontaktytor mellan aktörer som inte möts frekvent eller överhuvudtaget.

Dialoger är en start

Dialogerna mellan aktörer verksamma på olika nivåer i det innovationsstödande systemet kan vara en start på olika former av samverkan. Det är därför av vikt att hitta en lagom nivå på ett tema som dialogerna fokuserar på. Blir det allt för specificerat finns risken att få representanter för aktörer på regional nivå uppfattar att området är relevant för just den region de representerar. Blir temat alltför ospecificerat finns det en risk att det inte sker något urval av relevanta regioner samt att representanterna för de regionala aktörerna inte ser kopplingarna till den egna smarta specialiseringsstrategin. Vidare bör de initiala dialogmötena ha en öppenhet för oväntade möjligheter till samverkan. Genom en lagom konkretisering av de teman som dialogerna utgår från kan intresse/smart specialisering styra vilka regioner som deltar i dialogen. Regionalt utvecklingsansvariga bör delta i initiala möten då de i efterföljande tematiskt mer fokuserade möten kan koppla in regionala aktörer med special kunskap inom de tematiska områdena exempelvis aktörer med specialkunskap runt nya material, förnyelsebar energiproduktion eller cirkulär och biobaserad ekonomi.

Konkreta resultat

I samband med de olika dialogmöten som genomförts inom ramen för regeringsuppdraget har det även framkommit ett antal konkreta resultat. Nedan lisats de som följeforskaren har observerat:

- Genom dialogerna mellan aktörer från olika regioner och nationella aktörer når Vinnova och Energimyndigheten ut till fler aktörer jämfört med de aktörer myndigheterna når med befintliga kommunikationsinsatser. Tydligast uttryckt framkom det i intervju med en representant från Energimyndigheten
- Aktörer från olika regioner fick en inblick och förståelse för andra regioners tematiska styrkeområden och specialisering.
- Potentiella samarbeten mellan regioner initieras under de dialoger som genomfördes som en del av regeringsuppdraget.
- Representanter från Vinnova har påbörjat dialoger med regionala aktörer som en del av kommande verksamhetsplanering.

• Bilaga 1, Aktörer som intervjuats

- Business Sweden, Affärsekosystem
- Compare
- Energimyndigheten, enhet för internationellt affärs- och investeringsfrämjande
- Energimyndigheten, Internationaliseringsfrågor
- Mobile Hights
- Mälardalens universitet, Akademin för ekonomi, samhälle och teknik
- Mälardalens universitet, Akademin för innovation, design och teknik
- Paper province
- Region Blekinge, Regional tillväxt
- Region Norrbotten, Regional utveckling
- Region Norrbotten, Näringsliv och samhälle
- Region Västmanland, Näringslivsutveckling
- Region Östergötland, Enheten för tillväxt och marknadsföring
- RISE, Livslångt lärande
- Svenska institutet, Avdelningen för Sverigekommunikation och analys
- Tillväxtverket, Avdelningen för företag
- Tillväxtverket, Avdelningen för Affärsutveckling och Korttidshandläggning
- Vinnova, Internationella avdelningen
- Vinnova, Ekosystem för innovativa företag
- Vinnova, Hållbar industri
- Vinnova, Strategiska Innovationsprogram
- Vinnova, Silicon Valley Office
- Empiri till uppdraget har även inhämtats via intervjuer som genomförts inom uppdraget: "Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt".
- Aktörer som tillkommit utöver de ovan listade via "Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt" är:
- Regeringskansliet, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
- Region Dalarna, Innovation och forskning
- Region Örebro Län, Förvaltningskansliet, analys
- Swedish Incubators & Science Parks (SISP)

Hinder för samfinansiering av innovationsprojekt

- med fokus på regionala medel,

Europeiska regionala utvecklingsfonden

och Vinnovamedel

Ändringsförteckning

Ver	Datum	Beskrivning	Granskad	Godkänd av
1	221215	Prel. slutrapport	Helen Andreasson	Erik Bergfors
2	221221	Prel. slutrapport inkl kap. 6.2 och några justeringar i rapporten	Torbjörn Fångström	Erik Bergfors
3	230118	Rapport justerad utifrån synpunkter inkomna 230111	Torbjörn Fångström	Erik Bergfors
4	230123	Slutrapport justerad utifrån synpunkter inkomna 230119	Torbjörn Fångström	Erik Bergfors

Sweco Sverige AB

Uppdrag

Uppdragsnummer

Kund

Datum

Upprättad av

Dokumentreferens

RegNo 556767-9849

Hinder för samfinansiering

30047649

Verket för innovationssystem

2023-01-23

Erik Bergfors, Johanna Stenberg,

Torbjörn Fångström, Helen Andreasson

Samfinansieringshinder, slutrapport

Förord

Vinnova skriver

Sammanfattning	5
1. Bakgrund och syfte	6
2. Metod, material, definitioner och avgränsningar	7
3. Innovationssystemets finansieringskällor	8
3.1 FoU och innovation i Sverige – en översikt	8
3.2 Nationella medel	11
3.3 Regionalfonden – nationellt och 8 programområden	12
3.4 Nationella anslag för regional utveckling	15
3.5 Regionala medel via skattefinansiering	18
3.6 Utfall – så fördelas finansieringsmedlen	19
3.7 Finansieringskällorna i sammanfattning	25
4. Identifierade samfinansieringshinder	27
4.1 Finansiering från flera källor	27
4.2 Statsstödsregler och förordningar	30
4.3 Regionala skillnader	32
4.4 Övriga identifierade hinder	37
5. Fallstudier	39
5.1 Fallstudie 1: Sweden Innovation Arena	39
5.2 Fallstudie 2: Electrification Hub	43
5.3 Fallstudie 3: EDIH och Resilient produktion	46
6. Analys och rekommendationer	52
6.1 Analys av de mest centrala hindren för samfinansiering	52
6.2 Rekommendationer – hur kan hindren för samfinansiering hanteras?	55
Exempel på förordningar av vikt för Tillväxtverkets verksamhet	60
Exempel på förordningar av vikt för Vinnovas verksamhet	62

Sammanfattning

Denna rapport har tagits fram av Sweco på uppdrag av Vinnova inom ramen för Vinnovas regeringsuppdrag "Uppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser". Syftet med rapporten är att belysa ett urval av finansieringskällor från offentliga aktörer, att analysera vilka hinder som finns för ökad samfinansiering samt att ge rekommendationer om utveckling för att förbättra möjligheterna till samfinansiering.

De offentliga finansieringskällor som redovisas i denna analysrapport har som syfte att främja regional utveckling, näringslivsutveckling och innovation. Dessa medel är en viktig komponent i det svenska innovationssystemet. Medlen har olika bakgrund och syfte, styrs från flera olika nivåer och har i flera fall en lång historik. Stora skillnader regionerna emellan vad gäller tillgången utvecklingsmedel innebär att det råder starkt skiftande förutsättningar till medfinansiering, till samfinansiering och till samverkan över regiongränser. I kombinationen mellan finansieringskällor uppstår även möten ("krockar") mellan olika regelverk, syften och definitioner. I rapporten beskrivs de hinder som identifierats i analysuppdraget, med fokus på hindrens innebörd och dess konsekvenser.

Finansiering från flera källor. Detta avser hinder som uppstår genom skillnader i administrativa krav på ansökningar och rapportering, utlysningar som ej är koordinerade tidsmässigt samt att finansierare i vissa fall har olika upphandlingsregler.

Statsstödsregler och förordningar. Projektstödsförordningen 2003:596, 6§ har hindrat regioner att använda 1:1 Projektmedel som medfinansiering i exempelvis innovafinansierade projekt, en regel som ändrats från årsskiftet. Vad gäller statsstödsreglerna uppfattar en del intervjuade projektaktörer att statsstödsreglerna bitvis kommuniceras på olika sätt av Vinnova och Tillväxtverket.

Regionala skillnader. Regler kopplade till programområdesgränserna (NUTS II) har i den förra programperioden utgjort ett hinder men i den nya programperioden har förenklingar skett. Dessutom har regionerna starkt skiftande förutsättningar för regionalt utvecklingsarbete, till exempel rörande nivån av 1:1-medel och egna medel vilket i vissa lägen försvårar samfinansiering.

Övriga identifierade hinder. Kort projektlängd och "projektifiering" tar resurser från aktörers ordinarie verksamhet och risk finns att projektresultat inte implementeras. Korta ansökningsperioder medför ofta att stödsökande får det svårt att hinna med intern samordning, att hitta externa samarbetspartners och att förankra politiskt, vilket är ett måste för att få till stånd medfinansiering.

Det pågår ett arbete på departements- och myndighetsnivå för att underlätta samfinansiering, vilket innebär att några av de hinder som beskrivs i denna rapport kommer att försvinna eller åtminstone minska under kommande år. Vissa hinder bedöms som svårare att hantera, exempelvis regionernas olika förutsättningar att finansiera projekt. Skillnader i hantering av indirekta kostnader kan också vara svåra att förändra, då de till del har sitt ursprung i regler som sätts på europeisk nivå (schabloner) eller mellan finansierare och samtliga lärosäten (full kostnadstäckning). Avslutningsvis är Swecos samlade bedömning är att flertalet hinder borde kunna minskas genom en utökad dialog finansierarna sinsemellan, i kombination med att ändra på en del rutiner och arbetssätt.

1. Bakgrund och syfte

Föreliggande rapport har tagits fram av Sweco på uppdrag av Vinnova, inom ramen för Vinnovas regeringsuppdrag "Uppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser".¹

Syftet med analysuppdraget är att belysa ett urval av finansieringskällor, att analysera vilka hinder som finns för ökad samfinansiering samt att ge rekommendationer om utveckling för att förbättra möjligheterna till samfinansiering.

Vinnova har tre mål för regeringsuppdraget:

Mål 1: Identifiera, tillämpa och sprida effektiva arbetssätt så att innovationsinsatser på nationell och regional nivå bättre kompletterar varandra och har större internationell uppkoppling.

Mål 2: Identifiera, tillämpa och sprida effektiva arbetssätt så att svenska innovationsinsatser bättre nyttjar insatser på EU-nivån samt främjar synergier dem emellan.

Mål 3: Analysera och vidta eventuella åtgärder för att medel för innovationsinsatser och regional utveckling ska användas mer effektivt.

Denna analys syftar främst till att bidra till det tredje målet. Resultatet av analysen kan bidra till att föreslå nya arbetssätt och på så sätt även bidra till det första målet.

I Vinnovas arbete med regeringsuppdraget har ett flertal hinder för samfinansiering lyfts. Ett behov har därför uppkommit att dokumentera och analysera de olika offentliga finansieringskällorna samt att föreslå åtgärder för att minska finansieringshindren.

Uppdraget kompletterar det arbete som redan pågår inom regeringsuppdraget, inte minst vissa av de piloter som initierats, och har genomförts i tät dialog med Vinnovas team och relevanta pågående piloter.

Analysens resultat kommer främst att användas för internt bruk i utvecklingen av verksamheten inom Vinnovas områden samt för dialog med övriga innovationsfrämjande aktörer.

---

¹ Näringsdepartementet (2021). Regeringsbeslut 2021-06-17, Dnr 2021-03174. *Uppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser.*

2. Metod, material, definitioner och avgränsningar

Analysuppdraget har genomförts med en kombination av kvantitativa och kvalitativa metoder under perioden september-december 2022.

För att erhålla en överblick av finansieringen och finansiärerna inom innovationssystemet har Sweco genomfört en dokumentstudie av relevanta förordningar och regelverk, projektinformation, webbsidor samt rapporter från myndigheter och andra relevanta aktörer, exempelvis Sveriges kommuner och regioner (SKR). Fokus i dokumentstudien har legat på fem finansieringskällor, vars historik, regelverk och nationella/regionala kontext beskrivs och som utgör grund till rapportens hinderkartläggning och fallstudier.

Inom ramen för uppdraget har Sweco genomfört 20 intervjuer med representanter för Vinnova (handläggare och jurister), Tillväxtverket (programansvariga och handläggare) samt med företrädare för Regeringskansliet, projektägare och regionalt utvecklingsansvariga. Det breda urvalet av intervjuade syftar till att belysa finansieringskällorna genom hela kedjan, från policyaktörer till projektägare, för att åskådliggöra samfinansieringsfrågornas komplexitet och möjliga lösningar i ett brett perspektiv. Uppdraget är avgränsat till att innefatta följande finansieringskällor:

- Nationella anslag avseende regional utveckling – medel från anslaget 1:1
- Regionala utvecklingsåtgärder inom utgiftsområde 19 avseende projektverksamhet som administreras av regionerna och Tillväxtverkets medel
- Europeiska regionala utvecklingsfonden anslagen 1:3 och 1:4 inom utgiftsområde 19
- Nationella medel – Vinnovas 1:2 inom utgiftsområde 24
- Nationella medel – Tillväxtverkets 1:5 inom utgiftsområde 24
- Regionernas egna medel – regionala medel via skattefinansiering

Med begreppet samfinansiering avses i denna rapport att två eller fler finansieringskällor tillsammans finansierar aktiviteter. I rapporten benämns Europeiska regionala utvecklingsfonden, även förkortad ERUF, som Regionalfonden. Begreppet innefattar de 8 regionala programmen samt det nationella regionalfondsprogrammet. Till exempel ingår inte Interreg-programmen och Fonden för rättvis omställning, som också finansieras genom Europeiska regionala utvecklingsfonden, i denna rapport.

Rapporten är upplagd enligt följande:

Kapitel 3, som baseras på dokumentstudien, innefattar en översikt av innovationssystemets finansieringskällor avseende historik, regelverk, kontext och regionala skillnader i utfall.

I kapitel 4 presenteras de samfinansieringshinder som identifierats genom dokumentstudien samt de genomförda intervjuerna.

I kapitel 5 presenteras fallstudier, som med utgångspunkt i ett antal projekt beskriver konsekvenser av, samt möjliga lösningar för, ett antal av de identifierade samfinansieringshindren.

I kapitel 6 presenteras Swecos analys och rekommendationer om utveckling för stärkta möjligheter till samfinansiering.

3. Innovationssystemets finansieringskällor

Offentliga medel är en viktig komponent i det svenska innovationssystemet. Dessa offentliga medel har olika bakgrund och syfte, de styrs från flera olika nivåer, (EU, nationellt, regionalt) och har i flera fall en lång historik. Detta kapitel innehåller därför en översikt över och bakgrund till de finansieringskällor som innefattas i analysuppdraget.

Eftersom regeringsuppdraget har som mål att ”utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser” är det relevantt att inledningsvis sätta in finansieringskällorna i ett större sammanhang. I avsnitt 3.1 presenteras därför en inledande beskrivning av innovationsbegreppet samt en samlad bild av satsningarna på Forskning och Utveckling (FoU) i Sverige.

I de följande avsnitten (3.2-3.5) presenteras de fem finansieringskällorna avseende historik och inriktning. I avsnitt -3.7 presenteras hur detta regionala utvecklingskapital fördelas per region och finansieringskälla. Som underlag används Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) kartläggning, som ger en tydlig bild av hur det regionala utvecklingsarbetet finansieras och hur medlen fördelas regionerna emellan. Skillnaderna i medelsfördelning kopplar i sin tur till ett antal av de hinder för samfinansiering som presenteras i kapitel 4, och fördjupas i fallstudierna i kapitel 5.

3.1 FoU och innovation i Sverige – en översikt

Det finns många beskrivningar av vad innovation egentligen är. Till exempel går följande att läsa om innovation på regeringens hemsida:

Innovation handlar om nya eller bättre lösningar som skapar värde för samhälle, företag och individer. Området omfattar planer och åtgärder för att utveckla och stärka innovations- och förnyelsekraften hos svenska företag inom många samhällsområden.²

Ett annat exempel är formulering i regeringens nationella innovationsstrategi från 2012:

Innovation handlar om nya eller bättre sätt att skapa värden för samhälle, företag och individer. Innovationer är nya lösningar som svarar mot behov och efterfrågan i vardagen och omvärlden. Värdet uppstår i nyttiggörandet och tillämpningen av en idé. Värdet som skapas kan ta många former – ekonomiska, sociala eller miljömässiga värden.³

² Regeringskansliet, länk hämtad 221214. *Innovation*. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/innovation/>

³ Näringsdepartementet (2012). *Den nationella innovationsstrategin*.

I Nationell strategi för hållbar regional utveckling 2021–2030, som är vägledande för inriktningen av de regionala utvecklingsstrategierna och styrande för vad de statliga medlen för regionalt utvecklingsarbete på anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling får användas till, definieras innovation enligt följande:

Med innovation avses de betydelsefulla förändringar som transformerar samhället och samhällsekonomin. Innovation ändrar, effektiviserar och påverkar befintliga ekonomiska, miljömässiga och sociala villkor och driver på strukturomvandling och samhällsutveckling. Det kan bl.a. handla om hållbara, nya eller väsentligt förbättrade varor, tjänster, processer, affärsmodeller samt utvecklade leverantörs- och kundrelationer. Innovation innefattar värde-skapande som är bredare än det som utgår från traditionell forskning och utveckling. För att möta de omställningsbehov som finns är det viktigt att anlägga ett brett perspektiv på innovation och inkludera flera delar av samhället. Det är angeläget att stärka såväl individens som företags, organisationers och den offentliga sektorns innovationsförmåga i hela landet.⁴

På Patent- och registreringsverkets hemsida går att läsa:

Ordet innovation kommer av latinets innovare, vilket betyder "att förnya" eller "åstadkomma något nytt".⁵

Ytterligare ett exempel är från det av Stefan Löfven 2015 instiftade Innovationsrådet, som har en något bredare beskrivning av begreppet:

Innovationsrådets synsätt på innovation kunde sammanfattas som "förmågan att framgångsrikt ta fram och införa nya processer, tjänster och metoder som resulterar i betydande förbättringar av kvalitet, effektivitet eller ändamålsenlighet".⁶

Citaten ovan illustrerar varför det inte finns en entydig definition för att beskriva innovation som en specifik form av verksamhet. För att trots detta få en uppfattning om vilka aktörer som satsar på innovation och storleksordningen på de belopp som läggs ned på innovationsinsatser, kan begreppet Forskning och Utveckling (FoU) användas.

⁴ Regeringen (2021). *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021 – 2030*. <https://www.regeringen.se/4956ea/contentassets/53af87d3b16b4f5087965691ee5fb922/nationell-strategi-for-hallbar-regional-utveckling-i-hela-landet-20212030> Länk hämtad 230117

⁵ Patent- och Registreringsverket, länk hämtad 221214. *Innovation*. <https://www.prv.se/sv/kunskap-och-stod/vanliga-ord-och-begrepp/innovation/>

⁶ Innovationsrådet, länk hämtad 221214. *Vad är innovation?* <https://www.innovationsradet.se/vad-va-gor/vad-ar-innovation/>

Att det finns kopplingar mellan FoU och innovation illustreras bland annat av SCB:s definition av FoU:

Forskning och utveckling består av kreativt och systematiskt arbete med syfte att öka kunskapsmängden samt att hitta nya tillämpningar av befintlig kunskap inom vetenskapens alla fält.⁷

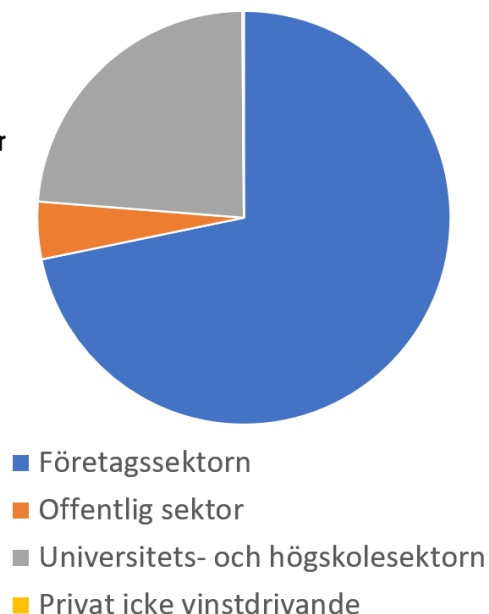
Enligt SCB uppgick den totala FoU-intensiteten i Sverige år 2019 till 3,41 procent (totala utgifter för egen FoU som andel av BNP), vilket motsvarade 171,1 miljarder SEK.⁸ Detta är ett mått på hur mycket FoU som bedrivs i Sverige. Fördelningen över olika aktörer illustreras i Figur 1 nedan. Som figuren tydligt illustrerar genomförs den största delen av FoU inom företagssektorn. Med stor sannolikhet är det också i företagssektorn som de största satsningarna görs på innovation.

Givet bilden av var FoU genomförs samt kopplingen mellan FoU och innovation, är det troligt att den största finansieringskällan för innovation går att hitta internt inom den privata sektorn. Fastän den största delen innovation finansieras av den privata sektorn har de offentliga medlen dock stor betydelse som en katalysator i innovationssystemet, till exempel inom pre-kommersiella insatser samt innovation inom offentlig sektor.

Figur 1 FoU i Sverige fördelat på aktörer (SCB, bearbetning Sweco)

Satsningar på FoU i Sverige

- Forskning och Utveckling i Sverige 2019: **171,1 miljarder**
- Företagssektorn: närmare 72 procent
- Offentlig sektor: 4,5 procent
- Universitets- och högskolesektorn: 23,7 procent
- Privat icke vinstdrivande: 0,12 procent

⁷ Statistiska Centralbyrån, länk hämtad 221214. *Utgifter för forskning och utveckling fortsätter att öka.*
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/forskning-och-utveckling-i-sverige/pong/statistiknyhet/forskning-och-utveckling-i-sverige-2021/>

⁸ Statistiska Centralbyrån, länk hämtad 221214. *Forskning och utveckling ökar i Sverige.*
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/forskning-och-utveckling-i-sverige/pong/statistiknyhet/forskning-och-utveckling-i-sverige-2019/>

3.2 Nationella medel

I Sverige finns sedan många år statliga stöd för att främja teknisk forskning, industriell utvecklingsarbete och miljöanpassad teknikutveckling i samspel mellan näringsliv, myndigheter, universitet, högskolor och forskningsinstitut. Dessa medel administreras idag i första hand av Vinnova och Energimyndigheten, men även Tillväxtverket har en central roll. Dessa medel, som skiljer sig åt i inriktning och syfte, är konkurrensutsatta medel för innovation.

De nationella medlen utgörs av medel som regionala aktörer från olika sektorer konkurrerar om via ansökningar av medel inom ramen för olika utlysningar. Finansieringskällorna som inkluderas i kategorin är dels nationella medel från Vinnovas program, Tillväxtverkets 1:5-anslag inom utgiftsområde 24 samt Energimyndighetens 1:4-anslag inom utgiftsområde 21 (sistnämnda ingår ej i analysuppdraget).

Denna slags finansiering inriktad mot forskning och innovation har historiskt i hög grad tilldelats regioner med många lärosäten och tät befolkning. Till exempel tilldelades närmare 70 procent av de konkurrensutsatta medlen 2018 regionerna Skåne, Västra Götaland och Stockholm (mer om detta i avsnitt 3.5.)⁹

Vinnova har ett brett uppdrag att främja hållbar tillväxt genom finansiering av behovsmotiverad forskning och utveckling av effektiva innovationssystem och verka för nyttiggörande av forskning och främjande av innovation.

Kopplat till samverkan med övriga finansieringskällor i denna analysrapport har Vinnova i uppdrag att medverka i genomförandet av det regionala tillväxtarbetet i enlighet med förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete och bidra till att utveckla samspelet mellan det regionala tillväxtarbetet och den nationella forsknings- och innovationspolitiken.

Vinnova är nationellt kontaktorgan för EU:s ramprogram för forskning och innovation, Horisont Europa och har till uppgift att främja det svenska deltagandet i programmet och samordna det nationella informations- och rådgivningsarbetet om programmet m.m.

Det av Tillväxtverkets anslag som innefattas i detta analysuppdrag avser statens budget för anslaget 1:5 Näringslivsutveckling inom utgiftsområde 24 Näringsliv och används till näringslivsfrämjande åtgärder. Tillväxtverket disponerar dessa medel inom ramen för olika utvecklingsprogram och insatser.

Tillväxtverket ska även främja svenskt deltagande i EU:s ramprogram för forskning och innovation (Horisont Europa) och ska bidra till samverkan för att skapa förutsättningar för innovationer.

Energimyndigheten disponerar, handlägger och beviljar program- och projektstöd som syftar till att främja forskning, innovation, utveckling, demonstration samt kommersialisering på energiområdet genom energiforskningsanslaget 1:4 (statens budget, utgiftsområde 21: Energi). Arbetet ska främja innovation över hela innovationssystemet i syfte att nå klimat- och energimål.

⁹ Sveriges kommuner och regioner (2020). *Finansiering av regionalt utvecklingsarbete. Regionalt utvecklingskapital*. Sveriges kommuner och landsting (2017). *Regionalt utvecklingskapital. Kartläggning av regionala utvecklingsinsatser*.

3.3 Regionalfonden – nationellt och 8 programområden

Regionalfonden – en översikt

Regionalfonden är ett av de viktigaste instrumenten för sammanhållningspolitiken. Dess syfte är att minska skillnaderna i utveckling mellan de europeiska regionerna och att förbättra levnadsstandarden i de minst gynnade regionerna. Särskild uppmärksamhet riktas till regioner som lider av allvarliga och permanenta naturbetingade eller demografiska svårigheter, såsom de mycket glesbefolkade norra regionerna samt ö-, gräns- och bergsregioner.¹⁰

EU är genom olika program och fonder en viktig finansiär för regional utveckling. Syftet är att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna inom EU samt stärka EU:s konkurrenskraft gentemot omvärlden.¹¹ Cirka en tredjedel av EU:s budget går till regionalpolitik.

För att bidra till att avhjälpa de viktigaste regionala obalanserna i unionen ges stöd till utveckling och strukturanpassning av regioner som släpar efter i utvecklingen och omställning av industriregioner på tillbakagång¹².

För programperioden 2013-2020 fanns två huvudsakliga mål för Regionalfonden:

1. Att genom investeringar i tillväxt och sysselsättning stärka arbetsmarknaden och regionala ekonomier.
2. Att öka den territoriella sammanhållningen i Europa genom att förstärka gränsöverskridande, transnationellt och interregionalt samarbete inom EU.

Som en grund för innovationsinsatser i regionalfondsprogrammen har regionerna tagit fram smart specialiseringsstrategier som prioriterar regionens styrkor med utvecklingspotential. Smartspecialiseringsstrategierna är ett krav från Europeiska Kommissionen.

Under förra programperioden fanns även öronmärkt stöd för hållbar stadsutveckling, med målet att bemöta ekonomiska, miljömässiga, klimatrelaterade, demografiska och sociala utmaningar.

Den framtida användningen och prioriteringen av medlen under perioden 2021-2027 fastställs i partnerskapsöverenskommelsen, vilket är ett strategiskt dokument som har tagits fram av respektive medlemsstat bl.a. i samarbete med regionala partner och arbetsmarknadens parter¹³. Programtid och budget är på 7 år i taget.

År 2021 inledde EU en ny flerårig programperiod (2021-2027). I princip återfinns samma mål och tematiska koncentrationer från föregående programperiod.¹⁴

¹⁰ Europaparlamentet, länk hämtad 221214. *Europeiska regionala utvecklingsfonden*.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/95/europeiska-regionala-utvecklingsfonden-eruf->

¹¹ SKL (2017). *Regionalt utvecklingskapital. Kartläggning av regionala utvecklingsinsatser*.

¹² Europaparlamentet, länk hämtad 230116. *Europeiska regionala utvecklingsfonden*

Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) | Faktblad om Europeiska unionen | Europaparlamentet

¹³ Läs mer i [Partnership Agreements on EU funds 2021-2027 \(europa.eu\)](#), se sid. 20 *Partnerskap och flernivåstyrelse*, artikel 8 i förordningen om gemensamma bestämmelser

¹⁴ Europaparlamentet, länk hämtad 221214. *Europeiska regionala utvecklingsfonden*.

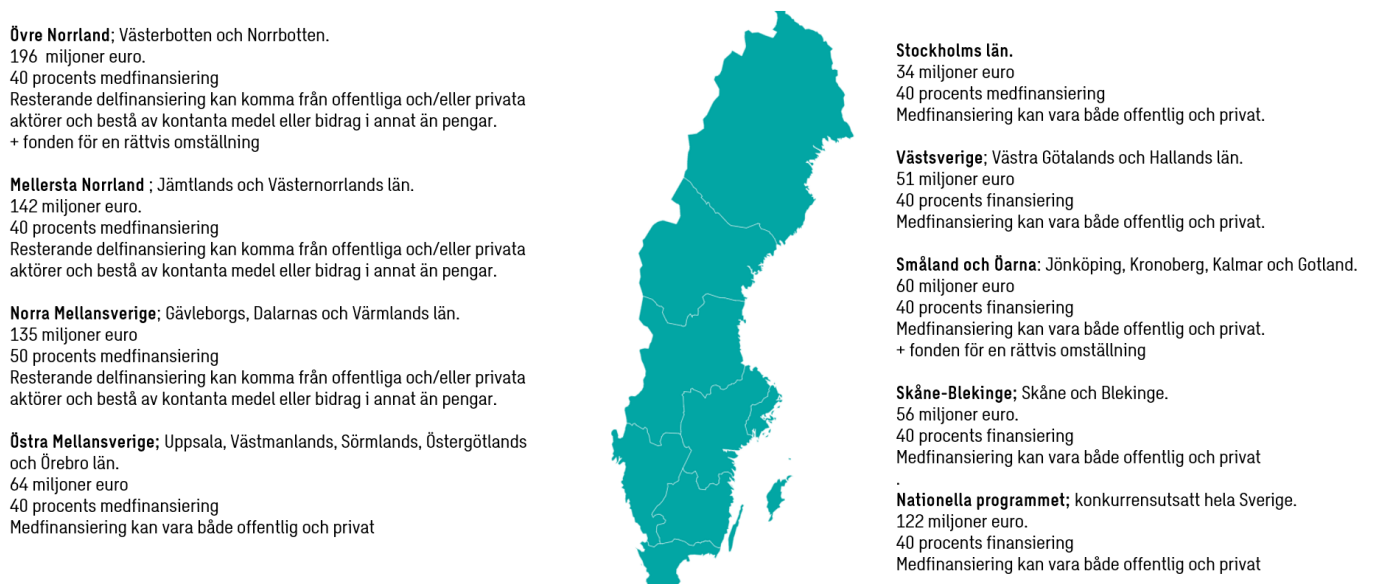
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/95/europeiska-regionala-utvecklingsfonden-eruf->

Åtta svenska programområden samt ett nationellt program

I Sverige finns åtta regionala regionalfondsprogram, vilka också motsvarar Sveriges 8 NUTS II-områden,¹⁵ samt ett nationellt regionalfondsprogram. Det nationella regionalfondsprogrammet omfattar hela Sverige och administreras av Tillväxtverket. Det nationella programmet har en budget på 7 år, omfattar 122 miljoner euro med 40 procents finansiering där medfinansiering kan vara både offentlig och privat.

De åtta regionala regionalfondsprogrammen har stora skillnader i medelstillelning, vilket ligger i linje med den regionala utvecklingsfondens grundsyfte, att minska de regionala obalanserna i unionen. Samtliga program har 40 procents finansiering från Regionalfonden förutom Norra Mellansverige som har 50 procents medfinansiering. Programmen förhandlas ett och ett med EU och utgår från EU:s inriktning med fonden samt från statliga mål och regionala mål.

Figur 2 Regionalfonden - fördelning av medel till programområden 2021-2027 (Tillväxtverket)

Regional styrning och regionala förutsättningar

För varje geografiskt programområde finns ett strukturfondspartnerskap. Strukturfondspartnerskapet yttrar sig över vilka ansökningar som ska prioriteras bland de ansökningar som godkänts av förvaltande myndighet för det berörda programmet. Utifrån hinder med samfinansiering och anpassning av tider för utlysningar finns många aktörer och de olika finansieringskällorna har olika förutsättningar för hur de kan styra över urval, prioriteringar och kravställningar. Här redovisas förutsättningar för Regionalfonden utifrån Riksrevisionens granskning 2020.¹⁶

För att få finansiering från Regionalfonden krävs medfinansiering som ofta kommer från offentliga aktörer, men som också kan också bestå av privata medel. Regionerna i respektive partnerskapsområde är totalt sett de som tar beslut om den volymmässigt

¹⁵ Eurostat, länk hämtad 221214. *Background - NUTS - Nomenclature of territorial units for statistics.*
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background>

¹⁶ Riksrevisionen (2020). *Regionala strukturfondspartnerskap - ger de förutsättningar för en effektiv användning av EU-medel?* (RiR 2020:10)

största delen av medfinansieringen (lägg till här skattemedel och 1:1 medel). Under programperioden 2014–2020 hade regionerna fram till november 2019 beslutat om 2,2 miljarder kronor i medfinansiering av regionalfondsprojekt, motsvarande 33 procent av den sammanlagda medfinansieringen och 37 procent av den offentliga medfinansieringen.¹⁷ Regionernas beslut om medfinansiering avser både de egna skattefinansierade medlen och de statliga 1:1-anslagen som regionerna beslutar om.

Som visats i tidigare avsnitt är det vanligt att regionerna använder de statliga medel de får för regional projektverksamhet (1:1-medel) som medfinansiering i projekt. Ofta söker en aktör finansiering för ett projekt finansiering från regionen i en process som sker inför eller parallellt med en ansökan till Tillväxtverket om EU-medel från Regionalfonden. För vissa projekt blir finansieringen från Regionalfonden avgörande för om projektet kan genomföras. Andra projekt genomförs i mindre skala utan EU-medel. Många regioner driver även själva egna projekt och söker EU-medel för dessa.

Regionerna har starkt varierande ekonomiska förutsättningar. För många regioner utgör medlen för regional projektverksamhet tillsammans med möjligheten att söka EU-medel den absoluta merparten av de medel som finns tillgängliga för insatser för innovation inom regional utveckling. Det gäller särskilt regioner som inte söker eller inte är framgångsrika i att söka finansiering från finansiärer som Vinnova eller andra EU-medel.¹⁸

Att medfinansieringen fanns på plats var tidigare ett krav för att Tillväxtverket skulle kunna godkänna projekt och överlämna dem till Strukturfondspartnerskapet för prioritering. Numera krävs att det framgår hur medfinansiering kommer att ske för fortsatt handläggning. Medfinansiärerna är oftast inblandade och har tagit ställning till projekt på ett tidigt stadium, i de flesta fall redan under utlysningsperioden när en ansökan tas fram. Strukturfondspartnerskapets ställningstagande till ansökan kommer på så vis förhållandevis sent i en, i många fall, lång process.

När regionerna medfinansierar projekt tas ofta beslut om dessa av politiker i den nämnd hos regionen som ansvarar för regional utveckling. Det är vanligt att både ordföranden och andra ledamöter i dessa nämnder även ingår i Strukturfondspartnerskapen. Flera av dem är även ordförande för partnerskapen. Dessa ledamöter tar därmed beslut om projektet i två olika roller: först som regionpolitiker när de beslutar om medfinansiering, sedan som ledamot i partnerskapet när de bestämmer om prioritering. I Riksrevisionens granskning om Strukturfondspartnerskapen 2020¹⁹ framkom att regionens beslut om medfinansiering i många fall får en större tyngd än partnerskapets yttrande, och blir styrande för hur partnerskapet kommer att prioritera.²⁰

Riksrevisionen lyfter i sin rapport att regionerna har starkt skiftande förutsättningar vad gäller beslutsordning, styrning samt organisering av de regionala utvecklingsfrågorna. Swecos samlade bild utifrån Riksrevisionens granskning är att detta kan, vilket beskrivs i kapitel 4, försvåra den samverkan och koordinering som är nödvändig för samfinansiering av projekt.

¹⁷ Riksrevisionen (2020). *Regionala strukturfondpartnerskap - ger de förutsättningar för en effektiv användning av EU-medel?* (RiR 2020:10)

¹⁸ Riksrevisionen (2020). *Regionala strukturfondpartnerskap - ger de förutsättningar för en effektiv användning av EU-medel?* (RiR 2020:10)

¹⁹ Riksrevisionen (2020). *Regionala strukturfondpartnerskap - ger de förutsättningar för en effektiv användning av EU-medel?* (RiR 2020:10)

²⁰ Riksrevisionen (2020). *Regionala strukturfondpartnerskap - ger de förutsättningar för en effektiv användning av EU-medel?* (RiR 2020:10)

Granskning av Strukturfondspartnerskapen

Riksrevisionen granskade år 2020 om systemet med strukturfondspartnerskap gav förutsättningar för ett effektivt genomförande av strukturfondsprogram i Sverige.²¹ Totalt handlade det om fördelningen av EU-medel på mer än 12 miljarder kronor under perioden 2014–2020.

Granskningen visade att det fanns flera problem med systemet med strukturfondspartnerskap. Sammantaget konstaterades att förutsättningarna för ett effektivt genomförande av programmen har brister. Systemet med strukturfondspartnerskap är komplext och involverar många aktörer. Det finns en rad otydigheter avseende ansvarsförhållandena mellan dem, och i praktiken är det många beslut som fattas innan projektansökningarna når partnerskapen. Förutsättningarna för effektivitet påverkas negativt genom att tiden från ansökan till beslut ökar och lärandet i systemet blir eftersatt. Det finns även en bristande transparens i systemet, vilket enligt Riksrevisionen inverkar negativt på rättssäkerheten.

I Riksrevisionens rapport lyfts bland annat att det inom programområdena finns otydliga prioriteringar och bitvis en frånvaro av strategier på programområdesnivå. Det har även identifierats problem kopplade till partnerskapens uppgift med att bestämma vilka projekt som ska få EU-medel, vilket sammantaget innebär bristande förutsättningar för en effektiv hantering av medlen.

Det är till exempel, enligt Riksrevisionen, svårt för utomstående att få en uppfattning om varför partnerskapen prioriterar som de gör. Få partnerskap har riktlinjer eller strategier för urvalet av mottagare. De flesta partnerskap anger inte heller några tydliga motiv i sina yttranden vilka projekt de prioriterar eller inte.²²

3.4 Nationella anslag för regional utveckling

Anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder - projektverksamhet

De statliga resurserna för regionala utvecklingsåtgärder tillhandahålls genom anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. En del av dessa medel fördelas i regleringsbrev till regionerna. Omfattningen av dessa medel bestäms av riksdagen som beslutar om bl.a. utgiftsområde 19 Regional utveckling. Fördelningen av medel mellan regionerna beslutas av regeringen genom årliga regleringsbrev. Medlen kan bland annat användas till projektverksamhet och regionala företagsstöd. Insatser som finansieras av dessa medel ska bidra till att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken.

1:1 Projektmedel (som är i fokus i detta analysuppdrag) handläggs och beviljas till största delen av regionerna och Gotlands kommun som har det regionala utvecklingsansvaret. En mindre del handläggs och beviljas av Tillväxtverket. Projektmedlen har kommit att utgöra en viktig källa till medfinansiering av i synnerhet i samfinansiering med Regionalfonden. Enligt Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala utvecklingspolitiken avses med projektverksamhet sådan verksamhet som avser projekt med syfte att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken.

²¹ Riksrevisionen (2020). *Regionala strukturfondspartnerskap - ger de förutsättningar för en effektiv användning av EU-medel?* (RiR 2020:10)

²² Riksrevisionen (2020). *Regionala strukturfondspartnerskap - ger de förutsättningar för en effektiv användning av EU-medel?* (RiR 2020:10)

Den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till en hållbar utveckling i alla delar av landet. Utvecklingskraften i städer, tätorter samt gles- och landsbygder ska stärkas och klyftorna ska minska. Möjligheterna att bo, leva och verka i hela landet ska förbättras.²³

Den regionala utvecklingspolitiken och EU:s sammanhållningspolitik är nära integrerade, vilket bland annat innebär att stor hänsyn ska tas till olika territoriella förutsättningar.²⁴

1:1-medlens historik och inriktning

1:1-medlen är en form av anslag som har en lång historik. Tidigare fördelades medlen via den statliga regionala myndigheten länsstyrelsen utifrån myndighetens dåvarande uppdrag som regionalt utvecklingsansvarig. För 30 år sen var syftet att främja ekonomisk tillväxt och en samhällsekonomiskt och lämplig lokalisering av näringslivet.²⁵

I samband med att det regionala utvecklingsansvaret flyttats från länsstyrelsen till regionerna har merparten av handläggningen och ansvaret för 1:1-medlen flyttats över till regionerna. Regionerna ska utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och bland annat samordna insatser för genomförandet av strategin och besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete²⁶.

Över tid har medelsanvändningen förskjutits från stöd för att främja ekonomisk tillväxt genom olika former av samhällsplanering kopplat till näringslivsutveckling till bland annat projektstöd kopplat till innovation. Även inom området innovation har en förflyttning skett, från industriell utveckling och ekonomisk tillväxt till dagens starka fokus på omställning till ett hållbart samhälle. Utvecklingen kan härledas till förändringarna i förordningstexterna över tid. Kopplingen till samhällsplaneringen syns dock fortfarande då den regionala utvecklingsstrategin enligt Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete 11 § särskilt ska beakta till exempel kommunala översiktsplaner, bostadsförsörjning, infrastruktur och landsbygdsprogrammet m.m.

Regeringen beslutar i årligen hur stor del av de statliga medlen inom utgiftsområdet som ska gå till respektive län. Regionerna beslutar sedan, i kraft av sitt regionala utvecklingsansvar, hur medlen ska fördelas mellan olika typer av satsningar. Utgångspunkt för satsningarna ska vara den regionala utvecklingsstrategin och program för Europeiska regionala utvecklingsfonden.²⁷ För statlig medverkan i satsningar styr den *Nationella strategin för hållbar regional utveckling i alla delar av landet 2021-2030*²⁸ och den föregående *En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020*.

Medlen används ofta av regionerna för att samfinansiera projekt finansierade av olika EU-program inom Regionalfonden. De senaste regionalfondsprogrammen år 2013-

²³ Regeringen (2020). *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030*. Skr 2020/21:133.

²⁴ Regeringen (2020). *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030*. Skr 2020/21:133.

²⁵ Förordning (1990:642) om regionalpolitiskt företagsstöd | Lagen.nu

²⁶ Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar Svensk författningssamling 2010:2010:630 t.o.m. SFS 2022:1090 - Riksdagen

²⁷ Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete Svensk författningssamling 2017:2017:583 t.o.m. SFS 2022:1384 - Riksdagen

²⁸ Regeringen (2020). *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030*. Skr 2020/21:133.

2020 har varit särskilt inriktade mot innovation och företagande, vilket har haft en styrande effekt på hur 1:1-medlen används.

1:1-medlens användning

Tillväxtverket har i uppdrag enligt regleringsbrev att årligen sammanställa och analysera åiterrapporteringar av det regionala utvecklingsarbetet²⁹ från regionerna och, för vissa åiterrapporteringskrav, även från länsstyrelserna.

Regeringen lämnar årligen villkorsbeslut till regionerna. Besluten anger villkoren för användning av statliga medel för regionalt utvecklingsarbete (anslag 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder). De beskriver också hur regionerna ska redovisa och åiterrapportera resultat av det regionala utvecklingsarbetet till regeringen.³⁰ Lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar, förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete samt den nationella strategin ligger till grund för dessa. Länsstyrelserna åiterrapporterar utifrån uppdrag i sina regleringsbrev.

Tillväxtverket konstaterar i sin uppföljning 2020³¹ att tillgången på 1:1-medel varierar stort mellan regionerna och att användningen av medlen varierar. Detta medför att det är svårt att dra generella slutsatser om regionernas tillväxtpolitiska arbete utifrån strategier och övergripande mål. Flera regioner uppfattar att den nationella styrningen påverkar regionernas möjligheter att arbeta effektivt och långsiktigt³², eftersom medelstillelningen varierar stort mellan regionerna då syftet initialt med stöden var att kompensera för att motverka vikande regional utveckling i första hand.

Vissa regioner anser att de saknar ekonomiska möjligheter att avsätta egna skattemedel för medfinansiering i projekt, eller som stöd till externa projektaktörer. Dessa regioner använder i huvudsak 1:1-medlen för att medfinansiera strukturfondsinsatser som därmed blir avgörande för medfinansiering av projekt inom strukturfondsprogrammet. Enligt en del större regioner, befolkningsmässigt och därmed skattemässigt, används 1:1-medlen särskilt till utvecklingsinriktade projekt för att gynna näringslivet. I flera regioner är de regionala medlen (skattefinansieringen) större än 1:1-medlen.³³

Syftet med 1:1-medlen, att bidra till att jämna ut regionala skillnader genom regional utveckling, samt de regionala olikheterna avseende storlek, territoriella förutsättningar och skattemedel är enligt Swecos bedömning viktiga faktorer att beakta när slutsatser dras av 1:1-medlen och regional medfinansiering. 1:1 medel.

²⁹ Tillväxtverket, länk hämtad 221214. *Kunskap och lärdomar*.

<https://tillvaxtverket.se/amnesomraden/regional-kapacitet/regionalt-utvecklingsarbete/kunskap-och-lardomar.html>

³⁰ Tillväxtverket, länk hämtad 230116. Regionalt utvecklingsarbete - Tillväxtverket (tillvaxtverket.se)

³¹ Tillväxtverket (2020). *Regionalt tillväxtarbete 2019, Insatser och resultat under det gångna året*. Rapport 0322.

³² Tillväxtverket (2020). *Regionalt tillväxtarbete 2019, Insatser och resultat under det gångna året*. Rapport 0322.

³³ Tillväxtverket (2022). *Regionalt utvecklingsarbete 2021. Sammanställning av redovisningar från regioner, Gotlands kommun och länsstyrelser. Dnr Å 2021-7242*

3.5 Regionala medel via skattefinansiering

I Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar framgår att uppdraget som regionalt utvecklingsansvarig innefattar regionalt tillväxtarbete (5§) samt regional transportinfrastrukturplanering (7§).³⁴ Med regionalt tillväxtarbete avses enligt Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, insatser för att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling. De insatser som avses är bland annat att (7§) utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling (Regional utvecklingsstrategi, RUS), samordna insatser för att genomföra strategin, att arbeta med det regionala kompetensförsörjningsarbetet samt att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete.³⁵

De regionala egna utvecklingsmedlen är den finansieringskälla som regionerna själva skjuter till i detta arbete. Dessa medel baseras på den egna beskattningsrätten, och ytterst är det upp till respektive regionfullmäktige att avgöra hur mycket av de egna skattemedel som ska användas för att finansiera regional utveckling. Detta gör utövandet av det regionala utvecklingsansvaret komplext jämfört med regionens uppgifter inom bland annat hälso- och sjukvård.³⁶

Trots det utgör regionernas egna medel cirka en femtedel av de studerade utvecklingsmedlen (se kap. 3.6). Det anses väsentligt, framhåller Sveriges kommuner och regioner (SKR) i sin kartläggning av regionalt utvecklingskapital, att regionen förfogar över egna medel för att utveckla strategier och program, men också för att ses som en relevant part i olika slag av samarbeten.³⁷

³⁴ Sveriges riksdag (2010). *Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar*. [Lag \(2010:630\) om regionalt utvecklingsansvar Svensk författningssamling 2010:2010:630 t.o.m. SFS 2022:1090 - Riksdagen](#) Länk hämtad 230120.

³⁵ Sveriges riksdag (2017). *Förordning (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete*. [Förordning \(2017:583\) om regionalt tillväxtarbete Svensk författningssamling 2017:2017:583 t.o.m. SFS 2022:1384 - Riksdagen](#) Länk hämtad 230120.

³⁶ Sveriges kommuner och regioner (2022). *Så finansieras regional utveckling*. <https://skr.se/skr/samhallsplanering/infrastruktur/regionalutveckling/regionalutvecklingsansvar/safinansiera-regionalutveckling.9791.html> Länk hämtad 230120.

³⁷ Sveriges kommuner och regioner (2022). *Så finansieras regional utveckling*. <https://skr.se/skr/samhallsplanering/infrastruktur/regionalutveckling/regionalutvecklingsansvar/safinansiera-regionalutveckling.9791.html> Länk hämtad 230120.

3.6 Utfall – så fördelas finansieringsmedlen

I detta avsnitt ges en översiktlig beskrivning av hur det regionala utvecklingskapitalet är fördelat, på regioner och finansieringskälla. Som underlag används SKRs kartläggning från 2020.³⁸ SKRs rapport ger en tydlig bild av hur det regionala utvecklingsarbetet finansieras och hur medlen fördelas regionerna emellan.³⁹ (Med region avses här de geografiska regionerna, inte de organisatoriska.)

I nedanstående diagram redovisas de finansieringskällor som innefattas i detta analysuppdrag. Eftersom nivåerna kan variera över åren är de redovisade diagrammen att betrakta som en ögonblicksbild, som tjänar till att åskådliggöra hur stor variationen regioner och finansieringskällor emellan faktiskt är. Detta kopplar i sin tur till flera av de finansieringshinder som presenteras i kapitel 4.

Utvecklingsmedel totalt per region

I nedanstående diagram redovisas de totala utvecklingsmedlen (cirka 6 570 mnkr det aktuella året) för de fem studerade finansieringskällorna. I absoluta tal (Figur 4) var utvecklingsmedlen störst i de befolkningsrika storstadsregionerna, med Västra Götalands län i topp (1 567 mnkr) följt av Stockholms län (1 252 mnkr) och Skåne län (621 mnkr).⁴⁰

Även Östergötland samt de två nordligaste regionerna Västerbotten och Norrbotten hade höga nivåer av utvecklingsmedel. Lägst tillgång på utvecklingsmedel hade små regioner i södra Sverige som inte har stora universitet, exempelvis Gotland (45 mnkr), Blekinge (51 mnkr) Kalmar (83 mnkr) och Kronoberg (89 mnkr).

Per finansieringskälla

Av de fem studerade finansieringskällorna stod Vinnovas program 2018 totalt sett för 50 procent, regionernas egna skattefinansierade för 21 procent, 1:1 Projektmedel för 15 procent och regionalfondsmedlen för 14 procent.⁴¹

Vinnovamedlen (grå stapel i diagrammet) gick i huvudsak till de län som har stora universitet: Stockholm, Västra Götaland, Skåne och Östergötland emottog nära 80 procent av medlen. Även Västerbotten, Norrbotten och Uppsala med sina lärosäten utmärkte sig här, med cirka 4 procent vardera.

1:1 Projektmedel (mörkblå stapel) hade en något jämnare spridning än Vinnovamedlen men med stark tyngdpunkt i norr: norrlandslänen⁴² emottog cirka hälften av de totala 1:1-medlen för projektstöd.

Även regionalfondsmedlen (orange stapel) hade nordlig tyngdpunkt i norr: Norrbotten och Västerbotten emottog tillsammans strax över 30 procent av medlen. Även Västra Götaland, Östergötland och Västmanland var stora mottagare med sammanlagt 22

³⁸ Sveriges kommuner och regioner (2020). *Finansiering av regionalt utvecklingsarbete. Regionalt utvecklingskapital*. För ytterligare information om 1:1-medlen kan även följande källa från Tillväxtverket användas: [Tillväxtverket Å2021-2437](#)

³⁹ Valet att använda en befintlig rapport som underlag är även en resursfråga: därigenom har givits utrymme att i detta analysuppdrag lägga större fokus på fallstudierna.

⁴⁰ Det kan jämföras med Figur 5, som visar utvecklingsmedel per invånare: här är det i stället de fyra nordligaste länen som disponerar de medlen.

⁴¹ Tillväxtverkets 1:5-medel utgör endast cirka 1 % av de studerade medlen, och beskrivs därför inte ytterligare här.

⁴² Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland-Härjedalen, Dalarna och Gävleborg

procent av medlen 2018. De regioner som emottog minst regionalfondsmedel var Blekinge, Uppsala och Örebro, sammanlagt endast 1,2 procent av medlen.

Vad gäller regionernas egna skattemedel (grön stapel) i Sverige som helhet, finns (föga förvånande) den största delen (ca 63%) av de sammanlagda medlen i de befolkningsrika storstadsregionerna. Västra Götaland intar här en särställning med 531 mnkr i egna medel, följt av Stockholm (183 mnkr) och Skåne (163 mnkr). Minst egna medel har regionerna Blekinge, Kalmar, Dalarna och Värmland.

Per region

Även per region är skillnaderna stora. I Figur 4 framgår att Vinnovamedlen står för cirka 60 – 80 procent av de totala utvecklingsmedlen i universitetsregionerna Stockholm, Skåne, Västra Götaland, Östergötland och Uppsala.

1:1 Projektmedel står för 81 procent av de totala medlen i Blekinge, 61 procent i Gotland och cirka 55 procent i Gävleborg och Jämtland Härjedalen.

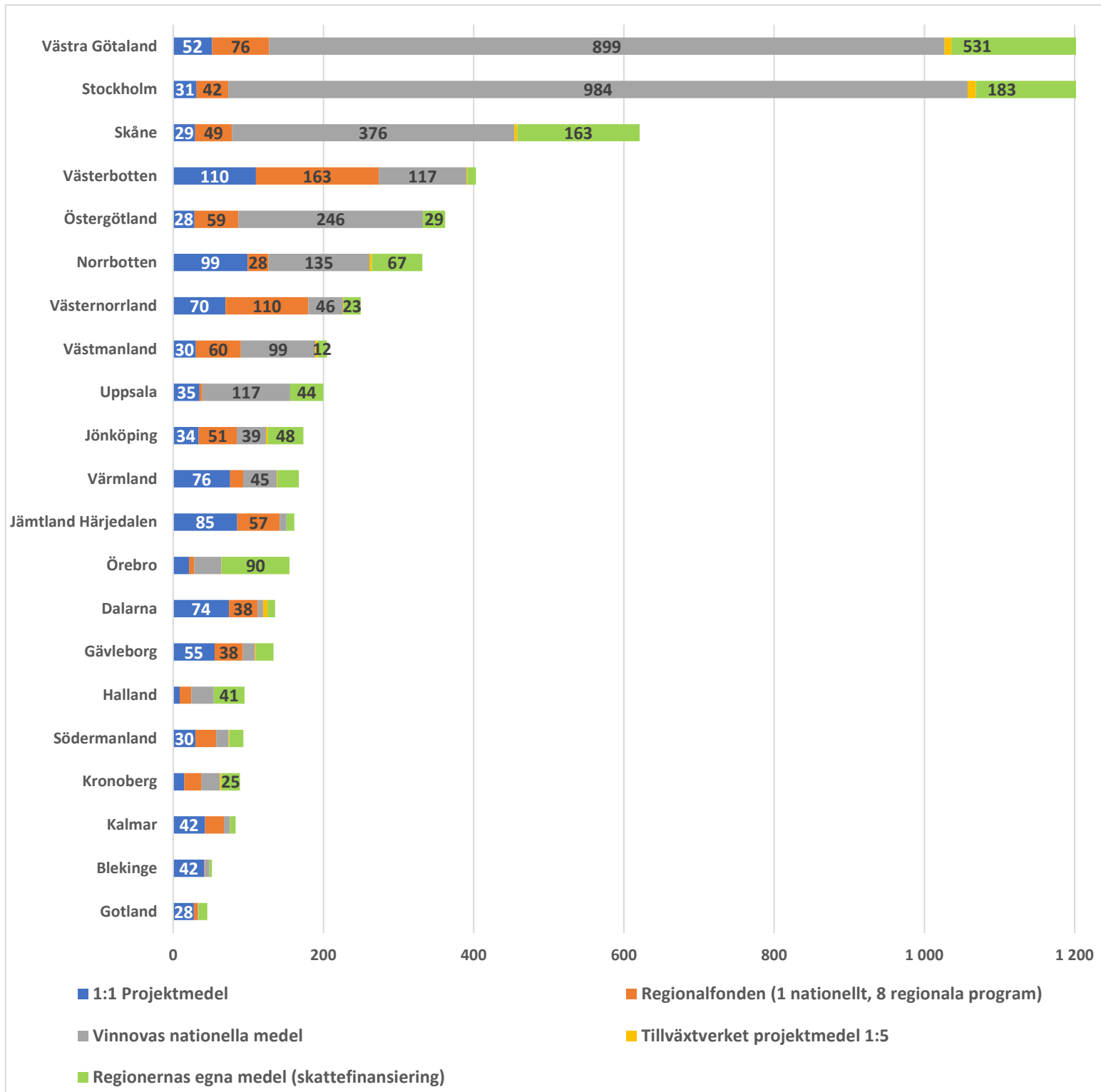
Regionalfondsmedlen utgör 44 respektive 41 procent av de totala medlen i Västernorrland respektive Västerbotten. I åtta andra regioner⁴³ står Regionalfonden för 25 – 30 procent av de totala medlen.

Vad gäller regionernas egna skattemedel ligger Örebro i topp: 58 procent av regionens totala utvecklingsmedel kommer från egenfinansiering. Därpå följer Halland vars egenfinansiering uppgår till 43 procent. I sju andra regioner⁴⁴ uppgår egenfinansieringen till 20 – 30 procent av de totala utvecklingsmedlen. Men skillnaderna regionerna emellan är stora: i åtta regioner utgör de egna medlen mindre än 10 procent av de totala utvecklingsmedlen.

⁴³ Kalmar, Kronoberg, Gävleborg, Sörmland, Gävleborg, Dalarna, Jönköping och Västmanland.

⁴⁴ Gotland, Kronoberg, Sörmland, Jönköping, Uppsala, Norrbotten och Skåne.

Figur 3 Utvecklingsmedel per region och finansieringskälla 2018, **absoluta tal, mnkr** (Källa: SKR⁴⁵, bearbetning Sweco). För läsbarhetens skull är inte alla data utskrivna i diagrammet.

⁴⁵ Sveriges kommuner och regioner (2020). *Finansiering av regionalt utvecklingsarbete. Regionalt utvecklingskapital.*

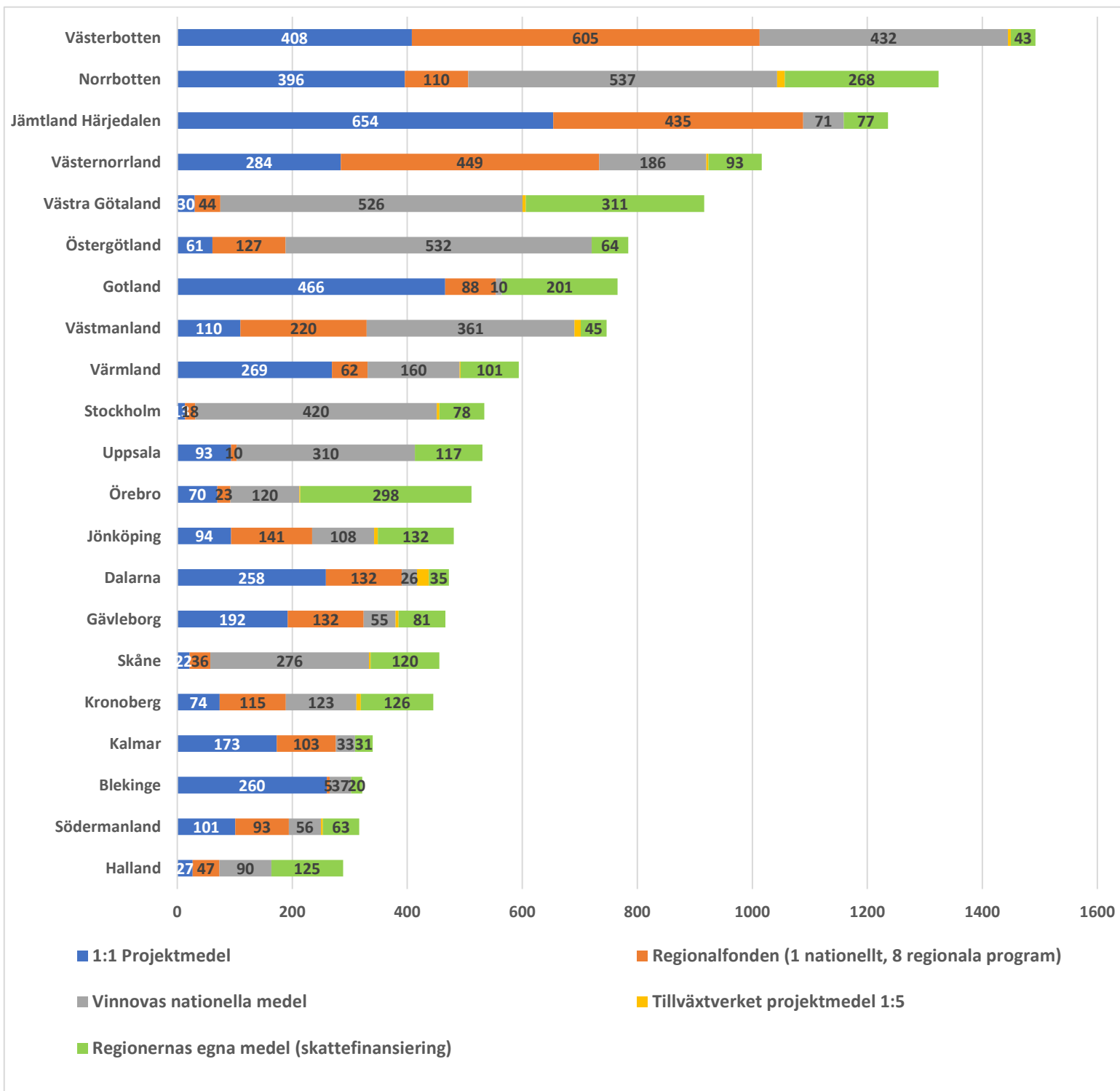
Utvecklingsmedel per region och invånare

I nedanstående diagram (Figur 5) visas utvecklingsmedlen per region och invånare. De fyra nordligaste länen, följt av Västra Götaland, disponerar de klart största utvecklingsmedlen per invånare. Västerbotten, Norrbotten och Jämtland Härjedalen har 1 236 – 1 492 kronor per invånare medan Halland, Sörmland, Blekinge och Kalmar har 288 – 340 kronor per invånare.

Här framträder även tydligt Västerbottens, Jämtland Härjedalens och Västernorrlands höga beroende av regionalfondsmedel (orange stapel) samt en hög andel Vinnovamedel (grå stapel) i de stora universitetsregionerna Stockholm, Skåne, Västra Götaland, Östergötland och Uppsala.

Dessutom framträder ett högt beroende av 1:1-medel i Blekinge, Gotland, Dalarna och Jämtland Härjedalen (mörkblå stapel) liksom en stor variation i tillgången till egna medel (grön stapel), från Örebros 58 procent till Västerbottens 3 procent av regionens totala utvecklingsmedel. Även Gotland och Norrbotten har hög andel skattefinansierade medel per invånare.

Figur 4 Utvecklingsmedel per region och finansieringskälla 2018, per invånare, Kr (Källa: SKR⁴⁶, bearbetning Sweco). För läsbarhetens skull är inte alla data utskrivna i diagrammet.

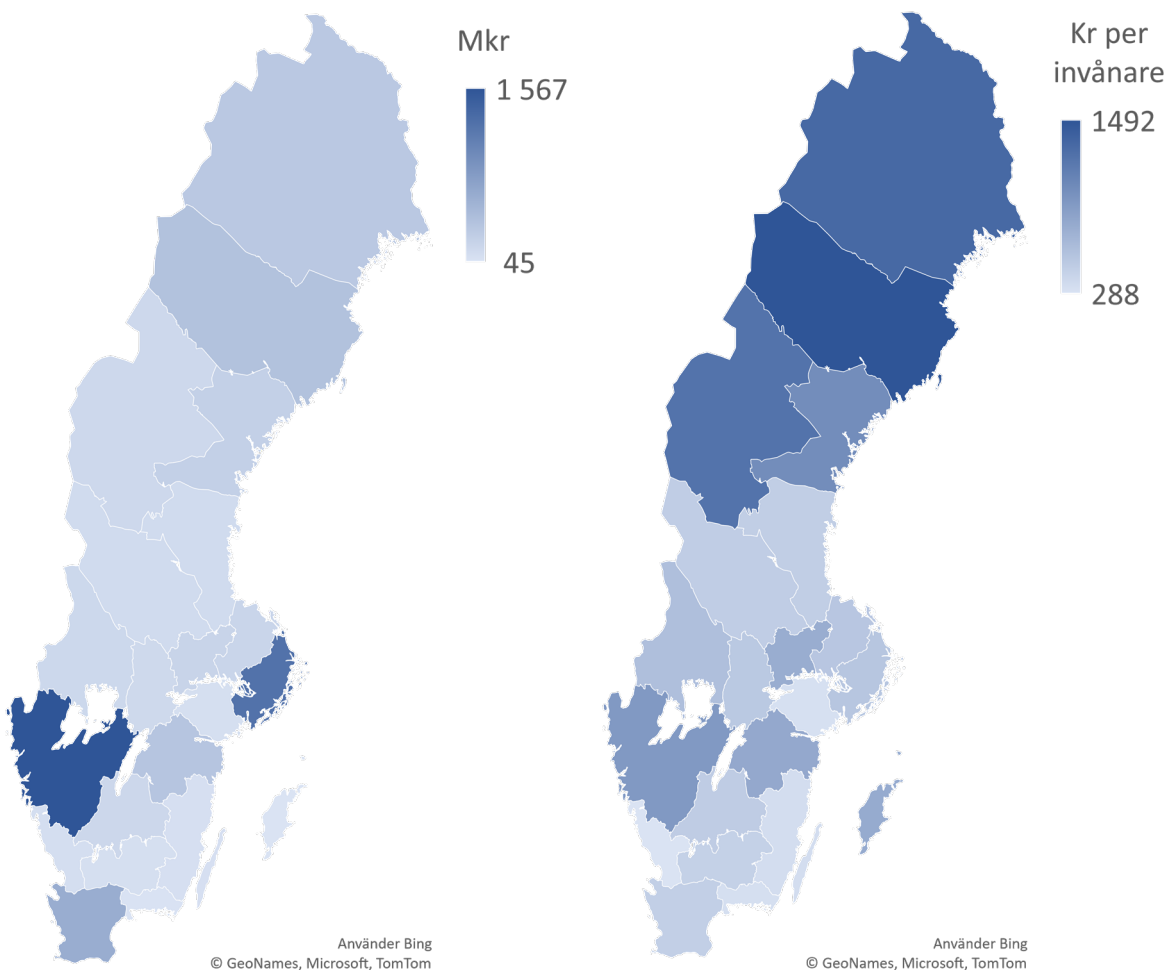
⁴⁶ Sveriges kommuner och regioner (2020). *Finansiering av regionalt utvecklingsarbete. Regionalt utvecklingskapital.*

Utvecklingsmedlens fördelning – samlad bild

Statistiken visar att det är mycket stora skillnader regionerna emellan vad gäller tillgången till olika slags utvecklingsmedel. De tre storstadsregionerna förfogar över den största volymen medel i absoluta tal, medan de fyra nordligaste länen förfogar över mest medel räknat per invånare. Skillnaderna i absoluta tal är störst när det gäller Vinnova-medel, från Gotlands 1 mnkr till Stockholms 984 mnkr. Skillnaderna är även mycket stora vad gäller den regionala tillgången till egna medel (från 3 till 351 mnkr) och tillgången till 1:1 Projektmedel (från 9 mnkr till 110 mnkr). Dessa skillnader i regionalt kapital innebär, som kommer att visas i det följande kapitel 4, ett antal hinder i form av regioners skiftande möjlighet till medfinansiering, till samfinansiering och till samverkan över regiongränser.

Figur 5 Vänstra kartan: Utvecklingsmedel totalt per region, mnkr (Källa: SKR⁴⁷, bearbetning Sweco). Figur 6 Högra kartan: Utvecklingsmedel per invånare, Kr (Källa: SKR⁴⁸, bearbetning Sweco)

⁴⁷ Sveriges kommuner och regioner (2020). *Finansiering av regionalt utvecklingsarbete. Regionalt utvecklingskapital.*

⁴⁸ Sveriges kommuner och regioner (2020). *Finansiering av regionalt utvecklingsarbete. Regionalt utvecklingskapital.*

3.7 Finansieringskällorna i sammanfattning

De offentliga finansieringskällor som redovisas i denna analysrapport har som syfte att stötta initiativ för regional utveckling, näringslivsutveckling och innovation. Både initiativ för utveckling av projekt men också ökat samspel mellan projekt för innovation och aktörer som medverkar till regional utveckling. Stöden finns på flera nivåer: EU-nivå, nationell nivå, regional EU-nivå (NUTS II, se Figur 8) och regional nivå (länsnivå).

Samtliga redovisade finansieringskällor är riggade för medfinansiering, men de är inte specifikt riggade för medfinansiering med varandra. Tvärtom finns begräsningar för hur dessa offentliga medel får nyttjas, exempelvis genom statsstödsreglerna och begräsningar i andel som får finansieras. Även syfte och utgångspunkter skiljer mellan flera av finansieringskällorna.

På EU-nivån finns regionalfondsmedlen som har till syfte att minska skillnaderna i utveckling mellan regioner. På regional nivå finns 1:1-medlen, statliga medel som ska bidra till att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till en hållbar utveckling i alla delar av landet. Utvecklingskraften i städer, tätorter samt gles- och landsbygder ska stärkas och klyftorna ska minska. Möjligheterna att bo, leva och verka i hela landet ska förbättras. 1:1-medlen har därför, på samma sätt som regionalfonden, i praktiken delvis till syfte att minska regionala skillnader. Utifrån syftet skiljer sig medelstillelningen kraftigt i omfattning regioner emellan. Användandet av 1:1-projektmedlen beslutas av regionerna. Därtill skjuter regionerna till egna skattemedel, även dessa med en stor spännvidd i omfattning regioner emellan. Att avsätta skattemedel till projektmedel är inte något en region måste göra utan en prioritering som görs i varje region.

Därutöver finns de konkurrensutsatta statliga medlen med olika syfte att antingen främja innovation, eller främja samverkan och deltagande i innovationsinsatser eller rentav öka samspelet mellan innovation och regional utveckling.

I kombinationen mellan finansieringskällorna uppstår möten mellan olika regelverk, syften och definitioner. Möten ("krockar") som dagligen hanteras av många aktörer inom innovationssystemet, och som har till syfte att kombinera vad som varit uppdelat redan från start. Dessa hinder för samfinansiering beskrivs i det följande kapitel 4.

Figur 7 Översikt av de fem finansieringskällorna

Nationella medel	Regionalfonden nationellt	Regionalfonden programområden	1:1 Projektmedel regional utveckling	Regionala skattemedel
<p>Syfte:</p> <p>Vinnova: Öka samspel mellan innovation och regional utveckling.</p> <p>Energimyndigheten: Främja innovation för att nå klimat & energimål</p> <p>Tillväxtverket: Samverkan för förutsättningar för innovation.</p> <p>Främja deltagande i Horisont Europa</p>	<p>Syfte:</p> <p>Att minska skillnaderna i utveckling mellan regioner</p> <p>Samarbete mellan nationell, och regional nivå i alla delar av landet</p> <p>Tillväxtverket är förvaltande myndighet</p>	<p>Syfte:</p> <p>Att minska skillnaderna i utveckling mellan regioner</p> <p>Partnerskap</p> <p>Regional styrning inom satta ramar</p> <p>Tillväxtverket är förvaltande myndighet</p>	<p>Syfte:</p> <p>Att minska skillnaderna i utveckling mellan regioner ("klyftorna ska minska"⁴⁹)</p> <p>Varierande storlek mellan regionerna</p> <p>Regional styrning inom satta ramar</p> <p>Stor del till norra Sverige</p>	<p>Syfte:</p> <p>Egenfinansiering av regionala utvecklingsinsatser</p> <p>Näringslivsutveckling, innovation, främjandeaktörer m.m</p> <p>Regional styrning</p> <p>Stora skillnader i kapacitet mellan regionerna</p>

⁴⁹ Regeringen (2021). *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021 – 2030*.
<https://www.regeringen.se/4956ea/contentassets/53af87d3b16b4f5087965691ee5fb922/nationell-strategi-for-hallbar-regional-utveckling-i-hela-landet-20212030> Länk hämtad 230117

4. Identifierade samfinansieringshinder

I detta kapitel sammanställs de hinder som identifierats i dokumentstudie och intervjuer, med fokus på hindrens innebörd och dess konsekvenser. De identifierade hindren har grupperats enligt följande: finansiering från flera källor, statsstödsregler och förordningar, regionala skillnader samt övriga slags hinder.

Beskrivningarna hålls relativt kortfattade och översiktliga. Ett antal av hindren beskrivs mer utförligt i fallstudierna i kapitel 5. Värt att påpeka redan i detta inledande stycke är att det pågår arbete på departements- och myndighetsnivå för att underlätta samfinansiering. Detta innebär att några av de hinder som är identifierade i detta analysuppdrag till del kommer att försvinna eller minska under kommande år.

4.1 Finansiering från flera källor

I detta avsnitt beskrivs ett antal hinder som projektägare och projektpartners enligt insamlad empiri upplever när finansiering till ett projekt söks från flera olika finansiärer. Tre huvudsakliga hinder har identifierats: skillnader i administrativa krav, utlysningar som ej är koordinerade samt skillnader i upphandlingsregler.

Skillnader i administrativa krav på ansökningar och rapportering

INNEBÖRD

När finansiering för ett projekt söks från flera olika finansiärer ställs olika krav på hur ansökan ska formuleras, vilken form av budget som ska redovisas samt hur projektuppföljning och rapportering ska genomföras.

Som exempel finns följande information om hur regionala projektmedel söks på en regions hemsida:

Två separata ansökningar krävs, en till Tillväxtverket (Regionalfonden) och en till Regionen. Du gör din ansökan i e-tjänsten Min Ansökan. Ansökningsformulären ser olika ut och du behöver utforma ansökan i enlighet med respektive organisations frågeställningar.

Även utbetalningen av projektmedel sker på olika sätt. Ett regionalfondsfinansierat projekt ersätts i huvudsak efter genomförda aktiviteter och efter att lägesrapport har godkänts. Flera nationella myndigheter, exempelvis Vinnova, betalar däremot ut projektmedel i förskott.

För regionalfondsfinansierade projekt nyttjas ofta schabloner för kostnader, vilket inte alltid kan användas i ansökningar till nationella finansiärer. Ytterligare ett exempel på skillnader är hur finansiärerna beräknar indirekta kostnader, så kallade overheadkostnader (OH). Tillväxtverket ersätter regionalfondsfinansierade projekt med 20 procent OH⁵⁰, medan de inom europeiska digitala innovationshubbar (EDIH) ersätter projekt med endast 7 procent OH⁵¹.

⁵⁰ Reglerat på EU-nivå

⁵¹ Enligt Enkät Vinnova och intervjuer

I Vinnovas allmänna villkor för bidrag framgår att universitet och högskolor får göra påslag för indirekta kostnader enligt den fullkostnadsprincip som de tillämpar. Detta innebär att Vinnova tillåter den faktiska kostnaden för OH som lärosäten har.⁵²

KONSEKVENSER

Skillnaderna i administrativa krav innebär att den projektsökande behöver arbeta fram flera olika ansökningar, med olika varianter av budgetar för att matcha de olika finansiärernas krav. På motsvarande sätt kan projektledningen behöva arbeta i 2–3 olika rapporteringssystem med lika många olika budgetar. Kraven på att redovisa på olika sätt parallellt kan i vissa fall till och med innebära att projekt behöver utveckla interna redovisningssystem enbart för att klara av rapporteringen av ett projekt till flera finansiärer.

Till följd av detta måste aktörer lägga stora resurser på att bygga upp kompetens inom projektansökningsförfaranden, och lägga stora resurser på projektadministration.

För en del aktörer är följden även att de har behövt specialisera sig på en viss typ av finansiering – de saknar helt enkelt resurser att "lära sig" de andra finansieringskällor som de annars hade kunnat nyttja. En programansvarig beskriver hindret:

“Aktörerna (företag, branschorganisationer) har blivit rätt bra på att söka regionalfondspengar för dessa medel passar bra till deras verksamhet. De har även sökt 1:1-medel för medfinansiering – men saknar i hög grad kompetens inom de andra finansieringskällorna! Att blanda in fler finansieringskällor tar mycket resurser och det prioriterar aktörerna inte.”

“Våra främsta projektaktörer söker inte så mkt andra medel. Projektaktörer har inte resurser att sätta sig in i fler finansieringskällor - Vinnova-pengar är en ickefråga.”

Att Tillväxtverket betalar ut i efterhand för regionalfondsprojekt kan medföra att aktörer, exempelvis företag med låg omsättning, får problem med sin likviditet. Risken för detta kan dock vara mindre när projekt även har finansiering från nationell finansiär som betalar ut projektmedel i förskott.

Användandet av schablon för OH-kostnader underlättar administrativt, men kan också innebära förluster för projektaktörer (t.ex. de med hög kostnad för OH såsom RISE och lärosäten). Omvänt kan beräkning av OH utifrån faktiska kostnader vara svårare att ta fram, men projektaktörerna riskerar inte förluster.

Sammantaget kan skillnaderna mellan finansiärer rörande utbetalning, tillsammans med skillnaderna i hur OH-kostnader ersätts, påverka en del aktörers vilja att söka regionalfondsmedel, jämfört med exempelvis medel från Vinnova.

Utlysningar som ej är koordinerade tidsmässigt

INNEBÖRD

Utlysningar från Vinnova, Tillväxtverket och Energimyndigheten är sällan koordinerade sinsemellan. Tidpunkten för när respektive finansieringskälla är öppen/möjlig för att

⁵² Vinnova (2022). *Vinnovas allmänna villkor för bidrag*. Dnr 2018-05237.

söka finansiering varierar stort mellan finansörerna men även inom respektive finansör.⁵³⁵⁴

Från regional nivå lyfts bristen på flernivåsamverkan och översikt av nationellt finansierade satsningar inom det regionala innovationssystemet. En regional aktör beskriver situationen på följande sätt:

”Om inte regionen är medfinansör på något sätt så vet vi inte om vilka satsningar som sker. Detta är ett ständigt letande och intervjuande av aktörerna i systemet att få dem att ”rapportera” vilka satsningar som pågår.”⁵⁵

Samma bild framträder i en studie från 2021, där en majoritet av de deltagande kommunerna anser det vara svårt att finna information om de utlysningar som finns. Samlad information om utlysningar efterfrågas, till exempel en gemensam webbsida eller plattform med information från flera utlysande organisationer. Även ökad samordning och paketering av utlysningar efterfrågas.⁵⁶

KONSEKVENSER

Avsaknad av samlad information och koordinering försvårar möjligheten att hitta passande stöd, och begränsar exempelvis kommuners möjlighet att söka stöd från flera utlysningar.⁵⁷ En liknande bild framträder i flera av de genomförda intervjuerna. En regional utvecklingsaktör menar att:

”Det är ett problem att utlysningar inte är synkade, när de är synkade har vi lättare att få till samfinansiering.”

Här skall tilläggas att det, enligt en intervju med en representant för Tillväxtverket, pågår ett arbete med att ta fram en tidplan för alla Tillväxtverkets program. Arbetet ska vara klart i slutet av 2023, och innefatta ett förslag på tidplan fram till 2025. I en annan intervju framkommer att Tillväxtverket kommer att synkronisera utlysningarna centralt, i syfte att därefter kunna synkronisera dem med finansiering från andra statliga finansörer.⁵⁸

Olika finansörer har olika upphandlingsregler

INNEBÖRD

Tillväxtverket ställer krav att projektaktörer som fått regionala medel, även de som inte lyder under lagen om offentlig upphandling (LOU)⁵⁹, ska använda LOU-liknande arbetssätt vid upphandling. Tillväxtverket använder sig här av principer för LOU framtagna av Konkurrensverket.⁶⁰ En tolkning av författarna till denna rapport är att

⁵³ Intervju med företrädare för Tillväxtverket.

⁵⁴ Tillväxtverket har arbetat med att ta fram en planering för EU-utlysningarna. Denna var klar mot slutet av 2022, det vill säga efter det att empirisamlingen till nu aktuell rapport genomfördes. Se även: <https://tillvaxtverket.se/finansiering/planerade-eu-utlysningar.html>

⁵⁵ Vinnova (2022). *Snabbenkät hinder för samfinansiering. RND-nätverket 12 maj samt mejl 12-20 maj.* Synergiuppdraget Näring 1 juni 2022.ppt

⁵⁶ Energimyndigheten (2021). *Nationell samordning av finansiering och kunskap inom hållbara städer och samhällen.*

⁵⁷ Energimyndigheten (2021). *Nationell samordning av finansiering och kunskap inom hållbara städer och samhällen.*

⁵⁸ Intervjuer med företrädare för Tillväxtverket.

⁵⁹ LOU styr all offentlig upphandling men inte hur privata aktörer som företag upphandlar. lag (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU).

⁶⁰ För mer information om konkurrensverkets principer hänvisas till: <https://www.konkurrensverket.se/upphandling/lagar-och-regler/fem-grundlaggande-principer/>

dessa principer tillämpas för att säkerställa att skattemedel används på ett effektivt sätt och att upphandling av varor och tjänster konkurrensutsätts.

Vinnova däremot ställer inte sådana krav, den stödsökande får använda sig av de regler och lagar som gäller för den sökande.

KONSEKVENNS

Om en aktivitet för ett projekt behöver upphandlas och finansiering behöver tas från olika finansieringskällor där Regionalfonden är en av källorna, måste projektaktörerna använda sig av LOU-liknande arbetssätt oavsett om lagen egentligen kräver det eller inte. Det kan innebära ökade administrativa kostnader för projektet, eftersom upphandling enligt LOU tar mer resurser och tid jämfört med en upphandling utanför LOU.

4.2 Statsstödsregler och förordningar

I följande avsnitt ligger fokus på några de identifierade hinder som Projektstödsförordningen (2003:596) och statsstödsreglerna anses ge upphov till. I detta avsnitt behandlas inte de begränsningar som statsstöd kan innebära för stora projekt där förmånstagaren bedriver ekonomisk verksamhet, vilket samfinansierade projekt ofta är.

Projektstödsförordningen 2003:596, 6§

INNEBÖRD

I projektstödsförordningen 2003:596 finns bestämmelser för bidrag inom den projektverksamhet som bedrivs av Tillväxtverket, regioner och Gotlands kommun. Flera av de intervjuade har lyft fram 6§ i förordningen som ett hinder för att samfinansiera projekt. Orsaken är 6§ fram till årsskiftet 2022-2023 förhindrat att regioner använder 1:1 Projektmedel som medfinansiering i exempelvis Vinnovafinansierade projekt.⁶¹

Här bör noteras att denna paragraf i förordningen kommer att upphöra att gälla från och med första januari 2023. Den nya skrivningen (se nedan) innebär att projekt från och med 2023 tillåts avse åtgärder som omfattas av stöd enligt förordningen (2015:208) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation:

6 § /Upphör att gälla U:2023-01-01/ Ett projekt får inte avse åtgärder som omfattas av stöd enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service, förordningen (2015:208) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation, förordningen (2015:210) om statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag, förordningen (2015:211) om statligt stöd till regionala investeringar, eller enligt motsvarande äldre bestämmelser. Förordning (2015:858).

6 § /Träder i kraft I:2023-01-01/ Ett projekt får inte avse åtgärder som omfattas av stöd enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service, förordningen (2022:1467) om statligt stöd till regionala investeringar, förordningen (2022:1468) om statligt stöd för att regionalt främja företag, förordningen (2022:1469) om statlig

⁶¹ Vinnova (2022). *Snabbenkät hinder för samfinansiering. RND-nätverket 12 maj samt mejl 12–20 maj.* Synergiuppdraget Näring 1 juni 2022.ppt

medfinansiering för åtgärder inom det nationella programmet för Fonden för en rättvis omställning, eller enligt motsvarande äldre bestämmelser. Förordning (2022:1470).⁶²

KONSEKVENSER

Projektstödsförordningen är skriven på detta vis för att förhindra att regionerna ger statsstöd via 1:1-medel. Förordningen hindrar regioner att använda den statliga finansieringen ämnad för projektverksamhet inom den regionala utvecklingspolitiken tillsammans med finansiering från exempelvis Vinnova, Energimyndigheten och Formas. Skrivningen i Projektstödsförordningen har därmed utgjort ett hinder för regioner att medfinansiera projekt med finansiering från exempelvis Vinnova och Energimyndigheten. Detta torde särskilt ha varit ett problem för de regioner som har beslutat att avsätta en låg nivå av skattemedel till regional utveckling. Förändringen som träder i kraft första januari 2023 innebär att denna begränsning tas bort vad gäller projektfinansiering från statliga nationella finansiärer. Dock kvarstår kravet att det inte får handla om statsstöd.

Då skrivningarna i § 6 nu kommer att förändras minskar troligen hindret under förutsättning att förändringarna blir klara och tydliga för potentiella sökanden. Information om de nya skrivningarna har gått ut i en skrivelse från Regeringskansliet 2022-11-18.⁶³

Tolkningen av statsstödsregler

INNEBÖRD

Statsstöd är när det offentliga (stat, kommun eller regioner) stödjer en ekonomisk verksamhet med offentliga medel och det resulterar i att mottagaren får en fördel gentemot andra aktörer på marknaden, genom att stödet gynnar en viss verksamhet eller produktion. Statsstöd kan vara riktat till ett visst företag, vissa branscher eller vissa sektorer. Åtgärden måste också ha en potentiell påverkan på konkurrensen och på handeln mellan EU:s medlemsstater. Statens, regionernas och kommunernas möjligheter att ge sådan offentlig finansiering är reglerad, och statsstöd får bara lämnas om det godkänts av Europeiska kommissionen eller har utformats enligt särskilda undantagsregler.⁶⁴

I intervjuer med ett antal aktörer som sökt finansiering framkommer en bild av att de intervjuade anser att statsstödsreglerna kan kommuniceras olika mellan Vinnova och Tillväxtverket. Det framstår i intervjuerna som om myndigheterna bitvis upplevs kommunicera olika tolkningar av hur undantag till statsstöd ska tillämpas.

⁶² Sveriges riksdag, länk hämtad 221213. *Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala utvecklingspolitiken.* https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2003596-om-bidrag-for_sfs-2003-596

⁶³ Regeringskansliet (2022-11-18). *Aktuellt från Regeringskansliet.*

⁶⁴ Citerat från Upphandlingsmyndigheten, länk hämtad 221130. *Statsstöd.* <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statsstod/>

Baserat på intervjuer med representanter för Vinnova och Tillväxtverket förefaller det som att skillnaderna i tillämpning har sin grund i olika kulturer och olika arbetssätt, inte några direkta skillnader i tolkningar. För att stödja projektsökanden har Tillväxtverket tagit fram "statsstödsboxar", en funktion som guidar i regelverket på EU-nivå och därtill knutna nationella bestämmelser för statsstödsreglerna.⁶⁵ Vinnova har inte fullt lika detaljerade beskrivningar för olika aktörer och fall. Vinnova har tagit fram ett dokument⁶⁶ som stöd till sökanden där stödnivåer, definitioner och kategorier av verksamhet som kan erhålla stöd finns beskrivet.

KONSEKVENSER

Användandet av statsstödsboxar kan innebära komplexa beräkningar av stödnivåer om ett projekt innehåller flera olika former av undantag för statsstöd.

Dessutom kan följden bli att sökanden tolkar en aktivitet på ett visst sätt och räknar med att kunna erhålla ett visst undantag till statsstödet. Om Tillväxtverket inte gör samma tolkning finns en risk att delar av projektet inte kan genomföras.

4.3 Regionala skillnader

Programområdesgränserna

INNEBÖRD

NUTS är EU:s hierarkiska regionindelning. Den introducerades 1988 av Eurostat. Syfte var att erhålla jämförbara områden vad avser till exempel yta och befolkningsstorlek i EU:s olika medlemsländer. NUTS används bland annat för statistikredovisning och i EU:s regionalpolitik.⁶⁷

I Sverige finns 8 regionala programområden, så kallade NUTS II-områden. Vid finansiering med regionalfondsmedel och 1:1-medel är samarbete över regiongränser möjliga, men skapar ändå hinder. Sökande som söker finansiering till projekt som skall verka i flera regioner kan behöva motivera för den egna regionen (Strukturfondspartnerskapet samt beslutande för 1:1-medel) att en satsning i en annan region även ger nytta till den egna regionen.

⁶⁵ Tillväxtverket, länk hämtad 221214. *Vägledning för statsstöd*. <https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/guider-och-vagledningar/handbok-for-eu-projekt-2021-2027/krav-och-styrande-dokument/krav-pa-projektet/stod-till-foretag/vagledning-for-statsstod.html>

⁶⁶ 20220816 Stödnivåer, definitioner m.m. för bidrag enligt Vinnovas stödordning: https://www.vinnova.se/globalassets/huvudsajt/sok-finansiering/regler-och-villkor/dokument/tabell-stodnivaer_ny-version_2206.pdf

⁶⁷ Citerat från Statistiska centralbyrån, länk hämtad 221213. *EU:s regioner – NUTS*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/internationell-statistik/eu-statistik/eus-regioner---nuts/>

Figur 8 NUTS II-indelningen (Tillväxtverket⁶⁸)

NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3	Län	Länskod
SE1 Östra Sverige	SE11 Stockholm	SE110	Stockholms	01
		SE121	Uppsala	03
	SE12 Östra Mellansverige	SE122	Södermanlands	04
		SE123	Östergötlands	05
		SE124	Örebro	18
SE125	Västmanlands	19		
SE2 Södra Sverige	SE21 Småland med öarna	SE211	Jönköpings	06
		SE212	Kronobergs	07
		SE213	Kalmar	08
		SE214	Gotlands	09
	SE22 Sydsverige	SE221	Blekinge	10
		SE224	Skåne	12
	SE23 Västsverige	SE231	Hallands	13
SE232		Västra Götalands	14	
SE3 Norra Sverige	SE31 Norra Mellansverige	SE311	Värmlands	17
		SE312	Dalarnas	20
		SE313	Gävleborgs	21
	SE32 Mellersta Norrland	SE321	Västernorrlands	22
		SE322	Jämtlands	23
	SE33 Övre Norrland	SE331	Västerbottens	24
SE332	Norrbottnens	25		

KONSEKVENSER

I flera av intervjuerna har framkommit en uppfattning att det är lättare för projekt att verka inom en region än över regiongränser. Så länge finansiering söks av aktörer inom ett programområde, där det är tydligt att de aktiviteter som kommer att genomföras ska genomföras i regionen, är det enklare att övertyga såväl regionala företrädare som Strukturfondspartnerskapet att projektet bör finansieras.

I den nya programperioden har förenklingar skett, så tillvida att artikel 63.4⁶⁹ i de gemensamma bestämmelserna för Europeiska regionala utvecklingsfonden⁷⁰ nu infört skrivningar som gör det lättare att genomföra aktiviteter utanför programområdet, ifall det går att visa att aktiviteten som genomförs är till nytta för det programområde som finansierar satsningen. Det blir således enklare att låta finansiering av projekt verka över regiongränser.

Fastän regelverket nu har förändrats befarar en del intervjuade att det kan vara fortsatt svårt för projekt att verka över NUTS II-gränser. Till exempel anses att det kan vara administrativt komplicerat när Strukturfondspartnerskapen i två programområden ska yttra sig om projektet. Att övertyga regionala företrädare kan också fortsättningsvis vara en utmaning.

⁶⁸ Tillväxtverket (2008). Karta över NUTS-indelningen. Länk hämtad 221130.

https://tillvaxtverket.se/download/18.7e784787153f0f33aa514e33/1463574736744/NUTS_1_2_3_200801_01-2.pdf

⁶⁹ Hela eller delar av en insats får genomföras utanför en medlemsstat, inbegripet utanför unionen, förutsatt att insatsen bidrar till programmets mål.

⁷⁰ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden,

Regionernas olika förutsättningar

INNEBÖRD

Att medfinansiera projekt kopplat till regional utveckling och därmed till bland annat innovationssystemet är inte ett krav enligt lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar. Sveriges 21 regioner har stor spännvidd både i antal invånare, antal kommuner, geografisk storlek och näringslivsstruktur. Detta innebär att de har stor skillnad i kapacitet vad gäller att kunna avsätta medel. Dessutom har Sveriges regioner olika kulturer i hur deras regionala utvecklingsarbete bedrivs. Till exempel har Västra Götalandsregionen en kultur av att sedan många år arbeta med stöd för näringslivsutveckling). Ett annat exempel är att både Skåne och Stockholm länge har arbetat med samhällsplanering för att skapa förutsättningar för hållbar utveckling.

Regionerna har även starkt skiftande förutsättningar vad gäller beslutsordning, styrning och organisation och verkar i politiskt styrda organisationer. Hur de regionala utvecklingsfrågorna organiseras varierar också: till exempel har en del regioner en regional utvecklingsnämnd, andra regioner har det inte. Vidare kan till exempel en NUTS II-region ha möjlighet att låta regiondirektör fatta beslut om förstudier upp till ett visst belopp för 1:1-medel eller regionens egen finansiering, medan andra regioner måste förankra alla projekt inklusive förstudier hos Strukturfondspartnerskapet.

KONSEKVENSER

Regionernas olika förutsättningar får till följd att krav, villkor och andra riktlinjer för olika programsatsningar ibland inte "synkar" med samtliga regioners förutsättningar och prioriteringar. Detta kan i sin tur begränsa möjligheterna att ta tillvara och hitta synergier mellan skilda styrkeområden inom olika regioner.⁷¹ Det råder ibland, som en regional utvecklingsaktör uttrycker saken:

"...osynk mellan utlysningar och vad regioner prioriterar!"⁷²

Men, som en annan regional utvecklingsaktör uttrycker det hela:

"Om vår region skulle kunna påverka en utlysningstext är det inte säkert att den fungerar bra för en annan region."⁷³

Vidare kan de ovan beskrivna skillnaderna mellan regioner även försvåra den samverkan och koordinering som är nödvändig för samfinansiering av projekt, särskilt i de fall utlysningstiderna är korta. En av de intervjuade personerna från Tillväxtverket med programansvar för ett programområde inom Regionalfonden exemplifierar med att det aktuella Strukturfondspartnerskapet har fyra möten per program och år och att mötena styrs av när ledamöterna kan träffas.

Detta styr i sin tur när utlysningar kan starta, vilket gör det svårt att samordna utlysningar med andra myndigheter. Här ska dock sägas att i den nu öppna utlysningen av regionala regionalfondsmedel är tiderna koordinerade: samtliga stänger den 15 december 2022. Däremot kan de fortfarande skilja sig åt vad gäller ämnesinriktning.

⁷¹ Vinnova (2022). *Snabbenkät hinder för samfinansiering. RND-nätverket 12 maj samt mejl 12-20 maj.*

Synergiuppdraget Näring 1 juni 2022.ppt

⁷² Intervju med regional utvecklingsaktör

⁷³ Intervju med regional utvecklingsaktör

Fördelningen av 1:1 Projektmedel

INNEBÖRD

Som visats i avsnitt 3.6 har vissa regioner mer 1:1-medel medan andra har mindre: exempelvis Region Kronobergs har cirka 15 mnkr medan Region Västerbottens har cirka 110 mnkr.

De län som har stora andelar 1:1-medel får därmed en form av inbyggt kapacitetstak, då 1:1-medlen fördelas utifrån en fördelningsnyckel,⁷⁴ som i Budgetpropositionen för 2023 beskrivs enligt följande:

De utmaningar som finns i respektive län kan vara utgångspunkt vid den långsiktiga fördelningen av medel från anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder mellan länen. Utmaningar finns kopplat till förhållanden som gleshet och avstånd, demografi, kompetensförsörjning, arbetsmarknad, entreprenörskap och företagande, arbetsproduktivitet samt regional dynamik. Hänsyn bör även tas till medfinansiering av Europeiska regionala utvecklingsfonden och stödområdestillhörighet för regionala företagsstöd.⁷⁵

KONSEKVENSER

De regioner som har lite 1:1-medel behöver, om de anser att de vill finansiera denna typ av verksamhet, använda mer egna skattemedel för medfinansieringen av projekt. Det kan också innebära att regioner med lite 1:1-medel får begränsade möjligheter att medfinansiera för regionen viktiga satsningar. I praktiken kan det innebära att de stängs ute, helt eller delvis, från viktiga utlysningar och program.

Konsekvensen kan även bli att regioner får svårt att tillsammans med andra regioner samfinansiera projekt – en region kan med lätthet gå in och medfinansiera en del av ett projekt med 1:1-medel, medan det kan vara omöjligt för en annan medverkande region. En regional utvecklingsaktör beskriver i intervju:

”Utvecklingsmedlen i vårt län räcker i slutänden endast till hälften så mycket insatser som våra två grannlän.”⁷⁶

1:1-medlen i kombination med regionalfondsmedlen

INNEBÖRD

I programperioden för år 2021–2027 kan projektaktörer söka maximalt 40 procent av projektets totala budget (50% i Norra Mellansverige) i EU-stöd från exempelvis Regionalfonden. Det är en minskning med tio procentenheter, från 50 procent i den förra programperioden.

Övrig finansiering (60 alternativt 50%) behöver därmed utgöras av andra nationella medel, till exempel medfinansiering genom anslag 1:1 (som fördelas till regionerna)

⁷⁴ Sveriges Kommuner och Landsting (2017). *Regionalt utvecklingskapital. Kartläggning av regionala utvecklingsresurser.*

⁷⁵ XXXX

<https://www.regeringen.se/4ab582/contentassets/def2026cac0b4ef7acf4afeb988326ed/utgiftsomrade-19-regional-utveckling.pdf> Länk hämtad 230117

⁷⁶ Intervju med regional utvecklingsaktör

eller av egen skattefinansiering.⁷⁷ Enligt flera av de intervjuade skapar detta nya utmaningar, då 1:1-medel hittills i den nya programperioden maximalt får utgöra 50 procent av medfinansieringen för ett projekt. Det kan således vara svårt att finansiera de 10 procent som återstår.⁷⁸

Från och med första januari 2023 kommer projektstödsförordningens 5§ att ändras, vilket möjliggör att använda 1:1-medel för att medfinansiera regionalfondsprojekt upp till 60 procent. Förändringarna i förordningen lyder som följer:

5 § /Upphör att gälla U:2023-01-01/ Bidrag för ett projekt får inte utgöra driftsstöd.

Bidrag enligt denna förordning får lämnas med högst 50 procent av utgifterna för projektet.

Om Tillväxtverket och minst en annan beslutsfattare enligt denna förordning beslutar om bidrag för samma projekt, får bidrag lämnas med upp till 100 procent av utgifterna för projektet. Varje beslutsfattare får dock besluta om bidrag med högst 50 procent av utgifterna för projektet. Förordning (2009:674).

5 § /Träder i kraft I:2023-01-01/ Bidrag för ett projekt får inte utgöra driftsstöd.

Bidrag enligt denna förordning får lämnas med högst 50 procent av utgifterna för projektet.

Bidrag enligt denna förordning får lämnas med högst 60 procent av utgifterna för projektet om medfinansiering lämnas från Europeiska regionala utvecklingsfonden eller Europeiska socialfonden+ enligt förordningen (2022:1379) om förvaltning av program för vissa EU-fonder. Om Tillväxtverket och minst en annan beslutsfattare enligt denna förordning beslutar om bidrag för samma projekt, får bidrag lämnas med upp till 100 procent av utgifterna för projektet. Varje beslutsfattare får dock besluta om bidrag med högst 50 procent av utgifterna för projektet. Förordning (2022:1470).⁷⁹

I Regeringens skrivelse 2022-11-18 beskrivs förändringen enligt följande:

Dessutom sker med anledning av en ändring i förordningen (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken.

Medfinansieringsgraden blir 60 procent om stöd lämnas enligt ERUF eller ESF+.

Dessutom förtydligas att stöd inom denna förordning inte får utgöra statligt stöd.⁸⁰

⁷⁷ Exempel, länk hämtad 221201. <https://tillvaxtverket.se/finansiering/utlysningar/2022-09-29-stark-naringslivets-kompetensforsorjning-i-ovre-norrland.html>

⁷⁸ Från och med 2023-01-01 har detta förändrats, se underliggande stycke, vid tidpunkten för genomförda intervjuer var dock detta fortfarande något som uppfattades som ett problem av flera av de intervjuade..

⁷⁹ Sveriges riksdag, länk hämtad 221213. *Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala utvecklingspolitiken.* https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2003596-om-bidrag-for_sfs-2003-596

⁸⁰ Regeringskansliet (2022-11-18). *Aktuellt från Regeringskansliet.*

KONSEKVENSER

Behovet av ytterligare en finansieringskälla ställer ännu högre krav på projektaktörer avseende intern samordning, att hitta externa samarbetspartners samt att (i förekommande fall) förankra politiskt, vilket tar ytterligare tid och resurser. Detta kan ytterligare öka skillnaderna regioner emellan, eftersom deras resurser i form av egenfinansiering (skattemedel) skiljer stort.

Innan den nya förordningen trädde i kraft var det en utmaning för projektaktörer att hitta 10 procent finansiering utöver 1:1-medel. Efter att förordningen trätt i kraft kvarstår problemet för de regioner som har lite 1:1-medel samt för de aktörer som inte tilldelas sådana medel alls.

4.4 Övriga identifierade hinder

Här redovisas ett antal mer allmänna hinder som identifierats inom uppdraget.

Projektfiering / Kort projektlängd

INNEBÖRD

Den så kallade projektfieringen, det vill säga att många organisationer/insatser är beroende av projektmedel, är en sedan länge känd realitet inom regionalt innovations- och företagsstödande arbete. Projektlängden inom Regionalfondens regionala program var i den nu avslutade programperioden 3 år samt 4 månader för avslutsarbete.⁸¹ Från och med innevarande programperiod kan detta variera utlysning till utlysning.

Enligt Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala utvecklingspolitiken finns det dock ingen tidsgräns. Dock i förordningen att det "Med projekt avses i denna förordning insatser som är avgränsade från den ordinarie verksamheten i fråga om tid, ekonomi och arbetsinsats."

En vanlig projektlängd för projekt finansierade av Vinnova är cirka 6 månader – 3 år. Ofta anses en projekttid om 3 år vara för lite, i synnerhet inom akademi – till exempel kan uppbyggnad av en centrumbildning hos ett lärosäte erfarenhetsmässigt ta upp till 9 år.⁸²

KONSEKVENSER

Korta projekttider skapar svårigheter om den ordinarie verksamheten ska förändras. Det kan bidra till risken att projektresultat aldrig används, varken inom ordinarie verksamhet eller i nya projekt, efter att ett projekt har avslutats.

Ytterligare en utmaning med korta projekttider, vilket lyfts fram i några intervjuer, är att projekt vanligtvis kan delas in i en uppstartsfas, en genomförandefas och en avslutsfas. Om ett projekt löper över tre år kan det förenklat sägas att första året behövs för att starta upp projektet och tredje året behövs för att avsluta. Det innebär att det finns i storleksordningen ett år för att genomföra det som var tanken med projektet.

⁸¹ Tillväxtverket (2020). *Så länge kan ett projekt pågå*. Länk hämtad 221130. <https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/guider-och-vagledningar/handbok-for-eu-projekt/ansoka/nar-och-hur-kan-ni-ansoka/sa-lange-kan-ett-projekt-paga.html>

⁸² Detta har framgått i intervjuer.

En del finansiärer försöker hantera problemen med korta projektider. Vinnova har exempelvis satsningarna på Strategiska Innovationsprogram, med upp till 12 års finansiering, samt Kompetenscentrum med upp till 10 års finansiering.

Korta ansökningsperioder

INNEBÖRD

I en studie från 2021 lyfter i stort sett alla tillfrågade kommuner, oavsett sökvana, att ansökningstiden/utlysningstiden allt som oftast anses vara för kort.⁸³ Detta har även framkommit i flera intervjuer inom detta analysuppdrag.

KONSEKVENSER

När perioden för ansökan är alltför kort får de stödsökande inte tillräckligt med tid för att sätta sig in i vad utlysningen/stödformen handlar om. Dessutom blir det svårt att hinna med intern samordning, att hitta externa samarbetspartners och att förankra politiskt, vilket är ett måste för att få till stånd medfinansiering.

Till exempel behöver kommuner, för att kunna planera för medfinansiering av ett projekt, att kostnaden finns med i kommunens budget som beslutas och fördelas i årscykler. Därför har kommuner ofta svårt att synka ansökningar med korta ansökningsperioder med sin verksamhetsplanering och budgetering.⁸⁴

En regional utvecklingsaktör säger i intervju:

”Bra utlysningar men den korta tiden är ett gissel! Hade vi bättre med tid skulle vi kanske kunna hitta andra finansiärer än 1:1-medel, till exempel bankstiftelser.”⁸⁵

Olika bedömningsprocesser

INNEBÖRD

Ett annat hinder är att olika finansieringskällor har olika bedömningsprocesser. Vinnova använder sig oftast av externa/förordnade bedömare, medan Tillväxtverkets 1:1-medel bedöms av handläggare. Regionalfondsfinansieringen bedöms av Tillväxtverket utifrån prioritering av Strukturfondspartnerskapen.

KONSEKVENSER

Det är svårt att synka bedömningsprocesserna när besluten ska fattas på så skiftande sätt. Det finns goda exempel på när nationella medel från olika finansiärer hanteras genom en överenskommelse där en finansiär/myndighet fattar beslut, men där man innan har kommit överens om såväl utlysning, krav, bedömningskriterier och villkor. Detta förfarande är dock inte möjligt när det handlar om regionalfondsmedel där Strukturfondspartnerskapen enligt lag är den aktör som prioriterar ansökningar.

⁸³ Energimyndigheten (2021). *Nationell samordning av finansiering och kunskap inom hållbara städer och samhällen.*

⁸⁴ Energimyndigheten (2021). *Nationell samordning av finansiering och kunskap inom hållbara städer och samhällen.*

⁸⁵ Intervju med regional utvecklingsaktör

5. Fallstudier

I följande kapitel beskrivs ett antal faktiska projekt där utmaningar och hinder uppstått i samband med att projekten sökt finansiering från flera olika finansiärer. Fallstudierna bygger på intervjuer med projektägare och i vissa fall även intervjuer med representanter från finansiärerna. Syftet med fallstudierna är att konkret exemplifiera vad sökanden upplever som utmanande och hinderskapande då projekt finansieras av olika finansiärer på regional, nationell och internationell nivå.

5.1 Fallstudie 1: Sweden Innovation Arena

Följande fallstudie bygger på projektet Swedish Innovation Arena som koordineras av Swedish Incubators & Science Parks (SISP).⁸⁶ Projektet är i stor utsträckning finansierat av det nationella regionalfondsprogrammet. Utöver finansiering från Regionalfonden har projektet bland annat erhållit finansiering från Vinnova och RISE. Fallstudien fokuserar på de hinder och utmaningar som uppkommit då finansiering till projektet kommer från såväl Regionalfonden som regionen och Vinnova. Uppföljningen går inte in på vad som genomförs i projektet förutom en mycket kortfattad bakgrundsbeskrivning till projektet. Fallstudien bygger på dokument så som ansökningar, beslutsmeddelanden, information från Tillväxtverkets och Vinnovas hemsidor samt intervjuer med projektets projektledare.

Bakgrund

Swedish Innovation Arena (SIA) är ett systemförändrande projekt finansierat genom Nationella regionalfondsprogrammet, Vinnova, Tillväxtverket och RISE och drivs av Swedish Incubators & Science Parks (SISP) som är en medlemsbaserad intresseorganisation för Sveriges inkubatorer och science parks. SIA-projektet ligger i SISP Service & Development AB. Ett AB som ägs av den ideella föreningen SISP.

Projektet syftar till att identifiera och testa insatser för att skapa bättre förutsättningar för landets startups och scaleups så att de får samma tillgång till stöd och utvecklande resurser oavsett geografiskt läge. Projektet ska bidra till att resurser nyttjas smartare och att innovationssystemet blir mer effektivt genom skapandet av ett mer sömlöst ekosystem för innovationsstöd.

Projektet genomförs i bred samverkan med flertalet myndigheter och nationella aktörer samt med innovationssystemet och befintliga innovationsfrämjare på lokal, regional och nationell nivå.

Projektet vill medverka till en ökad systemsyn bland de innovationsfrämjande aktörerna för att tydliggöra, samordna och stärka de olika främjandeaktörernas erbjudanden. Projektet syftar också till att tillgängliggöra och produktifiera redan utvecklade och verifierade metoder och verktyg för affärsutveckling till alla SISP:s medlemmar.⁸⁷

⁸⁶ SISP är den svenska branschföreningen för Sveriges inkubatorer och science parks. Enligt SISP hemsida har organisationen 61 medlemmar över hela Sverige som tillsammans har över 5000 företag med drygt 70 000 sysselsatta. Fokus ligger på kunskapsbaserade, tillväxtorienterade företag. Länk hämtad 221214. <https://www.sisp.se/>

⁸⁷ SISP medlemmar består av inkubatorer och science parks i hela Sverige.

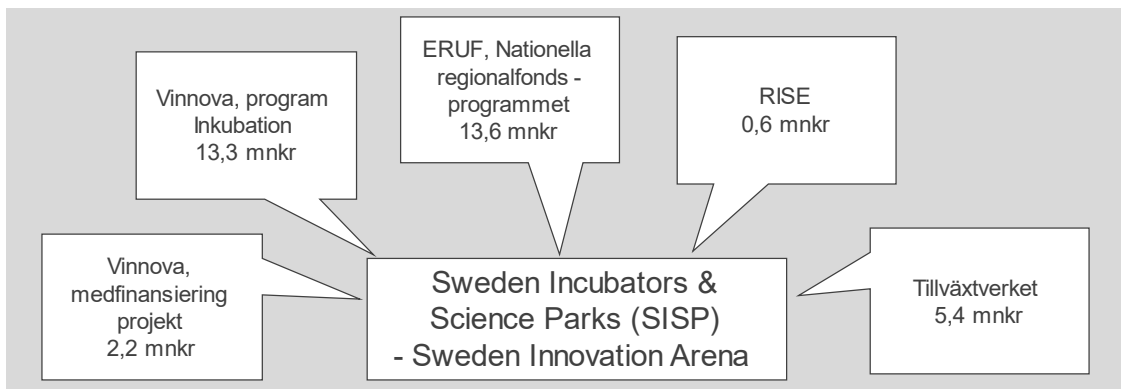
I dialog med Tillväxtverket och Vinnova identifierades gemensamt utmaningar i innovationsstödsystemet för nya och växande innovativa bolag. Utifrån utmaningarna och en önskan om att skapa stabilitet och robusthet för SISP utarbetades projektiden och möjligheten att finansiera SIA från det nationella regionalfondsprogrammet tillsammans med finansiering från nationella aktörer. Enligt information från den genomförda intervjun var en grundläggande idé att SISP via SIA skulle kunna ta rollen som en förändringsagent för det svenska innovationsstödsystemet, en roll som en finansierande myndighet kan ha svårt att axla.

Enligt Tillväxtverkets dokument "Beslut om stöd" ärendeid. 20203513 har projektet beviljats 13 568 538 SEK från det Operativa programmet för Nationella regionalfondsprogrammet, insatsområdet Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation med en total budget på 35 068 538 SEK. Medfinansierat kommer från andra projekt finansierade av Vinnova (15,5 mnkr), Tillväxtverket (5,4 mnkr) och RISE (0,6 mnkr). Projektet startade i början av 2020 och beräknas pågå fram till 2023-04-30.

Den samlade finansieringen på ca 35,1 Mkr för projektet ser ut som följer:

- Vinnova, program: Inkubation Övrigt 2017–2020: 13,3 Mkr
- Medfinansiering Vinnova projektet Inkubatorexcellens: 2,2 Mkr
- ERUF Nationella regionalfondsprogrammet: 13,6 Mkr
- Tillväxtverket: 5,4 Mkr
- RISE: 0,6 Mkr, i form av In kind.

Figur 9 Finansieringen av projekt Sweden Innovation Arena (Tillväxtverket, projektets dokumentation, sammanställning Sweco)

Hindret

Tre ansökningar i stället för en

I samband med att ERUF-ansökan arbetades fram signerade Vinnova, TVV och RISE medfinansieringsintyg vilka bifogades till ansökan. Utöver detta hade SISP ett pågående Vinnova projekt (Inkubatorsexcellens) som skulle utgöra medfinansiering under 2020. Tillväxtverkets bidrag utgjordes av så kallat verksamhetsbidrag och var ansökt och beviljat för 2020–2022. Det visade sig att verksamhetsbidraget inte kunde ses som medfinansiering från TVV utan från SISP då bidraget först gick till SISP innan det gick vidare till aktiviteter inom projektet. Utöver rapportering till TVV för verksamhetsbidraget och rapporteringen till Vinnova för Inkubatorsexcellens projektet var SISP:s bild vid denna tidpunkt att det skulle räcka med en ansökan (ERUF-ansökan) och ERUF-rapporteringar till TVV för att kunna få ut den överenskomna medfinansieringen. I realiteten visade det sig att medfinansieringen från Vinnova och TVV krävde separata ansökningar från respektive myndighet. För att få ut Vinnovas medfinansiering krävdes således en separat projektansökan, där det inte gick att använda ERUF-ansökan för projektet SIA. Varje ansökan behövde utformas på sitt speciella sätt utifrån krav ställda av Vinnova och TVV på såväl innehåll som format.

Krav som förändras med tiden

I en första dialog med Vinnova kommunicerades vissa önskemål och synpunkter som SISP behövde uppfylla i ansökan för att kunna få finansiering från Vinnova. Dessa önskemål och synpunkter förändrades och gjorde att SISP var tvungna att justera projektansökan flera gånger för att finansieringen från Vinnova verkligen skulle kunna realiserars.

Enligt TVV kunde inte medfinansieringen från Vinnova och TVV godkännas som medfinansiering till ett ERUF-projekt. Situationen löstes genom att SISP tog fram och signerade ett medfinansieringsintyg med SISP som medfinansier.

Projektet söker upp och vill inkludera flera aktörer. I vissa fall som samverkansparter, något som visat sig vara svårt att genomföra i praktiken då det kräver ändringsansökningar från såväl projektledningen som den tilltänkta nya projektparten. Den extra administrationen har inneburit att minst två aktörer valt att inte fullt ut gå med som samverkansparter i projektet.

Flera lägesrapporter och slutrapport

Då projektet byggts upp med finansiering från olika finansiärer har projektet ur rapporteringssynpunkt blivit till tre projekt med en stor mängd olika rapporter som ska innehålla olika former av budgetuppföljning och åiterrapportering vilket skapar en stor administrativ börda för projektägaren. Exempelvis kräver Tillväxtverket rapportering vid följande tillfällen 2020-07-30, 2021-01-31, 2021-07-30, 2022-01-31, 2022-07-30, 2023-01-31 och 2023-04-30 för finansieringen från regionalfonden. Vinnova å sin sida kräver rapportering vid följande tillfällen: 2021-05-28, 2021-06-30, 2021-11-19, 2022-04-29, 2022-11-23 och 2023-05-30. Vidare kräver Tillväxtverket två rapporter per år för verksamhetsbidraget. Det vill säga 19 olika rapporter för finansieringen från regionalfonden, Tillväxtverket och Vinnova för hela projekttiden på drygt tre år.

Konsekvenser

Resultatet för SISP blev att organisationen var tvungen att hantera tre olika ansökningar med olika krav på format och innehåll samt tre olika former av rapportering med olika krav och olika rapporteringstidpunkter.

Ett exempel på olika krav är Tillväxtverkets (för finansiering från ERUF) och Vinnovas olika regler för hur indirekta kostnader ska redovisas för ett projekt. Tillväxtverket utgår från en fix schablon där Vinnova kräver att den ska redovisas som en specifik kostnad vilket gör att inrapporterade indirekta kostnader kan skilja sig åt i de olika rapporteringarna.

Utöver detta var det även skillnader i utbetalning (ERUF utbetalas i efterskott efter utfört arbete, Vinnova och TVV betalar ut i förskott). Här förekom det att kostnader som Vinnova och TVV godkände inte godkändes av ERUF. Konsekvensen blev då att antingen försöka finansiera aktiviteter godkända av ERUF på annat sätt, alternativt minska budgeten på hela projektet.

Arbetet med tre separata ansökningar skapade ett stort administrativt arbete för SISP något som påverkade de operativa arbetet. Projektet är stort men SISP har inte haft möjlighet att tillsätta ett stort projektteam. Samma personer i projektteamet har varit tvungna att jobba såväl operativt som administrativt. Det administrativa arbetet påverkade det operativa arbetet genom att kritiska resurser (anställdas tid) delvis gick till administration istället för operativt arbete i projektet.

SIPS behövde arbeta fram ett eget nytt system för att hantera budgetuppföljningen till de tre finansörerna. Rapporteringen till de olika projekten skapade enligt intervjupersonen en större ekonomisk komplexitet jämfört med vad ett ERUF-projekt vanligen kräver.

Det har varit mycket utmanande för projektet att veta vilka kostnader som kan gå in på vissa poster inte minst för ett explorativt projekt där projektets aktörer allt eftersom kommer fram till vad som behöver göras. Inte minst gäller det, så som redan nämnts, fallen då projektet vill koppla på nya samverkanspartner. Ytterligare en komplikation är att TVV hanterar ett ärende åt gången. Om exempelvis en lägesrapport är inskickad för granskning börjar TVV inte hantera en ändringsansökan innan lägesrapporten är godkänd. Om handläggningen av lägesrapporten drar ut på tiden innebär det att det kan ta mycket lång tid innan en ny potentiell samverkanspartner kan granskas och eventuellt godkännas som part i projektet.

De olika kraven på rapportering och ansökningar skapade förseningar i projektet. SISP var tvungna att ta in extern jurist och ekonomistöd. Juriststödet godkändes inte som en projektkostnad vilket gjorde att SISP fick lägga in egen finansiering för att få fram ansökningar som godkändes av finansörerna.

Enligt den intervjuade personen påverkas även andra aktörer med ökad administration, inte bara SISP, på grund av de olika rapporteringskraven, exempelvis SISP:s medlemmar så som inkubatorer och science parks.

Möjliga lösningar

Utifrån intervju och tillgängliga dokument har ett antal förslag formulerats som kan minska det upplevda hindret för samfinansiering:

- En ökad dialog mellan finansörerna i syfte att tillse att utlysningar innehållsmässigt och tidsmässigt koordineras.
- En ökad dialog mellan finansörerna i syfte att koordinera rapporteringen och tillse att projektet i görligaste mån kan skriva en rapport som fungerar för samtliga finansörer.
- En ökad dialog mellan finansörerna i syfte att koordinera datum för rapportering.
- Aktiviteter vilka ingår i ERUF-projekt godkänns i förväg för att undvika situationen att redan genomförda aktiviteter ej finansieras.

- En tydlighet från finansörerna gällande vad som krävs i form av krav på medfinansiering, exempelvis för att undvika medfinansieringsintyg som inte godkänns i en ansökan till projekt finansierade av ERUF.
- Ett enkelt avtal som gör det möjligt att på ett effektivt sätt inkludera fler aktörer i projektet.

Reflektioner

Krav och förutsättningar som ändras under planeringen av ett projekt och skrivandet av en ansökan kan skapa en osäkerhet hos den som söker finansiering. Här finns en risk att sökanden beslutar att inte gå vidare med projektet.

Om rapportering av resultat och budgetuppföljning koordineras mellan finansörerna skapas troligen bättre förutsättningar för mindre organisationer, så som SISP, att hantera stora projekt vilka genomförs via samfinansiering från flera källor.

Regionalfondsprojekt tycks vara svåra att driva utan ett stöd från en organisation som har väl utarbetade rutiner för hantering av komplexa administrativa rutiner. Med nuvarande hantering och utformning av finansiering från Regionalfonden tycks det vara mycket utmanande för mindre organisationer att hantera rollen som projektkoordinator i regionalfondsprojekten.

5.2 Fallstudie 2: Electrification Hub

Inledning Electrification Hub

Följande fallstudie bygger på projektet Electrification Hub, ett initiativ som koordineras av Mälardalens universitet och i stor utsträckning är finansierat via Regionalfonden. Fokus ligger på de hinder och utmaningar som projektet haft till följd av att finansiering till projektet kommer från såväl Regionalfonden som Region Västmanland, Vinnova och Formas.

Fallstudien bygger på en intervju med projektledarna till projektet samt den information som finns om projektet på Vinnovas och Tillväxtverket hemsidor. Fallstudien går inte in på vad som genomförts i projektet mer än en i en kortfattad inledning.

Bakgrund

Electrification Hub ska fungera som en oberoende plattform som möjliggör nationella och internationella samarbeten kring elektrifierade transporter som i sin tur bidrar till minskade utsläpp. Plattformen ska samla kompetens för att accelerera utvecklingen kring elektrifiering, energi och elektromobilitet. Genom att implementera och demonstrera lösningar, bedriva forskning och utveckling, industrialisera innovationer, bidra till policyutveckling samt attrahera och utveckla ny kompetens ska projektet bidra till minskade utsläpp, hållbar tillväxt och de nationella och globala klimat- och miljömålen. Målet för projektet är att bidra till Sveriges uppsatta mål att minska de tunga transporternas miljöpåverkan genom en 70-procentig minskning av utsläppen.

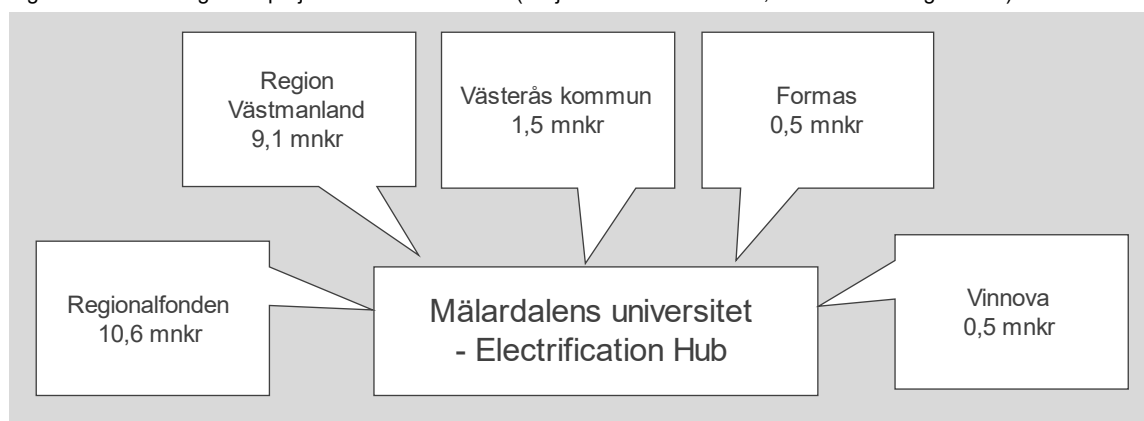
Electrification Hub har ett stort antal parter: ABB, Alstom, Epiroc, Hitachi ABB Power Grids, InnoEnergy, MDU, Northvolt, Region Västmanland, RISE, Svealandstrafiken, Uppsala universitet, Volvo Construction Equipment och Västerås stad.

Projektet⁸⁸ har en total budget på cirka 21 mnkr varav hälften (10,6 mnkr) beviljats av Regionalfonden i östra Mellansverige där följande regioner ingår: Södermanland, Uppsala, Västmanland, Örebro, och Östergötland.

Starttid för projektet enligt den information som finns om regionalfondsfinansieringen är 2021-01-01 och sluttid, enligt samma källa, är 2023-04-30. Möjligheten finns att projektet fortsätter även efter detta datum men då med ny finansiering från Regionalfonden eller från annan finansieringskälla. I Tillväxtverkets beslut om stöd finns angivet att region Västmanland medfinansierar projektet med 9,1 mnkr och Västerås kommun med 1,5 mnkr.⁸⁹

Utöver finansieringen från Regionalfonden finns enligt information från den genomförda intervjun ytterligare fyra projekt kopplade till Electrification Hub. Tre finansierade av Vinnova på 1,4 mnkr, 0,5 mnkr och 1 mnkr respektive samt ett finansierat av Formas på 0,5 mnkr.

Figur 10 Finansieringen av projekt Electrification Hub (Projektets dokumentation, sammanställning Sweco)

Hindret

Olika krav på ansökningar och rapportering

Enligt intervjupersonen har alla regioner och myndigheter olika gränssnitt, olika ansökningar och olika beslutsprocesser. En delförklaring till det är skillnader i styrning. Regioner har en mer direkt politisk styrning vilket kan påverka såväl beslut (exempelvis genom krav på geografisk närhet) som beslutsprocesser (när i tiden ett beslut kan fattas). All finansiering kommer med olika begränsningar och det krävs att den som söker finansiering är insatt i och förstår de olika regelverken. I en annan av de genomförda intervjuerna framfördes att aktörer inte maktar med att sätta sig in i alla olika regelverk – det är helt enkelt alltför resurskrävande. Följden blir att en del regionala aktörer inte söker finansiering från finansiärer som exempelvis Vinnova, eftersom deras resurser enbart räcker till att söka från Regionalfonden.

Kraven på rapportering varierar stort. I flera intervjuer framkommer uppfattningen att kraven från Vinnova är enklare och mer hanterliga än de omfattande rapporteringskraven som ställs på regionalfondsfinansierade projekt.

Finansiärer ej koordinerade

Enligt information från den genomförda intervjun är de olika regionerna inte koordinerade vad gäller hantering av ansökningar. Till exempel kan Region

⁸⁸ Enligt Tillväxtverkets beslut om stöd, ärendeid: 20294265

⁸⁹ Ibid

Västmanland kräva in ett visst underlag för en ansökan vid en viss tidpunkt, medan Region Örebro kräver in ett annat underlag vid en senare tidpunkt för något som i grunden ska finansiera samma projekt. Vidare ställs olika krav från de olika regionerna på projektet.

För att det ska vara möjligt att medfinansiera ett projekt som är delfinansierat av Regionalfonden med nationella medel krävs att det finns en utlysning som ligger rätt tidsmässigt. Det framhålls av flera av intervjupersonerna som viktigt att den nationella utlysningen är tillräckligt öppen tematiskt/ämnesmässigt? för att det ska vara möjligt att använda den nationella finansieringen som medfinansiering, något som sällan är fallet då en utlysning ofta har detaljerade krav och villkor som styr vad finansieringen ska användas till.

NUTS II

Enligt information från den genomförda intervjun måste det regionalfondsfinansierade projektet skapa värde för små och medelstora företag (SMF) i Östra Mellansverige (ÖMS). Detta skapar öppningar för projektet att även inkludera företag och andra aktörer som befinner sig utanför aktuell NUTS 2 område, Östra Mellansverige, dock måste då projektledningen påvisa hur samarbetet med dessa aktörer bidragit till att skapa värde för SMF i ÖMS. Beskrivningen av värdeskapande för SMF i ÖMS bedöms därefter av Tillväxtverket och i detta finns en risk att Tillväxtverket i sin bedömning inte delar projektledningens beskrivning av värdeskapandet.

I slutänden är det Strukturfondspartnerskapet för Östra Mellansverige som prioriterar och på så vis avgör om finansieringen och det finns inga garantier för att projekt där delar av finansieringen används till verksamhet utanför aktuell region prioriteras, trots att möjligheten formellt sett finns.

Konsekvenser

Då olika utlysningar inte är koordinerade går det inte att vara säker på att all medfinansiering kommer att finnas på plats till en regionalfondsansökan, vilket som i sin tur omöjliggör att lägga in budgeten i regionalfondsansökan.

På motsvarande sätt som för Swedish Innovation Arena kan det uppstå utmaningar att rapportera in resultat från ett projekt till olika finansiärer, då deras inriktningar på utlysningar och krav på rapportering har stora inbördes skillnader.

De olika sätten att kommunicera kring statsstöd försvårar rapportering, budgetredovisning och även ansökningsprocessen,

Nationell finansiering som medfinansiering kan vara en *show stopper* om de inte är öronmärkta för regionalfondsfinansiering eller tillräckligt fria.

Möjliga lösningar

Möjligheten att i den nya programperioden kunna använda regional finansiering utanför regionen kan bidra till att resultaten från projekt får spridning över flera regioner. Dock är det som ovan nämnts inte alltid detta genomförs i praktiken trots att möjligheten finns. Ökad förståelse hos Strukturfondspartnerskapen och regionerna om fördelarna med att stöd kan passera regiongränser skulle kunna bidra till att reducera detta hinder.

Vidare är det bra att nationell finansiering kan användas som medfinansiering. Extra viktigt för att det ska fungera bra är då koordineringen av utlysningar i tiden mellan olika finansiärer.

Ett önskvärt läge skulle kunna vara:

1. Finansiering som var ämnade att stötta liknande syften, öppna utlysningar på båda ställen. Samma datum, liknande komponenter.
2. Att olika finansiärer använder samma ord och beskrivningar av statsstödsreglerna i sin kommunikation av reglerna.

Reflektioner

Den tidsmässiga koordineringen har stor betydelse för möjligheten till stärkt samfinansiering. Om det exempelvis finns en utlysning av nationell finansiering öppen samtidigt som det finns en möjlighet att söka finansiering från Regionalfonden, stärks projektaktörers möjlighet att arbeta fram ett projektförslag som överensstämmer med kraven både i Regionalfonden och i den nationella utlysningen.

De olika kraven och begränsningarna på finansiering från olika finansieringskällor tycks vara möjliga att hantera. Vad som är tydligt är att det krävs mycket kunskap och ett väl fungerande administrativt stöd för att det inte ska bli övermäktigt att hantera finansiering från flera finansieringskällor.

5.3 Fallstudie 3: EDIH och Resilient produktion

Inledning

Denna fallstudie var ursprungligen tänkt att fokusera på utmaningar och problem som kan uppstå då ett projekt söker finansiering från olika regioner. Detta grundades i samtal med en representant från Region Kronoberg, var det framkom att såväl regionalfondsfinansierade projekt med ALMI som projektkoordinator och så kallade digitala innovationshubbar, European Digital Innovation Hubs (EDIH) stått inför olika former av utmaningar då dessa projekt arbetat över regiongränser.

Liknande utmaningar har även framkommit i dialog med projektdeltagare i projektet "Demonstrator - On demand manufacturing for resilient produktion (DEM-ON DM)", en genomförbarhetsstudie finansierad via Vinnovas utlysning Resilient produktion, Systemdemonstrator.

Projektet som ALMI varit involverat i avslutades för nästan tio år sen (2013) och det har i nu aktuellt analysuppdrag inte varit möjligt att hitta personer med projektanknytning att intervjua. Det som emellertid framgick i intervjun med Region Kronoberg var att det hade varit administrativt krångligt att arbeta med regioner som befann sig i olika NUTS-regioner⁹⁰. Blekinge som tillhör region SE22 (övriga regioner tillhörde SE21) valde till slut att inte delta i projektet, då det blev alltför utmanade administrativt. Vad dessa utmaningar bestod i har dock inte varit möjligt att verifiera eller undersöka närmare.

Däremot har utmaningarna som uppstått för en av EDIH-hubbarna och DEM-OO DM varit möjliga att följa upp, då projekten pågår och representanter från projekten har kunnat intervjuas. I intervjuerna framgår tydligt att det inte i första hand är finansieringen från olika regioner som varit utmanande. Däremot har situationen med

⁹⁰ NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) är EU:s hierarkiska regionindelning. Den introducerades 1988 av Eurostat. Syfte var att erhålla jämförbara områden vad avser till exempel yta och befolkningsstorlek i EU:s olika medlemsländer. NUTS används bland annat för statistisk redovisning och i EU:s regionalpolitik. Länk hämtad 221214. <https://www.scb.se/hitta-statistik/internationell-statistik/eu-statistik/eus-regioner--nuts/>

olika finansiärer upplevts som utmanande, oavsett om det handlat om finansiering från olika regioner eller finansiering från olika nationella finansiärer som Vinnova och Tillväxtverket.

Detta har resulterat i att fallstudien fokuserar på beskrivningen av projekt som finansieras från olika finansieringskällor, oavsett om det rör sig om finansiering från olika regioner eller ej.

Fallstudien bygger på intervjuer med projektkoordinator för en av EDIH-hubbarna, en representant för Tillväxtverket, en representant för Region Kronoberg, projektledaren till genomförbarhetsstudien DEM-ON DM samt en representant från Region Dalarna. Fallstudien inleds med en kortfattad beskrivning av EDIH, utlysningen Resilient produktion samt två projekt (DEM-ON DM och DigITHUB Sweden) finansierade inom ramen för Resilient produktion och EDIH. De inledande beskrivningarna är baserade på information från Tillväxtverkets och Vinnovas hemsidor.

Bakgrund

EDIH, DigITHub Sweden

De Digitala Innovationshubbarna är en del av EU programmet "Digital" som inryms i Europeiska unionens kommande långtidsbudget 2021–2027. Digital är ett nytt program med målet att företag, medborgare och offentliga organisationer i större utsträckning ska använda sig av digital teknik. Sverige har tilldelats fyra Europeiska Digitala Innovation hubbar, *European Digital Innovation Hubs* (EDIH) som delfinansieras via EU programmet Digital:

1. Health Data, HDS, koordinerande projektpart: Kungliga Tekniska Högskolan (KTH)
2. Digital Transformation of Aviation and Aerospace, koordinerande projektpart: Norrköping Science Park
3. DigITHub Sweden, koordinerande projektpart: Mobile Heights
4. Smart Manufacturing Industries, koordinerande projektpart: Mälardalens universitet

Den nu aktuella fallstudien fokuserar på DigIT Hub Sweden som hjälper företag och den offentliga sektorn att digitalisera. Hubben har ekonomiskt stöd från Digital, europeiska regionala utvecklingsfonden, Region Skåne, Region Blekinge, Region Kronoberg och Vinnova. Stödet från Vinnova utgörs av medfinansiering för det första året. Den regionala finansieringen sträcker sig över alla tre år. Vinnovas startbidrag gör att finansieringen från Regionalfonden inte behöver vara lika stor första året som de kommande två åren.

Koordinerande projektpart för DigIT Hub Sweden är Mobile Heights och projektets samarbetspartners är Blue Science Park, Campus Ljungby, Epic Innovation & Technology Center, Helsingborgs stad, IUC Syd, Linnéuniversitetet, Lunds kommun, Lunds universitet - LTH, Malmö stad, Malmö universitet, Media Evolution, Nolato, QCM, RISE - Research Institutes of Sweden, Scanfil, Sigma Lundinova, Techtank, VATI of Sweden, VEAB Växjö Energi, Växjö kommun, Växjö Linnaeus Science Park och Wexnet.

Resilient produktion för en hållbar industri, DEM-ON DM

Resilient produktion för en hållbar industri var en utlysning inom Vinnovas område "Hållbar Industri". Projekten som finansierades via utlysningen är så kallade genomförbarhetsstudier, som syftar till att förbereda fullskaliga projekt i form av systemdemonstratorer. Genomförandet skall enligt utlysningstexten präglas av ett mission-orienterat arbetssätt där ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv beaktas.

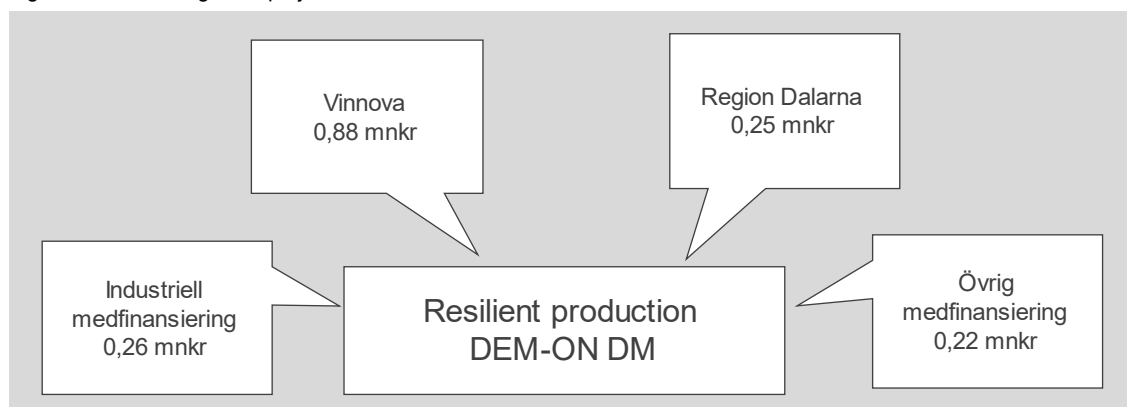
Syftet med insatsen är att stimulera framväxt av en resilient svensk industri som bidrar till resurseffektivitet, både inom och utanför landets gränser. Utlysningen vilken finansierat genomförbarhetsstudierna fokuserade på resiliens inom värdekedjor och mot exempelvis globala chocker inom klimat, miljö, finans, distribution, geopolitik och energi.

Ytterligare ett syfte med utlysningen var att, genom att stimulera kapacitetsbyggande i samverkan mellan industri och region, bidra till att stärka det nationella perspektivet på regionernas smarta specialiseringar och skapa förutsättningar för synergier mellan nationella och europeiska finansieringsmodeller. Här fanns alltså en vilja att konkret stimulera till projekt vilka finansierades av såväl det nationella innovationsstödsystemet som det regionala.

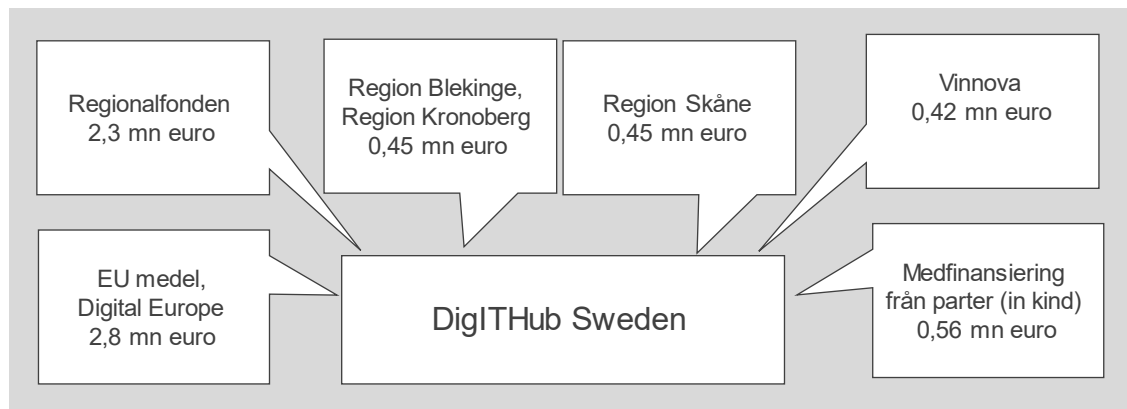
I intervjuer med representanter för Vinnova har även framkommit att Vinnova och Tillväxtverket har en dialog direkt kopplade till genomförbarhetsprojekten för att undersöka hur de efterkommande systemdemonstratorerna ska ges goda förutsättningar att söka finansiering både inom kommande regionalfonds- och vinnovautlysningar.

Genomförbarhetsstudien DEM-ON DM ska förbereda och initiera en systemdemonstrator i Norra Mellansverige för behovsorienterad tillverkning (On demand manufacturing, ODM) av processindustrins kritiska reservdelar. Det övergripande målet med genomförbarhetsstudien är att fastställa förutsättningar, möjligheter, utmaningar, behov och nödvändiga aktiviteter till en efterkommande etablering. Målet är också att involvera och engagera intressenter till nästa steg.

Figur 11 Finansieringen av projektet DEM-ON DM

Figur 12 Finansieringen av DigITHub Sweden

Hindret

Det som tycks upplevas som det största hindret och som återkommer i de olika intervjuerna är den stora mängd administration och arbete som krävs för att sätta samman olika ansökningar utifrån olika mallar med olika krav på innehåll, upplägg och budget. För flera av de intervjuade upplevs det som dubbelarbete att i grunden samma innehåll ska beskrivas på olika sätt och med olika vinklingar.

På ett motsvarande sätt ses de ej koordinerade rapporteringskraven som en tung administrativ börda. En av de intervjuade, som för närvarande är projektledare för ett projekt finansierat av en region och Vinnova, sade sig vara tveksam till att vara projektledare om fler regioner skulle delta i projektet. Speciellt är detta enligt intervjupersonen aktuellt för mindre projekt med begränsad budget. I ett större projekt är det görbart, men det utgör fortfarande en betydande administration.

En av de intervjuade upplever att finansierarnas syn på medfinansiering, hantering och indelning indirekta kostnader/schablonkostnader och kommunikation av statsstödsregler inte är harmoniserade.

Utmaningen här tycks vara att varje region har sina egna utvecklingsstrategier och smarta specialiseringsstrategier, vilket skapar olika krav och villkor för den som söker projektfinansiering från de olika regionerna.

Regionalt utvecklingsansvariga strävar efter att få till stånd en dialog med initiativtagaren till ett potentiellt projekt samt med handläggare från regioner och från Tillväxtverket, med syfte att säkerställa att initiativet ligger inom ramen för såväl regionernas prioriteringar som regionalfondsutlysningens inriktning.

Dialogen sker genom att initiativtagaren sätter samman ett utkast på initiativet (en *concept note*). Denna *concept note* används därefter av handläggare och utvecklingsansvariga för att göra en bedömning om projektet ligger inom ramarna för regionernas och Regionalfondens prioriteringar. Notera att den här beskrivna processen gäller för en region. Det är möjligt att flera regioner använder sig av liknande processer. Om så är fallet eller inte har inte undersökts i nu aktuell analysstudie.

Denna slags process minskar risken för att initiativet ligger fel ämnesmässigt och ökar sannolikheten för att en framtida ansökan ska finansieras. Dock minskar inte det administrativa arbete som olika krav på ansökningar och rapportering genererar.

En utmaning kopplat till de skiftande kraven på administration och rapportering är att få mindre organisationer, i första hand mindre företag, att delta i projekten när

rapporteringen blir allt för detaljerad och tidskrävande. Några av de intervjuade beskriver hur de försöker avlasta sina parter genom att ge stöd i administration, vilket kan öka sannolikheten för att mindre företag går med i projektet. Samtidigt skapar det ytterligare administrativa uppgifter, som tar tid för de koordinerande projektparterna. I en av intervjuerna nämndes att koordinerande projektpart kan få lägga ned så mycket som 30 procent av projekttiden på administration.

Konsekvenser

En tydlig konsekvens är att projekt finansierade av flera finansiärer som inte koordinerat kraven på ansökningar och rapporter blir svåra att bedriva effektivt. En betydande del av den koordinerande projektparternas tid går åt till att sammanställa rapporter och budgetuppföljningar.

I en intervju lyftes att det finns en risk att vissa aktörer inte deltar i projekten eller väljer att hoppa av på grund av de resurskrävande rapporteringskraven. Samtidigt är samtliga intervjuade förstående till att det krävs en rapportering, som kontrollerar att statliga skattemedel används på korrekt sätt.

Möjliga lösningar

En möjlighet för att minska dubbelarbete och minska den tid som projektparter lägger på administration är en bättre koordinering från finansiärernas sida. Vissa delar kan vara svåra att koordinera, exempelvis behöver regionerna följa sina respektive smarta specialiseringsstrategier och nationella offentliga finansiärer behöver följa sina respektive förordningar, såväl nationella som på EU-nivå. Om dessa har olika inriktning kan det vara svårt att undvika att ställa olika krav på sökanden.

Det tycks dock finnas en förenklingspotential i att använda samma mallar och instruktioner, så att samma ansökan och rapport kan användas till flera finansiärer. Även en så enkel sak som att tiderna för rapportering koordineras borde kunna minska det administrativa arbetet för projektdeltagarna.

Flera dialoger pågår som har potentialen att resultera i processer som förenklar, särskilt om resultat från dialogerna kommuniceras och sprids. Som konkreta exempel i denna fallstudie angav en av de intervjuade hur en del av ansökan till Vinnova även gått att använda som en ansökan till en region. I detta fall gick budgeten från Vinnovaansökan att använda även för ansökan till regionen. Textinnehållet behövde dock modifieras, anpassas och till del utökas. Enligt den intervjuade var detta första gången hen hade mött en sådan hantering, vilket sågs som något positivt.

Ytterligare en dialog, vars resultat bör följas nogsamt, är det samarbete som Vinnova och Tillväxtverket arbetat fram i samband med Vinnovas utlysning för resilient industri. Finansiärernas fortsatta dialog och genomförbarhetsstudiernas utveckling är båda något som kan resultera i framtida effektivare processer för projekt vilka finansieras av såväl nationella som internationella och regionala aktörer⁹¹.

En dialog mellan finansiärerna i syfte att harmonisera beskrivningarna av medfinansiering, hantering och indelning indirekta kostnader/schablonkostnader och tolkning av statsstödsregler har potentialen att underlätta samfinansiering av projekt.

⁹¹ Exempelvis stävar finansiärerna efter att utlysningstexter ska anpassas så att de ska fungera för samma satsning. Liknande ambitioner finns vad gäller tidsmässig koordinering av utlysningar.

Reflektioner

Resultatet från den nu aktuella fallstudien visar att många upplevda problem från de aktörer som driver projekt med finansiering från olika finansiärer troligen kan lösas genom ökad dialog mellan finansiärerna. En sådan dialog kan komma till stånd antingen utifrån finansiärernas initiativ, alternativt att det sker på direkt uppmaning från regeringen eller en kombination av båda. En utmaning för finansiärerna blir dock i detta sammanhang att någon måste släppa på sina specifika krav för ansökan och rapportering alternativt om finansiärer gemensamt kan komma överens om regler och krav. Exempelvis samarbetar Vinnova, Formas och Energimyndigheten med satsningen på strategiska innovationsprogram där kriterier och utlysningstexter arbetats fram gemensamt av finansiärerna.

6. Analys och rekommendationer

6.1 Analys av de mest centrala hindren för samfinansiering

Som tidigare beskrivits i avsnitt 3.1 bedrivs en stor andel av forskning och innovation i Sverige inom företagssektorn. I Nationell strategi för hållbar regional utveckling beskrivs innovation, så som tidigare nämnts, bland annat enligt följande:

Innovation innefattar värdeskapande som är bredare än det som utgår från traditionell forskning och utveckling. För att möta de omställningsbehov som finns är det viktigt att anlägga ett brett perspektiv på innovation och inkludera flera delar av samhället. Det är angeläget att stärka såväl individers som företags, organisationers och den offentliga sektorns innovationsförmåga i hela landet.⁹²

Utgående från denna definition är den statliga finansieringen av innovationsinsatser viktig med sin möjlighet att adressera ett perspektiv som kan vara betydligt bredare än de innovationsinsatser som genomförs i företagssektorn. Det blir då högst relevant att söka efter möjliga synergieffekter mellan statliga finansieringsalternativ och sträva efter att medel för innovationsinsatser och regional utveckling används mer effektivt. Något som varit utgångspunkten för nu aktuell analys av olika hinder för samfinansiering.

Det är dock komplext att avgöra vilka hinder som har störst betydelse, eftersom det i hög grad beror på vem/vilken del av aktörssystemet som uttalar sig om ett hinder och dess betydelse. Exempelvis kan hanteringen av stora budgetar med krav på hög detaljnivå vara mer utmanade för en liten organisation jämfört med en större organisation som har mer erfarenhet, kompetens och stöd för att hantera budgetuppföljning och ekonomisk administration. På liknande sätt kan varierande tillgång på 1:1-medel samt regioners skiftande möjligheter, prioriteringar och/eller beslutsprocesser påverka vilka hinder som upplevs vara svåra, alternativt mindre svåra.

I följande avsnitt är de identifierade samfinansieringshindren listade i prioritetsordning, utifrån en sammanvägd bedömning som baseras på den dialog som uppdragsteamet haft med representanter från Vinnova och de intervjuer som genomförts. Beskrivningarna av hindren är kortade och återges mer utförligt i kapitel 4.

Med prioritetsordning avses här hur viktigt det bedöms vara att det aktuella hindret minskar eller helt undanröjs. I avsnitt 6.2 presenteras därefter ett antal rekommendationer om hur hindren kan hanteras.

⁹² Regeringen (2021). *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021 – 2030*. <https://www.regeringen.se/4956ea/contentassets/53af87d3b16b4f5087965691ee5fb922/nationell-strategi-for-hallbar-regional-utveckling-i-hela-landet-20212030> Länk hämtad 230117

Prioritet 1

Det bedöms vara av mycket stor vikt att dessa hinder minskar eller undanröjs, då det skulle kunna ge stora positiva effekter för innovationsfrämjandet i Sverige.

Skillnader i krav på ansökningar

Återkommande i intervjuerna är beskrivningen av den stora administrativa börda som byggs på då samma projekt ska ansöka från flera finansiärer. Vissa av de intervjuade har varit tveksamma till att gå vidare i projekt om ytterligare finansieringskällor ska läggas på, och många beskriver att det skapas en stort extra arbetsbörda då kraven på innehåll i ansökningar varierar stort mellan olika finansiärer.

Skillnader i krav på rapportering

Återkommande i intervjuerna är beskrivningen av den stora administrativa börda som byggs på då samma projekt ska rapportera till flera finansiärer. Även här har vissa av de intervjuade varit tveksamma till att gå vidare i projekt om ytterligare finansieringskällor ska läggas på, och många beskriver svårigheterna då information från projektet måste anpassas till finansiärernas olika rapporteringskrav.

Utlysningar som ej är koordinerade i tiden

Såväl dokumentstudier som intervjuer visar att olika finansiärer sällan koordinerar sina utlysningar i tid eller utvecklingsfaser. Om exempelvis ett projekt är beroende av finansiering från två olika utlysningar från två olika finansiärer och de inte är koordinerade, skapas stor osäkerhet om huruvida projektet går att genomföra eller inte. I sämsta fall kan en del av projektet bli beviljat i en första utlysning, varefter den andra delen avslås i en kommande utlysning. Inom ramen för detta analysuppdrag har inget konkret sådant fall kunnat identifieras. Däremot har det framkommit att sökanden har varit tvungna att anpassa projektinnehåll för att möjliggöra kompletterande finansiering.

Kommunikation av statsstödsregler

Det här hindret handlar framförallt om hur olika finansiärer kommunicerar undantagen för statsstöd (Förordning (EU) nr 651/2014 (GBER)). Det finns sökanden av finansiering som uppfattar att information om statsstöd ges på olika sätt vilket kan innebära att det upplevs som skillnader för den sökande. Utifrån intervjuerna tycks detta konkret handla om hur Tillväxtverket beskriver undantagen och beloppsnivåer i sina handböcker, jämfört med hur Vinnova uttrycker det i myndighetens anvisning för stödberättigande kostnader samt i myndighetens dokument "Stödnivåer, definitioner m.m. för bidrag enligt Vinnovas stödordning".

Korta ansökningsperioder

I en studie från 2021 lyfter i stort sett alla tillfrågade kommuner, oavsett sökvana, att ansökningstiden/utlysningsperioden allt som oftast är för kort. Detta har även framkommit i flera intervjuer inom detta analysuppdrag.

När perioden för ansökan är alltför kort får de stödsökande inte tillräckligt med tid för att dels sätta sig in i vad utlysningen/stödformen handlar om. Dessutom blir det svårt att hinna med intern samordning, att hitta externa samarbetspartners och att förankra politiskt (såväl i den egna regionen som i grannregionerna), vilket är ett måste för att få till stånd medfinansiering.

Prioritet 2

Det bedöms vara av vikt att dessa hinder minskar eller undanröjs då det kan ge positiva effekter för de som genomför projekten.

Regioners olika förutsättningar

Här inkluderas fördelning av 1:1-medel, regionens egna skattefinansierade medel samt olika beslutsprocesser. Samtliga delar ger att aktörer från olika regioner har olika förutsättningar att tillskapa finansiering för utvecklingsarbete. Detta kan hindra samarbete över regiongränserna och mellan regional och nationell nivå. Hindret bedöms vara svårt att åtgärda, eftersom det innehåller en stor mängd parametrar, så som politikens styrning på såväl regional som nationell nivå, regionernas olika tillgång till kapital och 1:1-medlens kompensatoriska syfte.

Programområdesgränserna

Vid finansiering med regionalfondsmedel och 1:1-medel är samarbete över regiongränser förenklat i den nya programperioden, men gränserna skapar fortsatt ändå hinder. Detta kommer främst till uttryck i att sökande av finansiering som ska verka i flera regioner kan behöva visa för respektive region (Strukturfondspartnerskapet samt beslutande region för 1:1-medel) att satsningar i en annan region även ger nytta till den egna regionen.

Kort projekttid

Projektlängden inom Regionalfondens regionala program är 3 år samt 4 månader för avslutsarbete. Vanligen finansierar Vinnovas projekt med en projektlängd om cirka 6 månader – 3 år. Ofta anses en projekttid om 3 år vara för lite för att utveckla en verksamhet som bär sig själv. Inte minst utgör det en utmaning då finansierare alltmer efterfrågar systemförändringar.

Ska en systemförändring komma till stånd behöver ofta den löpande ordinarie verksamheten påverkas av projektet, något som kan ta lång tid. Korta projekttider kan även bidra till ineffektivt i genomförda projekt då en stor andel av projekttiden går till att starta upp, respektive avsluta projektet.

Projektstödsförordningen 2003:596, §6

I Projektstödsförordningen 2003:596 finns bestämmelser för bidrag inom den projektverksamhet som bedrivs av Tillväxtverket, regioner och Gotlands kommun. Flera av de intervjuade, såväl inom Vinnova som Tillväxtverket, regionaktörer och projektaktörer, har lyft fram 6§ i förordningen som ett betydande hinder för att samfinansiera projekt. Här bör noteras att denna skrivning i förordningen kommer att upphöra att gälla från och med första januari 2023, vilket bedöms förbättra möjligheterna till samfinansiering. (Dock kvarstår kravet att det inte får handla om statsstöd.)

1:1-medlen i kombination med Regionalfonden

I programperioden 2021–2027 kan projektaktörer i de allra flesta fall söka maximalt 40 procent av projektets totala budget (50% i Norra Mellansverige) i EU-stöd från exempelvis Regionalfonden. Det är en minskning med tio procentenheter, från 50 procent i den förra programperioden. Övrig finansiering (60 procent) behöver därmed utgöras av andra nationella medel, till exempel medfinansiering med regionala utvecklingsmedel (1:1-medel) eller av egen skattefinansiering.

Hittills har 1:1-medel maximalt fått utgöra 50 procent av medfinansieringen för ett projekt, vilket inneburit att de sista 10 procenten måste komma från en annan finansieringskälla.

Från och med första januari 2023 kommer förordningens 5§ att ändras, vilket möjliggör att använda 1:1-medel för att medfinansiera regionalfondsprojekt upp till 60 procent.

Dock kvarstår problemet för de regioner som har lite 1:1-medel samt för de regioner som inte har förutsättningar att avsätta skattemedel.

Prioritet 3

Det bedöms vara av mindre vikt att dessa hinder minskar eller undanröjs, då bedömningen är att positiva effekter för de som genomför projekten är begränsad.

Olika finansiärer har olika upphandlingsregler

Tillväxtverket ställer krav på att projektaktörer som fått regionalfondsmedel, även de som inte lyder under lagen om offentlig upphandling (LOU), ska använda LOU liknande arbetssätt vid upphandling, något som kan skapa viss extra administration.

6.2 Rekommendationer – hur kan hindren för samfinansiering hanteras?

I detta avsnitt görs en bedömning av svårigheten att hantera de olika hindren och även där så varit möjligt förslag på arbetssätt eller förändringar av regelverk som skulle kunna bidra till att hinder undanröjs eller minskar. Fokus läggs på de hinder som i det tidigare avsnittet (6.1) klassificerades som prioritet 1.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att många hinder kan undvikas eller minskas genom en utökad dialog mellan finansiärerna i en kombination med en vilja från finansiärerna att ändra på rutiner och arbetssätt. Vissa hinder bedöms som svårare att hantera, exempelvis regionernas olika förutsättningar att finansiera projekt, då detta till del kan styras av politiska prioriteringar på lokal nivå. Även utmaningar som projektägare kan ha med olika hantering av indirekta kostnader kan vara svåra att förändra, då de till del har sitt ursprung i regler som sätts på europeisk nivå (schabloner) eller mellan finansiär och samtliga lärosäten (full kostnadstäckning).

Dock görs bedömningen att dialog i kombination med förändringar av arbetssätt som går att genomföra med befintliga regelverk och uppdragsbeskrivningar kan lösa eller minska många av de identifierade hindren.

Skillnader i krav på ansökningar

Under förutsättning att samfinansiering är eftersträvansvärd bör de finansierande myndigheterna och regionerna utöka dialogen sinsemellan. Detta kan vara utmanande givet antalet regioner och myndigheternas olika uppdrag. Inte desto mindre borde det vara möjligt att genom en stärkt dialog mellan de finansierade aktörerna få till stånd ansökningsprocesser som underlättar för de sökande aktörerna. Exempelvis har det inom ramen för det nu pågående regeringsuppdraget: "Uppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser"⁹³ arbetats fram olika dialogprocesser för regioner och

⁹³ Näringsdepartementet (2021). Regeringsbeslut 2021-06-17, Dnr 2021-03174. *Uppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser.*

myndigheter. Dessa processer kan tjäna som ett gott exempel på vad en utökad dialog kan resultera i, samt att det är fullt möjligt trots ett stort antal inblandade aktörer.

Sammantaget bör det vara fullt görbart att utveckla de dialoger som redan idag finns mellan olika finansiärer och som syftar till att ta fram processer vilka underlättar för samfinansiering. Om dialogerna därefter utvecklas till olika former av samverkan bör det finnas potential att ytterligare underlätta möjligheterna till ökad samfinansiering. Nedan listas ett antal förslag på vad dialog och samverkan mellan finansiärer skulle kunna resultera i.

Förslag som har potentialen att förbättra för den sökande genom utökad dialog mellan finansiärerna:

- Tillse att samma projektbeskrivning kan användas i olika utlysningar.

Förslag som troligen kräver en samverkansinsats av finansiärerna:

- Framtagande av gemensamma bedömningskriterier
- Framtagande av gemensamma utlysningstexter

Förslag som troligen kräver en större samverkansinsats av finansiärerna:

- Likartade ansökningsportaler

Förslag som troligen kräver en mycket stor samverkansinsats av finansiärerna:

- En gemensam ansökningsportal

Skillnader i krav på rapportering

Under förutsättning att samfinansiering är eftersträvansvärd bör de finansierande myndigheterna och regionerna utöka dialogen sig emellan. Detta kan vara utmanande givet antalet regioner och myndigheternas varierande uppdrag. Inte desto mindre borde det vara möjligt att genom en dialog mellan de finansierade aktörerna få till stånd processer för projektrapportering som underlättar för de sökande aktörerna.

Sammantaget bör det vara fullt görbart att utveckla de dialoger som redan idag finns mellan olika finansiärer och som syftar till att ta fram processer vilka underlättar för samfinansiering. Om dialogerna därefter utvecklas till olika former av samverkan bör det finnas potential att ytterligare underlätta möjligheterna till ökad samfinansiering. Nedan listas ett antal förslag på vad dialog och samverkan mellan finansiärer skulle kunna resultera i.

Förslag som har potentialen att förbättra för den sökande genom utökad dialog mellan finansiärerna:

- Tillse att samma projektrapportering kan användas i olika finansiärers rapporteringssystem.
- Tillse att samma budgetuppföljning kan användas i olika finansiärers rapporteringssystem.

Förslag som troligen kräver en samverkansinsats av finansiärerna:

- Framtagande av för finansiärerna gemensamma uppföljningsindikatorer
- Framtagande av gemensamma riktlinjer för beräkning av indirekta kostnader

Förslag som troligen kräver en större samverkansinsats av finansiärerna:

- Likartade rapporteringsportaler

Förslag som troligen kräver en mycket stor samverkansinsats av finansiärerna:

- En gemensam rapporteringsportal

En möjlighet är att ta ytterligare steg i samarbetet mellan finansiärer och ta fram koordinerade samfinansierade utlysningar. Detta kan genomföras på olika sätt, exempelvis genom:

- En finansiärs ansökningssystem används och finansiärerna "poolar" resurser, det vill säga att en finansiär överför medel till en annan finansiär för den gemensamma utlysningen. Samfinansieringen sker då så att säga bakom kulisserna och sökanden upplever det som en vanlig (men troligen ovanligt stor utlysning).
- Separat finansiering av olika delar av ett projekt. Samma ansökan skickas av sökanden in till olika finansiärer. Genom överenskommelser finansiärerna emellan bedöms och beviljas olika delar av ansökan.

Utlisningar som är koordinerade i utvecklingssteg

Finansiärerna har ofta olika syfte och mål med sin finansiering. Vissa är kopplade till forskning, andra till uppskalning eller implementering av innovationen. Det finns stora behov av en mer innovativ samverkan mellan finansiärerna utifrån en värdekedja, innovation i form av förändrade arbetssätt. Nyfikenheten till förändrade arbetssätt och modet att förändra måste finnas med när program riggas, för att underlätta värdeskapande innovation i olika utvecklingssteg och medföra att goda idéer kan utvecklas genom olika faser och med olika finansiärer. Inte enbart genom samfinansiering i samma utvecklingssteg utan över tid, i olika utvecklingsfaser. Att "kroka arm" hellre än att skapa konkurrens mellan olika finansieringskällor. Ett mer utvecklas arbetssätt kräver inte bara samordning utan samskapande av ett designat programskede. Det är också viktigt att resultat i ett skede kan lyftas in som värde till ett kommande skede.

Utlisningar som ej är koordinerade i tiden

Då olika finansiärer har olika utlysningar som adresserar gemensamma områden kan det för sökanden vara fördelaktigt om dessa utlysningar är koordinerade i tiden. Detta gäller såväl när utlysningen öppnar, när den stänger och beredningstiden. Att koordinera utlysningar i tid torde vara relativt enkelt att lösa genom ett utökat informationsflöde mellan finansiärerna, och liksom för tidigare exempel på hinder, att initiera eller utveckla dialogen mellan finansiärerna.

Tillväxtverkets regionala kontor som handlägger ansökningar till Regionalfonden och styrs av de regionala partnerskapen har nyligen beslutat att samköra sina ansökningsprocesser kopplat till programområden. Koordineringen förenklar för sökanden då det är lika i hela Sverige och kan möjliggöra viss form av samfinansiering. Detta under förutsättning att de olika utlysningarna även överlappar ämnesmässigt. Breda ansökningar mellan olika NUTS II-områden kommer dock troligen att kräva samverkan mellan handläggare för de olika områdena.

Tolkning av statsstödsregler

Flera intervjuer genomförda inom ramen för analysuppdraget tyder på att det finns en bild av att Vinnova och Tillväxtverket tolkar statsstödsregler på olika sätt. Bilden nyanseras i intervjuer med personer verksamma på Vinnova och Tillväxtverket, och det tycks särskilt handla om olika ordval mer än olika tolkningar som ger upphov till bilden av att myndigheterna tolkar reglerna olika.

Nyligen har en grupp med sakkunniga från Vinnova och Tillväxtverket startas⁹⁴ för att just hantera synen på statsstödsreglerna. Denna arbetsgrupp har till syfte att både skapa enhetliga tolkningar av reglerna och vad man lägger för betydelse i ordvalen. Det sistnämnda kan handla om att samma begrepp används för olika saker, eller tvärtom, att olika begrepp används för samma sak. Uppstarten av arbetsgruppen är ett välkommet initiativ. En möjlig väg framåt skulle kunna vara att tillse att denna arbetsgrupp får ett tydligt mandat och lång livstid (eventuellt permanentas). Detta då projekt och ansökningar hanteras regionalt av flera olika aktörer, vilket troligen kräver en längre insats för att skapa trygghet och tillit i hela systemet.

En möjlighet som kan utgöra en start i arbetet är att lägga Tillväxtverkets och Vinnovas beskrivningar av undantag för statsstöd bredvid varandra, och jämföra ordval och beskrivningar i dessa två dokument. Båda dessa beskrivningar bygger på EU-förordningen nr 651/2014 (GBER) och bör därför kommunicera samma innehåll.

I den mån det är relevant med olika utgångspunkter i utlysningar kan detta kommuniceras gemensamt och förklaras gemensamt för att motverka uppfattningar om olika tolkningar.

Korta ansökningsperioder

Under förutsättning att finansiärerna vill se många olika aktörer inkluderade i ansökningarna bör ansökningsperioderna vara generösa för att möjliggöra förankring och mobilisering av ett brett spektrum av relevanta aktörer. Vid korta ansökningsperioder finns risk att erfarna sökanden gynnas samt att det blir svårt att få med nya aktörer i konsortiet bakom ansökningar.

I allt mer komplexa samverkanskonstellationer krävs omfattande förankring och koordinering innan en ansökan kan lämnas in. Förutom tid för att sätta sig in i vad utlysningen/stödformen handlar om krävs tid för intern och extern samordning. Att hitta externa samarbetspartners och att förankra politiskt kan ta lång tid, vilket ofta är ett måste för att få till stånd medfinansiering till regionalfondsprojekt.

Det finns flera exempel på finansiärer som arbetar med långa öppna ansökningsperioder alternativt med förstudier för att sökanden ska ges möjlighet att ta fram relevanta konsortier och utarbeta projektförslag vilka adresserar komplexa utmaningar. Exempelvis kan Vinnovas satsningar på Impact Innovation och Resilient produktion för en hållbar industri nämnas i detta sammanhang.

⁹⁴ Ett initiativ inom ramen för Vinnovas regeringsuppdrag "Uppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser"

Regioners olika förutsättningar

Det är svårt att ge några förslag på hur detta hinder ska kunna minskas då det i stor utsträckning bygger på regionernas politiska styrning, tillgång till finansiering utifrån skatteunderlag och fördelning av kompensatoriska medel.

Programområdesgränserna

Även för detta hinder är det svårt att ge förslag på konkreta åtgärder, eftersom hindret i stor utsträckning bygger på kultur, hävd och en förmåga hos sökanden att argumentera för varför den egna finansieringen kan skapa nytta för egna regionen, trots att den hamnar i en annan region. En möjlighet kan vara att de nationella finansierarna går in med extra finansiering till projekt som sträcker sig över flera regioner, om det regionsöverbyggande skapar ett mervärde utifrån ett nationellt perspektiv (exempelvis genom potential för uppskalning mellan regioner). Den nationella finansieringen kan på så vis minska motståndet mot att regionens pengar sprids över flera regioner. Dessutom kan goda exempel på insatser över regiongränser spridas, vilket skulle kunna öka den regionala viljan till sådana satsningar.

Projektfiering / Kort projekttid

Det finns flera exempel på att finansierare strävar efter att undvika korta projekttider genom inriktningsbeslut som ger projektägarna en möjlighet att arbeta mer långsiktigt, under förutsättning att de uppfyller vissa av finansierarnas uppställda villkor. I detta sammanhang kan VINNVÄXT och Vinnovas Kompetenscentrum nämnas. Det finns även exempel inom Regionalfonden där projekt först finansierats som förstudier och därefter som ett större projekt, eller där samma projekt fått finansiering i två på varandra i tiden följande utlysningar.

Då samfinansiering ofta handlar om större komplexa projekt med ett stort antal deltagande aktörer, kan ovanstående beskrivna hantering av hindret där finansierarna öppnar upp för möjligheten att finansiera projekt under längre tid bara uppmuntras. Ytterligare en möjlighet är att finansierarna ser över gällande regelverk för projektlängd och undersöker om det finns utrymme för att utöka projekttiden från 3 till exempelvis 5 år.

Projektstödsförordningen 2003:596, §6

Hindret tycks genom de nya skrivningarna hanterat. Dock är det av vikt att potentiella sökanden erhåller information om att denna förändring genomförts.

1:1-medlen i kombination med Regionalfonden

Hindret tycks genom de nya skrivningarna blivit hanterat. Dock är det av vikt att potentiella sökanden erhåller information om att denna förändring genomförts.

Bilaga 1 Centrala förordningar

I denna bilaga presenteras översiktligt några av de centrala förordningar för Tillväxtverkets och Vinnovas verksamheter.

Exempel på förordningar av vikt för Tillväxtverkets verksamhet

Övergripande förordning som styr Tillväxtverkets verksamhet. Förordning (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket

Övergripande förordning för Tillväxtverket. I denna förordning hänvisas till förordningar, vilket inneburit förändringar i den ursprungliga förordningen. De senaste förändringarna anges i 2022:1380 och trädde i kraft 2022-09-20. Tillväxtverket har en rad uppgifter och har som huvuduppgifter att i alla delar av landet främja hållbar näringslivsutveckling och hållbar regional tillväxt samt att genomföra delar av den europeiska sammanhållningspolitiken. En av uppgifterna är att genomföra strukturfondsprogrammen, det vill säga hantera finansiering och ansökningar till Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Bestämmelser för förvaltningen av den europeiska regionala utvecklingsfonden anges i Förordning om förvaltning av program för vissa EU-fonder SFS 2022:1379.

Noterbart utifrån nu detta analysuppdrag är att det i förordningen anges att en av Tillväxtverkets uppgifter är att informera om EU:s statsstödsregler på lokal, regional och nationell nivå.

Regler för av Tillväxtverket finansierade projekt

I SFS 2022:1379, förordning om förvaltning av program för vissa EU-fonder hänvisas till Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107⁹⁵ och 108⁹⁶ i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, GBER samt Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

I SFS 2022:1379 anges exempelvis att statligt stöd

- till forsknings- och utvecklingsprojekt får lämnas i enlighet med kapitel I och artikel 25 i förordning (EU) nr 651/2014.
- i form av investeringsstöd till forskningsinfrastruktur får lämnas i enlighet med kapitel I och artikel 26 i förordning (EU) nr 651/2014.
- till innovationskluster får lämnas i enlighet med kapitel I och artikel 27 i förordning (EU) nr 651/2014.

⁹⁵ Om inte annat föreskrivs i fördragen, är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrída konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Europeiska unionens officiella tidning C 202/91 Artikel 107.

⁹⁶ Artikel 108 1) Kommissionen ska i samarbete med medlemsstaterna fortlöpande granska alla stödprogram som förekommer i dessa stater. Den ska till medlemsstaterna lämna förslag till lämpliga åtgärder som krävs med hänsyn till den pågående utvecklingen eller den inre marknadens funktion. 2) Om kommissionen, efter att ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig, finner att stöd som lämnas av en stat eller med statliga medel inte är förenligt med den inre marknaden enligt artikel 107, eller att sådant stöd missbrukas, ska den besluta om att staten i fråga ska upphäva eller ändra dessa stödåtgärder inom den tidsfrist som kommissionen fastställer. Europeiska unionens officiella tidning nr 115, 09/05/2008 s. 0092 – 0092.

- i form av innovationsstöd till små och medelstora företag får lämnas i enlighet med kapitel I och artikel 28 i förordning (EU) nr 651/2014.
- Statligt stöd till företagsutveckling får lämnas i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013

Förordningen 651/2014 är ett omfattande regelverk för de olika undantag då statsstöd tillåts. Här anges exempelvis tröskelvärden men även procentuella maxnivåer för statligt stöd till grundforskning, industriell forskning, experimentell utveckling och genomförbarhetsstudier. I förordningen finns även beskrivningar av vad som avses med de olika begreppen. Det är alltså i grunden samma förordning som avgör vilka former av statligt stöd till vilka aktörer som tillåts, för stöd från såväl Regionala utvecklingsfonden som från Vinnova.

Tillväxtverket har tagit fram tre omfattande handböcker som stöd till den sökande, en handbok för EU-projekt på 210 sidor, en handbok för nationella projektmedel på 106 sidor och en handbok för verksamhetsbidrag på 22 sidor.

Exempelvis anges i handboken för EU-projekt att det finns tre schablonsatser för att beräkna indirekta kostnader. Två av dem utgår från vilken typ av organisation som söker den tredje utgår från typ av projekt.

Typ av organisation

20 procent för universitet och högskolor

15 procent för övriga sökande.

Typ av projekt

25 procent för vissa typer av forsknings-, innovations- och entreprenörskapsinriktade projekt.

Indirekta kostnader skiljer sig således åt när de beräknas för EU-projekt och för nationella projekt som Vinnova finansierar.

Ytterligare en central förordning för Tillväxtverket är Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala utvecklingspolitiken. I denna förordning finns bestämmelser om bidrag till den projektverksamhet som finansieras av Tillväxtverket, regioner och Gotlands kommun. Med projektverksamhet avses i denna förordning sådan verksamhet som avser projekt med syfte att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken.

En förändring genomförd i denna förordning som började gälla 2023-01-01 är att bidrag får lämnas med högst 60 procent av utgifterna för projektet om medfinansiering lämnas från Europeiska regionala utvecklingsfonden eller Europeiska socialfonden+ enligt förordningen (2022:1379) om förvaltning av program för vissa EU-fonder. Tidigare var taket 50 procent. Höjningen har genomförts som en reaktion på att den maximala andelen av ett projekt som Europeiska regionala utvecklingsfonden kan finansiera har minskat till 40 procent för flertalet av Sveriges regioner.

Även förordning SFS 2015:210 om statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag är en av de förordningar som utgör rättslig grund för stöd från Tillväxtverket.

Exempel på förordningar av vikt för Vinnovas verksamhet

Övergripande förordning som styr Vinnovas verksamhet (2009:1101) med instruktion för Verket för innovationssystem

Övergripande förordning för Vinnova. I denna förordning hänvisas till andra förordningar, vilket inneburit förändringar i den ursprungliga förordningen:

Förordning: 2017:583, 1992:191, 1987:1101 Samt artiklarna 185 och 187 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

Förändringar i den ursprungliga instruktionen

Förordningarna vilka identifierats och som handlar om förändringar i den ursprungliga förordningen är:

SFS2012:973, 2013:0469, 2013:1094, 2016:1282, 2018:216 och 2019:149

Nedan beskrivs kort de förändringar vilka bedömts som mest relevanta.

I den ursprungliga förordningen formulerades 2 §, fjärde satsen:

Verket för innovationssystem ska medverka i genomförandet av det regionala tillväxtarbetet i enlighet med 15 § förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete och bidra till en effektiv användning av EG:s strukturfonder.

Och 6 § som:

Verket för innovationssystem ska inom sitt verksamhetsområde samverka med berörda nationella, regionala och internationella aktörer.

I 2012:973 förändras 2 §, fjärde satsen till:

Verket för innovationssystem ska medverka i genomförandet av det regionala tillväxtarbetet i enlighet med förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete, bidra till en effektiv användning av EU:s strukturfonder och bidra till att utveckla samspelet mellan det regionala tillväxtarbetet och den nationella forsknings- och innovationspolitiken.

Och 6 § till:

Verket för innovationssystem ska inom sitt verksamhetsområde samverka med och utveckla dialogen mellan berörda regionala, nationella och internationella aktörer.

Redan 2012 såg regeringen således ett behov av att förstärka och förtydliga samspel och dialog mellan det regionala, nationella och internationella. Dessa skrivningar bör även skapa ett utrymme för Vinnova att inom verkets ordinarie verksamhet arbeta för ett förbättrat samspel mellan regionala, nationella och internationella aktörer.

Andra instruktioner och föredrag av vikt för Vinnovas verksamhet:

2017:583, Förordning om regionalt tillväxtarbete (tidigare förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete). Som nämnts ovan anges att Vinnova ska medverka i genomförandet av det regionala tillväxtarbetet i enlighet med 2017:583.

Noteras kan att de regionala utvecklingsstrategierna ska, när de fastställts eller uppdaterats, lämnas till ett antal myndigheter inkluderande såväl Tillväxtverket som Vinnova samt att den regionala utvecklingsstrategin och, i förekommande fall, EU:s strukturfondsprogram inom målet Investering för tillväxt och sysselsättning och inom målet Europeiskt territoriellt samarbete ska vara utgångspunkt vid urvalet av insatser när länsstyrelserna och den som har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet fattar beslut om statliga medel för regionala tillväxtåtgärder.

Det kan även vara värt att notera att enligt 19 § så ska Tillväxtverket stödja andra statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet.

1992:191: Avgiftsförordningen, styr vilka avgifter myndigheter får ta ut för olika former av varor och tjänster.

1987:1101: Personalföreträdarförordning. Med personalföreträdare avses den som särskilt har utsetts att i myndighetens ledning företräda dem som är anställda hos myndigheten.

Regler för av Vinnova finansierade projekt

I de allmänna villkoren anges att Vinnovas anvisning för stödberättigande kostnader ska följas. Utöver detta anges i de allmänna villkoren att stödberättigande personalkostnader hos projektpart som inte är universitet eller högskola får beräknas till en genomsnittlig kostnad om högst 800 kr per timme. Vidare anges att universitet och högskola, får göra påslag för indirekta kostnader enligt den fullkostnadsprincip som de tillämpar. Universitet och högskola behöver i sin bokföring bara särredovisa stödberättigande kostnader motsvarande bidragsbeloppet. Övriga projektparter får göra påslag för faktiska indirekta kostnader, dock högst med 30 procent av sina stödberättigande personalkostnader.

I Vinnovas anvisning för stödberättigande kostnader hänvisas till Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, GBER samt Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

Förordningen 651/2014 är ett omfattande regelverk för de olika undantag då statsstöd tillåts. Här anges exempelvis tröskelvärden men även procentuella maxnivåer för statligt stöd till grundforskning, industriell forskning, experimentell utveckling och genomförbarhetsstudier. I dokumentet finns även beskrivningar av vad som avses med de olika begreppen.

Vidare anges att taket för personalkostnader om 800 kr/timme gäller inte för universitet och högskolor. Det gäller inte heller för institut som Vinnova har särskild överenskommelse med när de deltar i sin icke-ekonomiska verksamhet.

Noterbart är att även en projektpart som inte är bidragmottagare omfattas av de allmänna villkoren och ska beräkna och redovisa sina kostnader på samma sätt som bidragmottagare.

Bilaga 2 Källförteckning

Skriftliga källor

Clusters of Sweden (2022). *Framgångsrik klustersamverkan. En omvärldsanalys på vägen till ett nytt Europa 2050*. Länk hämtad 221214.

<https://clustersofsweden.com/wp-content/uploads/2022/12/Cluster-of-Sweden-Rapport-2022-Framgångsrik-klustersamverkan.pdf>

Clusters of Sweden, länk hämtad 221214. <https://clustersofsweden.com/>

Energimyndigheten (2021). *Nationell samordning av finansiering och kunskap inom hållbara städer och samhällen*.

Europaparlamentet, länk hämtad 221214. *Europeiska regionala utvecklingsfonden*.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/95/europeiska-regionala-utvecklingsfonden-eruf->

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32021R1060> Länk hämtad 230117.

European Clusters Excellence Labelling Structure, länk hämtad 221214. *Clusters mapping*. <https://eucles.be/labelling/#mapping>

Eurostat, länk hämtad 221214. *Background - NUTS - Nomenclature of territorial units for statistics*. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background>

Innovationsrådet, länk hämtad 221214. *Vad är innovation?* <https://www.innovationsradet.se/vad-vi-gor/vad-ar-innovation/>

NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques). Länk hämtad 221214. <https://www.scb.se/hitta-statistik/internationell-statistik/eu-statistik/eus-regioner---nuts/>

Näringsdepartementet (2012). *Den nationella innovationsstrategin*.

Näringsdepartementet (2021). Regeringsbeslut 2021-06-17, Dnr 2021-03174. *Uppdrag att utveckla arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser*.

Patent- och Registreringsverket, länk hämtad 221214. *Innovation*. <https://www.prv.se/sv/kunskap-och-stod/vanliga-ord-och-begrepp/innovation/>

Regeringen (2020). *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030*. Skr 2020/21:133.

Regeringskansliet (2020). *Uppdrag att ta fram förslag till nationellt regionalfondsprogram för Europeiska regionala utvecklingsfonden, programperioden 2021–2027*.

Regeringskansliet (2022-11-18). *Aktuellt från Regeringskansliet*.

Regeringskansliet, länk hämtad 221214. *Innovation*. <https://www.regeringen.se/regerings-politik/innovation/>

Riksrevisionen (2020). *Regionala strukturfondpartnerskap - ger de förutsättningar för en effektiv användning av EU-medel?* (RiR 2020:10)

SISP. www.sisp.se. Länk hämtad 221214.

Statistiska centralbyrån, länk hämtad 221213. *EU:s regioner – NUTS*.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/internationell-statistik/eu-statistik/eus-regioner---nuts/>

Statistiska Centralbyrån, länk hämtad 221214. *Forskning och utveckling ökar i Sverige*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/forskning/forskning-och-utveckling-i-sverige/pong/statistiknyhet/forskning-och-utveckling-i-sverige-2019/>

Statistiska Centralbyrån, länk hämtad 221214. *Utgifter för forskning och utveckling fortsätter att öka*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/forskning/forskning-och-utveckling-i-sverige/pong/statistiknyhet/forskning-och-utveckling-i-sverige-2021/>

Sveriges kommuner och landsting (2017). *Regionalt utvecklingskapital. Kartläggning av regionala utvecklingsinsatser*.

Sveriges kommuner och regioner (2022). *Så finansieras regional utveckling*.
<https://skr.se/skr/samhallsplaneringinfrastruktur/regionalutveckling/regionalutvecklingsansvar/safinansierasregionalutveckling.9791.html> Länk hämtad 230120.

Sveriges kommuner och regioner (2020). *Finansiering av regionalt utvecklingsarbete. Regionalt utvecklingskapital*.

Sveriges riksdag (2017), länk hämtad 230120. Förordning (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete. https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2017583-om-regionalt-tillvaxtarbete_sfs-2017-583

Sveriges riksdag (2010), länk hämtad 230120. *Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2010630-om-regionalt-utvecklingsansvar_sfs-2010-630

Sveriges riksdag (2003), länk hämtad 221213. *Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala utvecklingspolitiken*.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2003596-om-bidrag-for_sfs-2003-596

Tillväxtverket (2008). *Karta över NUTS-indelningen*. Länk hämtad 221130.
https://tillvaxtverket.se/download/18.7e784787153f0f33aa514e33/1463574736744/NU%20TS_1_2_3_20080101-2.pdf

Tillväxtverket (2020). *Regionalt tillväxtarbete 2019, Insatser och resultat under det gångna året. Rapport 0322*.
<https://skr.se/download/18.5627773817e39e979ef5e684/1642508731685/7585-834-0.pdf> Länk hämtad 230120.

Tillväxtverket (2020). *Så länge kan ett projekt pågå*. Länk hämtad 221130.
<https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/guider-och-vagledning/handbok-for-eu-projekt/ansoka/nar-och-hur-kan-ni-ansoka/sa-lange-kan-ett-projekt-paga.html>

Tillväxtverket (2022). *Regionalt utvecklingsarbete 2021. Sammanställning av redovisningar från regioner, Gotlands kommun och länsstyrelser*. Dnr Å 2021-7242

Tillväxtverket, länk hämtad 221201. *Stärk näringslivets kompetensförsörjning i Övre Norrland*. <https://tillvaxtverket.se/finansiering/utlysningar/2022-09-29-stark-naringslivets-kompetensforsorjning-i-ovre-norrland.html>

Tillväxtverket, länk hämtad 221214. *Kunskap och lärdomar*.
<https://tillvaxtverket.se/amnesomraden/regional-kapacitet/regional-utvecklingsarbete/kunskap-och-lardomar.html>

Tillväxtverket, länk hämtad 221214. *Nationella regionalfondsprogrammet*.
<https://tillvaxtverket.se/eu-program/vara-eu-program/nationella-regionalfondsprogrammet.html>

Tillväxtverket, länk hämtad 221214. *Vägledning för statsstöd*.
<https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/guider-och-vagledning/handbok-for-eu-projekt-2021-2027/krav-och-styrande-dokument/krav-pa-projektet/stod-till-foretag/vagledning-for-statsstod.html>

Upphandlingsmyndigheten, länk hämtad 221130. *Statsstöd*.
<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statsstod/>

Upphandlingsmyndigheten, länk hämtad 221214. *Företagskriteriet*.
<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statsstod/foretagskriteriet/>

Vinnova (2022). *Resilient produktion för en hållbar industri. Genomförbarhetsstudier för systemdemonstratorer*. Utlysning Dnr 2022-00795.

Vinnova (2022). *Snabbenkät hinder för samfinansiering. RND-nätverket 12 maj samt mejl 12-20 maj*. Synergiuppdraget Näring 1 juni 2022.ppt

Vinnova (2022). *Vinnovas allmänna villkor för bidrag*. Dnr 2018-05237.

Intervjuer

I detta analysuppdrag har 20 intervjuer genomfört med representanter från följande organisationer:

Mälardalens universitet

Regeringskansliet

Region Dalarna

Region Norrbotten

Region Örebro Län

Swedish Incubators & Science Parks (SISP)

Tillväxtverket

Vinnova

Strategisk snabbdialog mellan regioner och Vinnova

MATERIAL OCH MALL FRAMTAGET AV VINNOVA I SAMVERKAN MED REGION ÖSTERGÖTLAND INOM REGERINGSUPPDRAGET FÖR ÖKADE SYNERGIER MELLAN REGIONALA, NATIONELLA OCH INTERNATIONELLA INNOVATIONSINSATSER 2021-2023

VINNOVA
Sveriges innovationsmyndighet

Mål, syfte och modell för den strategiska snabbdialogen

Mål

Långsiktig strategisk dialog mellan regionen som regionalt utvecklingsansvarig myndighet och Vinnova som nationell innovationsmyndighet.

Syfte

Dialogerna är del i ett arbetssätt för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser.

Modell

Varje region och Vinnova har 10 minuter till förfogande för presentationen enligt denna mall

Mötet är digitalt

Välj ut fokusområde för snabbdialogen

Regionala behov och förutsättningar

Vad är viktigast att satsa på regionalt utifrån strukturer, kapacitet och mognad i det regionala ekosystemet?

Finns det lokal förankring och regionalt ledarskap inom området?

Hur kan området utvecklas med stöd eller vägledning från Vinnova?

Nationella och regionala strategier

Vinnovas områdesstrategier/
nationella strategier

Tematiska strategier
ex energi- och klimatstrategier,
livsmedelsstrategier

Regional innovationsstrategi/
smart specialiseringsstrategi

Fokusområde för den strategiska snabbdialogen

Vad behöver regionen svara på vid snabbdialogen?

Övergripande frågor:

1. Vad ska göras
2. Varför?
3. För vem?
4. När?
5. Målbild: vad vill regionen uppnå?

Underliggande frågor:

Strukturer

1. Är detta ett "nytt" fokusområde eller bygger det vidare på tidigare idéer?
2. Kopplar fokusområdet an till befintliga strukturer eller behöver det utvecklas nya?
3. Hur kopplar det an till ett strategisk portföljtänk?

Samverkan

1. Ska samverkan ske med aktörer regionalt?
2. Ska samverkan ske med aktörer i andra regioner/nationellt?
3. Ska samverkan ske med andra länder inom EU/internationellt?

Skalning och spridning

1. Ska detta skalas och spridas till andra regioner eller länder?
2. Till vem/vilka ska det spridas?
3. Ska samverkan ske bredare i ett senare steg?

Mognadsgrad

1. Hur moget är fokusområdet?
2. I vilken fas befinner sig regionen för att realisera fokusområdet?
3. Vad krävs för att det ska bli mer moget?

Skärningspunkter och relevans

1. Vilken koppling finns till Vinnovas områden?
2. Finns det kopplingar till andra nationella/internationella organisationer?
3. Hur leder fokusområdet till omställning och transformation inom Vinnovas områden?

Signal till Vinnova

1. Vilket budskap vill ni skicka till Vinnova?
2. Vilken sorts dialog önskas framöver med Vinnova?
3. Vilket stöd och vilken vägledning önskas från Vinnova?

Mall för presentationsunderlag

Framtagen i samverkan med Region Östergötland

Instruktion för PPT-mallen

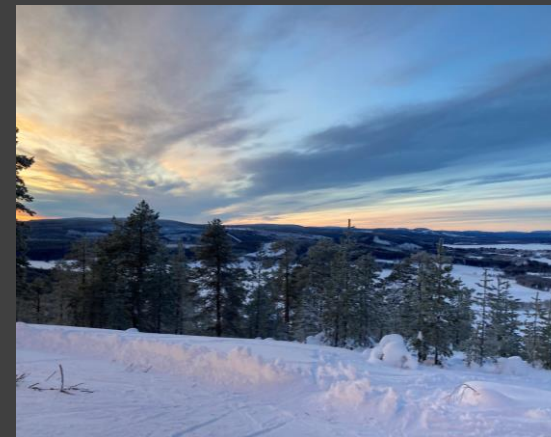

Ni har 10 minuter till förfogande för presentationen

Följande ppt-bilder är underlag för er regions presentation vid den strategiska snabbdialogen

Lägg in ppt-bilderna i er egen ppt-mall med er grafiska profil

Svara på frågorna i varje ppt-bild

Övergripande frågor

Vad ska göras?

Varför?

För vem?

När?

Målbild: Vad vill regionen uppnå?

Ex: Vad är nyhetsvärdet? Vad är det ”nya”? Vad är det för utmaningar som ska lösas?
Hur ska det bidra till impact eller transformation?

Strukturer

Är det ett "nytt" fokusområde eller bygger det vidare på tidigare idéer, aktiviteter eller insatser?

Kopplar fokusområdet an till befintliga strukturer eller behöver det utvecklas nya?

Hur kopplar det an till ett strategiskt portföljtänk?

Ex: platsvarumärke/attraktionskraft, Policy/regelverk, Kompetens/talangattraktion, Affärsutveckling, Strukturer för samverkan, Innovationsprocesser

Samverkan

Ska samverkan ske med aktörer regionalt?

Ska samverkan ske med aktörer i andra regioner/nationellt?

Ska samverkan ske med aktörer i andra länder inom EU/internationellt?

(presentatören behöver tydliggöra om detta sker eller önskar ske)

Skalning och spridning

Hur ska insatsen skalas och spridas nationellt, till andra regioner och länder?

Till vem/vilka ska det spridas?

Ska samverkan ske bredare i ett senare steg?

Mognadsgrad

Hur moget är fokusområdet?

(Är det nytt eller har det utvecklats genom insatser under flera år?)

I vilken fas befinner sig regionen för att realisera fokusområdet?

Vad krävs för att det ska bli mer moget?

Skärningspunkter och relevans

Vilken koppling finns till Vinnovas områden?

Finns det kopplingar till andra nationella/internationella organisationer?

Hur leder fokusområdet till omställning och transformation inom Vinnovas områden?

Signal till Vinnova

Vilket budskap vill ni skicka till Vinnova?

Vilken dialog önskas framöver med Vinnova?

Vilket stöd och vilken vägledning önskas från Vinnova?

Ex: Omvärldsbevakning? Kopplingar till det nationella/internationella perspektivet? Var finns behoven? Kontakter och nätverk? Mobilisering?

TACK!

VINNOVA

Sveriges innovationsmyndighet

Vinnova.se

/Vinnova

@Vinnovase

/Vinnovase